

KÜLTÜR ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ
ve
IŞIK ÜNİVERSİTESİ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜ

IV. Kültür Araştırmaları Sempozyumu

İÇ/DIŞ/GÖÇ VE KÜLTÜR

ÖZETLER
ve
KATILANLAR

15-17 Eylül 2007

Işık Üniversitesi
Şile, İstanbul

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Abadan-Unat, Nermin

İÇ/DIŞ GÖÇ HAREKETLERİ, DEVLET POLİTİKALARI, SINIRÖTECİLİĞE İLİŞKİN YORUMLAR

Küreselleşmenin bir sonucu olarak ortaya yeni eğilim ve sorunlar çıkmıştır. Bunların belli başlıları sınırdışı (*transnational*) alan ve ağların genişlemesi, diasporaya yüklenen yeni anlam, dış politika âleti olarak dinin rolü, pazarlık aracı olarak etnisitenin kullanımı ve sivil topluma etkisi, beyin göçünün yeni boyutları, sözde-evlilik ve ithal edilen gelin/damatlara karşı yasal önlemler, vatandaşlık ve çokkodaklı kimliklerdir.

Abdelgawad, Alaa

SURGE IN MIDDLE EAST IMMIGRANTS TO THE USA AND ITS IMPACTS ON US FOREIGN POLICY

The dramatic increase in Middle East immigrants to the USA since 1970 could change US policy toward the region. The size of the Middle East immigrant population will reach 3.4 million by 2010. Interest in coming to the United States remains very strong in the Middle East. Even after the Al-Qaeda attacks on September 11, 2001, the State Department received some 1.5 million applications from the region for the visa lottery, which awards 50,000 green cards to those who win a random drawing. The main assumption of the study is that as the size of Middle East immigrant population in the USA grows in numbers, their impact will increase, especially in such areas as US foreign policy toward the Arab-Israeli conflict where many have a keen interest.

There are many research issues which this paper examines such as: Do native-born Americans view Middle Easterners as their fellow countrymen? Are Middle Easterners in the USA well-organized, and will the increase in their numbers lead automatically to an increase in their political role? The study uses the cultural approach to examine the process of Middle Easterners' integration into American society. Bangladesh, Egypt, Iran, Iraq, Israel, Lebanon, Pakistan, and Turkey are leading suppliers of legal and illegal immigrants to the USA. Israeli immigrants will progressively constitute a smaller share of the total Middle East population in the USA. Political and religious oppression as well as corruption are incentives to leave the region. Moreover, unemployment in the Middle East will also push young people to leave for the USA. The political freedoms and economic opportunities in the USA remain very attractive to a significant share of the world's population, including those in the Middle East.

Agiş, Derya

AİLE BİREYLERİNE DEĞİNEREN YAHUDİ İSPANYOLCASI VE TÜRKÇE DEYİM VE ATASÖZLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI: GÖÇÜN KÜLTÜRE ETKİSİ

Bu bildiride, anadili Yahudi İspanyolcası ve Türkçe olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının yaşam tarzları arasındaki benzerlik ve farklılıkları, kullandıkları deyimler ve atasözleri vasıtasıyla bulmayı amaçlıyorum. Bu deyim ve atasözlerini antropolojik ve bilişsel dilbilimsel açılardan karşılaştırmayı hedefliyorum. Dolayısıyla, bu deyim ve atasözlerinin içindeki mecazi kelime kullanımlarına ve dilbilimsel yapılarına (kelime düzeni ve isimlere verilen tematik rollere), antropolojik ve folklorik kullanım nedenlerini açıklayarak değineceğim. Ayrıca, Yahudi İspanyolcası ve Türkçe deyim ve atasözlerinde sözü edilen geleneklere de değineceğim. Konu olarak anne, baba, kız ve erkek evlat ve kız ve erkek kardeşlere ilişkin deyim ve atasözlerini seçtim.

Kısacası, Türkiye'ye göçen Musevi Sefaradların Türkçe'deki deyim ve atasözlerini kendi dillerinde kullanıp kullanmadıklarını bulmayı hedefliyorum. Göçün, Musevi Sefaradlarda kültürel değişime etkilerini, yüzyıllarca kullandıkları deyim ve atasözleri aracılığıyla inceliyorum.

Ağırdir, Bekir

Erdem, Tarhan

Pultar, Eren

“BİZ KİMİZ?” TOPLUMSAL YAPI ARAŞTIRMASINDA GÖÇ

KONDA Araştırma ve Danışmanlık, Türkiye'nin toplumsal yapısının temel özelliklerini belirlemek amacıyla *Milliyet* gazetesi ile birlikte “Biz Kimiz” adı verilen bir araştırma projesi yürütmüştür. Saha çalışması Eylül 2006'da tüm Türkiye genelinde gerçekleştirilen bu geniş kapsamlı araştırmada 1500'den fazla kişi görev alarak, toplam 79 ilin 2.721 mahalle ya da köyünde görüşmeler yapmışlardır. Türkiye'yi temsil eden örneklem için 23.612 kişi ile, Devlet Planlama Teşkilatı'nın projeksiyonlarına göre nüfusu 2010'da 1 milyonu aşacak olan 12 kent ve çokkültürlü yapısı için araştırmaya dahil edilen Antakya örneklemi için 24.346 kişi ile evlerinde yüzyüze görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada, çeşitli demografik verilerin, etnik ve dini kimlik verilerinin, kişilerinin kimliklerini ve kimlik tartışmalarını algılayışlarının yanısıra iç göçe dair veri ve görüşler toplanmış; oturdukları yerde ne zamandır buldukları, kendilerini yerleşik hissedip hissetmedikleri, geleceklerini nerede gördükleri gibi sorular üzerinden ülkemizdeki göç dinamiklerine dair bulgular elde edilmiştir. Bu oturumda, Mart 2007'de adı geçen gazetede yayımlanmış olan bu veriler ve bulgular kısaca sunulduktan sonra, bu verilerin temsil ettiği dinamikler ve taşıdığı anlamlar ile bu verilerin ışığında yapılabilecek projeksiyonlar, geleceğe yönelik tahminler ve göçün yönetimine dair çözüm önerileri tartışmaya açılacaktır.

Akalın, Ayşe

GÖÇMENLİK VE GÜNLÜK HAYAT: TÜRKİYE'DEKİ GÖÇMEN EV EMEKÇİLERİ

Sovyetler Birliği'nin yıkılışının Türkiye'ye en önemli yansımalarından biri, eski Sovyet ülkelerinden Türkiye'ye yönelen çeşitli göç dalgalarıdır. Ev işlerinde çalışmak üzere Türkiye'ye göç eden kadınlar, bu göç dalgalarının en önemlilerinden birini oluşturur. Bu işgücü göçünün dünyadaki benzer örneklerden bir farkı, Türkiye'nin halihazırda ev emeği sektöründe yabancı işgücüne ihtiyacı olmamasına rağmen göçün gittikçe artarak devam etmesidir. Özellikle Bulgaristan ve Moldova'dan gelen kadınlarla başlayan ev emeğinde çalışma amaçlı bu göç dalgası, Azerbeycan, Gürcistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Ukrayna'dan gelen kadınlarla artarak devam etmektedir. Göçmen ev emekçileri, Türkiyeli meslektaşlarından farklı olarak, yatılı olarak çalışmayı tercih etmekte, bu nedenle sadece temizlik türü görevler yerine bakıcı ve kâhya gibi, mesai saatleri daha belirsiz sorumluluklar üstlenmektedirler. Diğer bir ifadeyle, göçmen kadınlar, piyasada daha esnek bir emek gücü sunabilme kapasiteleri nedeniyle istihdam edilmektedirler. Bu sunuş, göçmen kimliğinin ev emeği piyasasında nasıl bir sermayeye dönüştüğü ve bunun söz konusu göçmen kadınların hayatını nasıl etkilediği üzerinedir.

Akbulut, Hasan

ULUSAŞIRI TÜRK SİNEMASINDA GÖÇMEN TEMSİLLERİ

1960'lardan itibaren artarak devam eden ve biçim değiştiren Türkiye'den Avrupa ülkelerine yönelik göç, 1990'lı yıllar boyunca yoğunlukla tartışılmaya başlayan *çokkültürlülük* ve *çokkimliklilik* gibi kavramların yeşermesine de neden olmuş ve farklı türden kimliklerin tanımlanmasına yol açmıştır. Göç deneyimi sonucu ortaya çıkan

göçmen sineması ise, bu türden kimlik tartışmaları için geniş bir alan oluşturmuştur. Göç, göç edeni olduğu gibi, göç edilen yeri de değiştirir. Chambers'ın vurguladığı gibi (2005) göç, kendi hayatlarımızı, kültürlerimizi, dillerimizi alışlageldik biçimde algılayış tarzımızda bir kopuş yaratacak biçimde değiştirir, karşılıklı bir etkileşim ve değişim süreci içerir, yerleşik kavramları sorgulamaya çağırır. Göçmen/diyaspora sinemasıyla ulusaşırı sinema ise, öncelikle ulusal sinema kavramını sorgulamaya iter. Ulusal sinema tanımlamasının doğuracağı mitleştirme, homojenleştirme süreci, göçmen sinemasınca tartışmaya açılır.

Bu bildiri, birer göçmen sinemacı olarak bilinen ve her ikisi de Almanya'da yaşayan Fatih Akın ile Yüksel Yavuz'un son filmlerine odaklanarak, onların filmlerindeki kimlik kurgularını konu edinmektedir. Filmleriyle çeşitli başarılar kazanan her iki yönetmen de ulusaşırı Türk sinemasına dahil olmalarına, göçle ve göçmenlerle ilgili öyküler anlatmalarına karşın, bu sinemanın farklı noktalarında dururlar. Bu bildiri ise, Akın ve Yavuz'un filmlerindeki kimlik temsillerine odaklanarak, onların ulusaşırı Türk sineması içinde nerede konumlandıklarına ilişkin bir soruşturma yapmayı amaçlamaktadır. İki yönetmen de, hem ulusal kimlikleri tartışmakta, hem de Avrupa kültürünü ve düşüncesini sorgulamaktadırlar. Bu sorgulama ayrıca yeni bir Avrupa kültürü inşa etme potansiyeli taşımaktadır.

Alexandrov, Vladimir

“TEMPORARY” ÉMIGRÉS: WHITE RUSSIANS IN ISTANBUL, 1919-1923

An extensive memoir literature written by Russians who lived in or passed through Istanbul in the period from 1919 to 1923 has recently been reprinted; and, in some cases, published for the first time in Russia. The memoirs are by representatives of various Russian social and economic strata—numerous members of the

White Russian army and government, the nobility, merchants, educators, entertainers, workers, Cossacks, etc. A salient feature of their memoirs is the extent to which they concentrate on specifically Russian institutions, groupings and interests in Istanbul (such as the White Russian army encampment in Gallipoli, émigré government agencies, various aid societies, educational initiatives, business enterprises and other money-making schemes) rather than on the local Turkish realities. This is due in part, firstly, to the large number of Russian émigrés in the city (some 120,000 arrived in November of 1920 alone, following the defeat of the Whites in Crimea), who quickly overwhelmed existing welfare infrastructures and were forced to survive on their own; in part, secondly, to the fact that most thought their emigration would be short-lived, since they believed the Bolshevik regime in Russia would soon collapse; and in part, thirdly, to the fact that Istanbul was under the occupation of foreign powers (the French, the British and the Americans), a situation which diluted further the "Turkishness" of this already cosmopolitan city. From a broader perspective, however, the Russians' behavior and interests in Istanbul were an exaggerated version of the tendency of all émigrés to form their own collectives when they arrive in foreign countries in order to ensure survival and ward off the alterities with which they are inevitably confronted, and which threaten their identity.

Alkan, Elif Ölçüm

BİR KAVRAMIN SEYİR DEFTERİ: DİYASPORA

Bu bildiri *diyaspora* kavramına ilişkin 1990 sonrası kuramsal yaklaşımları eleştirel ve karşılaştırmalı bir çerçevede incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzdeki göç ve insan hareketliliğinin, kültürel, ekonomik, politik ve toplumsal dinamiklerinin anlaşılabilmesi için, "diyaspora" kavramsal bir araç olarak, çeşitli alanlardaki farklı inceleme ve araştırmalarda farklı yaklaşımlarla yeniden anlamlandırılmıştır. Sunuş, kavramın sınırlarını çizmeye

yönelik çalışmaları özetleyerek başlayacaktır. Ardından, diaspora olgusunun, anavatan, ulus, ulus-devlet, etnisite ve yurttaşlık kavramlarıyla ve sınıf, toplumsal cinsiyet ve din gibi toplumsal kesişmelerle karşılıklı ilişkisi üzerinden, bu olguya yüklenen yeni anlamlar sorgulanacaktır. Diasporanın yeniden inşa edilen anlamı, ayrıca küreselleşme süreci ve ulusaşırı oluşumlarla da ilişkilendirilecektir.

Sonuçta diaspora, hem göçün çok katmanlı toplumsal bir “şeceresi”; hem de, birbirleriyle çatışan ve sürekli müzakere halinde olan toplumsal birçok güç odağının, sürekli yeniden ürettiği bir söylem olarak karşımıza çıkar. Son olarak sunuşta, diasporanın bir şecere ve söylem olarak açılımları ve sınırlılıkları, Almanya’daki Türk diaspora kültürü bağlamında, on diasporik internet sitesinin söylem analizi yöntemiyle incelenmesiyle oluşturulan verilere dayanılarak tartışılacaktır.

Altan, Mübeyyin Batu

YİRMİNCİ YÜZYILDA KIRIM'DAN TÜRKİYE'YE YAPILAN KIRIM TATAR GÖÇLERİ (1930 VE 1940 GÖÇLERİ)

Göçler, Kırım Tatar tarihini en çok etkileyen olaylardan biri olması dolayısıyla Kırım Tatar tarihinin en çok araştırılan konularındandır. Kırım Tatarlarının anavatanlarını terk etmeleri, Kırım’ın Çarlık Rusyası tarafından 8 Nisan 1783’te ilhakıyla başlar ve günümüze kadar devam eder. 1789 göçleri, 1812-1813 göçleri, 1823 göçleri, 1856-1860 göçleri ve 1878 göçleri bu göçlerin en önemlileridir. “Kırım Tatarsız bir Kırım” a sahip olmak isteyen Çarlık Rusyası’nın yoğun baskısı ve teşviki, yüz binlerce Kırım Tatarını anavatanlarını terke mecbur etmiştir. Kırım Hanlığı’nın yükselme devrinde Kırım’da milyonları bulan Kırım Tatar nüfusu, “göçler” dolayısıyla Bolşevik devrimi arifesinde üç yüz binin altına düşmüştür.

Kırım'dan Türkiye'ye göçler cumhuriyet devrinde de devam etmiştir. Kırım Tatarları, Rusya'da idareyi eline alan Sovyet rejiminin Stalin devrinde aynen Çarlık Rusyası'nın Kırım'la ilgili "Kırım Tatarsız bir Kırım" a sahip olma siyasetini devam ettirmesi ve on binlerce Kırım Tatarını Urallar'a sürmesiyle artan yoğun baskıdan kurtulabilmek için, tekrar Kırım'ı terk etmek zorunda kalmışlardır. Urallar'a yapılan sürgünler sonunda başlayan, "1930 göçleri" dediğimiz göçler sırasında on bine yakın Kırım Tatarı gruplar halinde, değişik yıllarda Türkiye'ye göç etmiştir. Cumhuriyet devrinin ikinci göç dalgası ise "1940 göçleri"dir. Sovyet rejimi'nin yoğun baskısından ve İkinci Dünya Savaşı'nın yarattığı korkunç ortamdan kurtulabilmek için yine on bine yakın Kırım Tatarı anavatanları Kırım'ı terke mecbur edilmiştir. Bu bildiri, Kırım Tatar göçlerinin şimdiye kadar araştırılmamış ya da çok az araştırılmış son göçleri olan bu 1930 ve 1940 göçleri hakkındadır.

Altan, Zeynep

BİR SÜRGÜNLÜK BİÇİMİ: METROPOL YAŞAMI

Bu bildiride, hem kuramsal yaklaşımlar ele alınacak, hem de gösterebilimsel yöntemin kılavuzluğundan yararlanılacaktır. Metropol yaşamının, bireyi, bir "sürgün" konumuna getirdiği savı, kent ve insan imgelerinin fotoğraflanması üzerinden de sınanacaktır. Ancak *sürgün* kavramı, sürgünlüğün siyasal bağlamdaki söylemleriyle sınırlı değildir. Kavram, "yurtsuzluk," "yersizlik" gibi temel anlamlarının ötesinde, metropol yaşamının içinde yalnız kalan bireyin kendi içine yaptığı zorunlu yolculuğu betimlemek için, bir "iç sürgün"ün karşılığı olarak yer alacaktır.

Bir kent ne kadar fazla kurumsallaşırsa, o derece büyümektedir. *Metropol* günümüzde bu büyümeyi küresel başlık altında niteleyen bir kavramdır. Her şeyden önce para ekonomisinin egemenliği altında uzmanlaşmış bir yapıyı ifade eder. Bu yapı, kişiler arası ilişkilerin duygusaldan çok ussal boyutta sürdürüldüğü, çeşitli çıkarların

gözetildiği, işlevselliğin gündelik yaşama damgasını vurduğu karmaşık bir toplumsal organizmayı bir arada tutmaktadır. Birey, dakiklik, kesinlik, öngörülebilirlik ve artıdeğercilik gibi mekanizmaların baskısı altındadır. Dahası, bunlar metropolün yarattığı psikolojik önkoşullardır. Birey, çoğunlukla, bu önkoşullara uyum sağlamak adına, tinsel varlığından feragat etmek zorunda kalır. Metropoldeki her birey, diğerine “öteki”dir, çünkü kent yaşamında “içgüdüsel” olan, saf dışı bırakılmıştır. İlişkiler, gündelik yaşamın uyarıcılarına verilen zihinsel tepki zincirlerine bağımlıdır. Oysa, her “ben,” ancak “ben-olmayan”da kendi aşkınlığını kurabilir, kendini gerçekleştirebilir. Burada, toplum bilimlerindeki olumlu “öteki” imgesinin, yabancılaşmayı, dışarıda bırakılmayı anlatan olumsuz “öteki” içinde yitimi söz konusudur. Metropol insanı, gerçek tanışıklığın gücünü, meta endüstrisinin yarattığı aşırı ussal yaşam biçimleri içinde yitirmiştir. Onun sürgünlüğü “gitme,” “kaçma” imgesinde somutlaşır. Çünkü eylemin yerini, “eylem düşü” almıştır. Bu durumu değerlendirmek için en uygun mecazlar “yol” ve “yolculuk” imgeleridir. Günümüz kent insanı, zengin bir deneyim uzamı olan yolculuğu, *surf* imgesine hapsederek verimsiz bir sürgünlüğün öznesi olmuştur. Gerçekte metropol insanının sürgünlük biçimi, okunması son derece zor olan bir iktidar rejiminin yan etkilerinden oluşmaktadır. Bu çalışmayla, göç imgesine mecazi bir açılım kazandırılmak istenmektedir ve amaç, metropol insanının, sürgün imgesi altında bir profilini çıkarmaktır.

Altuntaş, Nezahat

TÜRKİYE’DE GÖÇÜN KİMLİK VE SİYASAL TERCİHLER ÜZERİNE ETKİSİ

Demografik hareketlilik toplumların sosyal, siyasal ve ekonomik hayatında önemli sonuçlara yol açar. Söz konusu demografik hareketlilik, özellikle kısa bir zaman aralığında yoğun olarak yaşanıyorsa ve belli bir etnik grubu kapsıyorsa bu sonuçlar daha yoğun bir şekilde hissedilir ve kimlik boyutu önem kazanır.

Türkiye’de PKK’nın 1984 yılında terör eylemlerine başlamasıyla birlikte, doğu ve güneydoğu Anadolu bölgelerinden, önce Adana, Ankara, Antalya, İstanbul, İzmir ve Mersin gibi bölge dışındaki illere, daha sonra da Diyarbakır, G. Antep, Hakkari, Ş. Urfa gibi bölge illerine yoğun bir göç süreci yaşanmıştır. Kent hayatına aktif bir şekilde katılamayan, ekonomik, sosyal ve siyasal olarak, hatta mekânsal olarak yalıtılmış bu göçmenler arasında, etnik kimlik bir dayanışma unsuru olarak yükselmiştir. Söz konusu göçmenler arasında bir dayanışma unsuru olarak yükselen diğer bir kimlik de dini (İslami) kimlik olmuştur. Böylece göç sonrasında, devletten etkin bir destek bulamayan Kürt etnik grubunda, dini ve etnik kimlik, kendi içlerinde bir dayanışma unsuru olarak; dışarıya karşı ise, bir tepki olarak yükselmiştir. Bu durum siyasal tercihleri de etkilemiş ve söz konusu etnik grup, son dönemde Türk siyasal hayatında en çok kapatılan iki siyasal parti çizgisine, Halkın Emek Partisi (HEP)-Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) çizgisi ile Refah Partisi (RP)-Fazilet Partisi (FP) çizgisine oy vermiştir.

Sonuç olarak bu bildiri, 1980’lerin ortalarında başlayan süreçte, Türkiye’nin doğu ve güneydoğusundan gerçekleşen göçün, göçmen Kürt etnik grubunda etnik ve dini kimlikleri arttırdığı ve bu sonucun siyasal tercihlere de aynı şekilde yansıyor, ülkenin siyasal, sosyal ve ekonomik hayatında önemli sonuçlar doğurduğu varsayımından hareket etmektedir. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinin sonuçları da, belirtilen bağlamda gelinen son noktayı yansıtmaları açısından önemli bir göstergesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Apaydın, Gökçen

SAHİHLİK VE “YURT” ARAYIŞINDA ULUSLARARASI GÖÇ: MUĞLA-GÖKOVA YÖRESİNE YERLEŞEN BÜYÜK BRİTANYA VATANDAŞLARI

Uluslararası göç denilince daha çok Güney’in ve Doğu’nun “az gelişmiş” ya da “gelişmekte olan” ülkelerinden, Batı ve Kuzey’in

zengin ülkelerine doğru olan ve daha çok güvenlik ve iş arayışında olan kitlelerin göç hareketleri akla gelmektedir. Oysa özellikle 1980'lerden itibaren batı Avrupa'dan güney ve güneydoğu Avrupa'ya giderek hız kazanan bir göç hareketi dikkatleri çekmektedir. (Güneş, "otantik"lik, rutinden uzaklaşma, vs. gibi hedefleriyle,) daha çok turistik amaçlı coğrafya hareketliliklerine benzerlik oluşturan ama tam anlamıyla "turizm" olarak tanımlanamayacak olan ve literatürde emekli göçüyle de özdeşleştirilen bu göç hareketi, günümüzde önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İş ve sosyal/siyasi güvenlik gibi alışılmamış göç etmenlerinden çok farklı olarak, boş zaman merkezli gibi görülen bu göç olgusu ve ortaya çıkardığı yeni öznellikler/kimlikler nasıl anlaşılabilir? Bu bildiri, Muğla-merkez, Marmaris ve Köyceğiz arasındaki üçgende yer alan köy ve beldelere, dağınık bir biçimde yerleşmiş Büyük Britanya vatandaşlarıyla, derinlemesine mülakat ve etnografi teknikleri kullanılarak yürütülen saha çalışmasının sonuçlarını sunmayı ve tartışmayı amaçlamaktadır.

Arabacı, Murat

TÜRKİYE'DEKİ KIRIM TATAR DİYASPORASI (OLUŞUMU-FAALİYETLERİ)

Kırım'ın 1783 tarihinde Türk hâkimiyetinden çıkmasıyla, bölgeden Balkanlar ve Anadolu'ya müthiş bir göç akını başlamıştır. Kırım'ın Ruslar tarafından işgali, "Kırım Harbi" denilen savaş sonrası ve II. Dünya Savaşı sonrasına kadar, parça parça devam eden bu göçler, Anadolu'da milyonlarla ifade edilen rakamlarda bir Kırım muhaciri ve Kırım diyasporası oluşturmuştur.

Zaman içerisinde yerleşilen yeni topraklarda, Kırım'ın yerli kültürü çeşitli sahalarda (bazen sembolik de olsa) sürdürülmeye ve yeni kuşaklara aktarılmaya çalışılmıştır. Bilhassa SSCB'nin dağılmasından sonra, Kırım bölgesine, "Vatan Kırım"a, büyük bir geri dönüş hareketi başlamıştır. Kırım'ın tekrar vatan oluşunda Kırım

diyasporasında yapılan çalışmaların ve sivil toplum oluşumlarının yeri büyüktür. Türkiye’de bulunan Kırım Tatar dernek ve vakıflarının tam bir tarihinin yazılması, Kırım diasporasının tarihi ile eş anlamlı olacaktır.

Arık, Sabire

POLONYALI GÖÇMENLERİN GÜNÜMÜZE ULAŞAN YANSIMASI POLONEZKÖY (ADAMPOL)

Osmanlı-Lehistan (Polonya) ilişkilerinin tarihi sürecine bakıldığı zaman, savaşlarla geçen 17. yüzyılın dışında, genel olarak barışın hüküm sürmüş olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle 19. yüzyılda Polonyalıların Osmanlı topraklarına yaptıkları göç ve bunun sonucunda ortaya çıkan Polonezköy (Adampol) olgusu dikkat çekicidir.

Polonya, 18. yüzyılın sonlarından itibaren parçalanarak Prusya, Rusya ve Avusturya tarafından birkaç kez paylaşılmıştır. Dolayısıyla, Polonyalılar bağımsızlıklarını yeniden kazanmayı hayal ederken, umutlarını I. Napolyon ve 1815 Viyana Kongresi sonucunda kurulmuş olan Polonya Krallığı’na bağlamışlardır. Fakat 1830 Kasım Ayaklanması’nın yenilgiyle sonuçlanması, ümit bağlanan Polonya Krallığı’nın Rus topraklarına katılmasına neden olur. Bu durum, Polonya aydın ve yönetici sınıfını çok zor bir seçim yapmaya zorlamıştır; ya baskılara boyun eğecek ya da göç edeceklerdir. Sonuç olarak 1831 yılı başlarında ülkenin entelektüel kesimini teşkil eden 10,000 kişi Polonya’dan göç eder; böylece “Büyük Göç” adı verilen hareket başlamış olur. Bu göçler öncelikli olarak Belçika, Fransa ve İngiltere gibi Avrupa’nın çeşitli ülkelerinedir. Siyasi liderlerin, ihtilalcilerin ve entelektüel kesimin bir bölümü de, Osmanlı topraklarına sığınır. Bu göç hareketi, Osmanlı’nın ekonomik, askeri ve eğitim alanlarında batılılaşmaya çalıştığı bir döneme denk düşmektedir. Dolayısıyla göçmenler, batılılaşma bağlamında etkili olurken, Osmanlı’nın Polonya konusuna eğilmesine; kendileri de,

işgalcilere karşı, özellikle de Rusya'ya karşı verilecek silahlı mücadeleyi geliştirmeye çalışırlar. Bu tarihi süreç içerisinde, başında Prens Czartoryski'nin bulunduğu “Lambert Oteli grubu”nun etkinliği özellikle önemlidir. Lambert Oteli grubu, İstanbul'da bir “doğu ajansı” açar, ajansın (1842-1850 yılları arasındaki) yöneticiliğini de (İslâm'a geçtikten sonra adı Mehmet Sadık Paşa olan) Michał Czajkowski üstlenir. Bu doğu ajansının açılması bir süre sonra 1842'de Osmanlı topraklarında bir Polonya köyü (Adampol-Polonezköy) kurulmasını sağlayacaktır. Bildiride, 19. yüzyıl Osmanlı-Polonya ilişkileri temelinde, Polonyalı göçmenlerin girişiyle kurulan, bugün tek bilinen adıyla Polonezköy'ün tarihi süreci ve iki ülke ilişkilerindeki etkin rolü incelenecektir.

Arıkanlı-Özdemir, Maya

SIRADIŞI OLANIN SINIRLARI: “OLAĞAN” İLE KUŞATILMIŞ ESKİ BİR GECEKONU MAHALLESİ – KARANFİLKÖY

1995 yılının mart ayında yaşanan “Gazi olayları” sonrasında, ekranlara, bir barikatın kâh önünden kâh arkasından etrafa saldıran bir grup insanın görüntüleri yansımıştı. Kimi yorumla, kimi yorumsuz olarak sunulan görüntülerin, yapılması istenilen yorumları ne olursa olsun—ki bu durumda bir anlamda, “bakın, nasıl saldırıyorlar” deniliyordu—bizler, olan bitenin sadece bir bölümünü görüyorduk. Kamera(man) ve elbette kamera(ma)nın çektiklerinden, yayımlanmaya uygun görülenleri izlemeye zorlanıyorduk. Olayın gerçekliğine dair edindiğimiz bilgi, aslında bir bütün içinden seçilen bir bölümün gerçekliği idi ve o bölüm özelinde pekâlâ da gerçektir. Ancak bütünün gerçeği belki de çok başka idi.

İşte tam da bu yüzden, gerçeği anlayabilmek ve kavrayabilmek için, “eski” bir hikâyenin yeniden gündeme getirilmesi, bu bildiri konusunu oluşturmaktadır. İstanbul ikinci Boğaz Köprüsü'nün (Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün) Avrupa yakasında, TEM Kınalı Sakarya Otoyolu bitişiğinde, Beşiktaş Belediyesi'ne bağlı Akatlar

semtinin sınırları içerisinde yer alan Karanfilköy Mahallesi'nde 1996-1997 yılları arasında olup bitenlerin anlatılması, aradan geçen süreye rağmen, kentsel meselelerin tartışmaya açılıp, mekânın örtük niteliğinin aralanmasının; bugün tartışılan projelerin, planların, yasaların anlaşılmasının olduğu kadar; "olağan" ile kuşatılmış bir mekânın, "sıradışı" direnme biçimini ve kendini anlatma uğraşısını gözler önüne sermenin olanaklarını sunmaktadır. Ayrıca, Karanfilköy'e ait olan bilgi, tecrübe, tarih, belki de böyle bir yolla, var olabilme şansı yakalamaktadır.

Basit bir gecekondu mahallesi yıkımı olarak anlaşılma tehlikesi taşıyan, "Karanfilköy meselesi," aslında, tamamıyla bir toplumsal mekân hikâyesine denk düşmekte ve sürtünmesiz bir uzayda değil, 1980'ler sonrası "küreselleşme" süreçlerinin etkisiyle dönüşen, bir kentsel mekânda yer almaktadır. İnceleme, bu süreçleri de, olağan ve sıra dışı ikiliği (dikotomisi) içinde ele almaya çalışmaktadır.

Aslan, Şükrü

KENT, GÖÇ VE İSTANBUL'DA ENFORMEL YERLEŞME DENEYİMLERİ: GÜZELTEPE ÖRNEĞİ

Günümüzde kent ve kentleşme üzerine yapılan tartışmaların bir yönü de, yerleşme ve yasallık ilişkisi üzerinedir. Yerleşmelerin, sistemin öngördüğü niteliklere uygun olmaması hali, kenti homojen topluluğun mekânıymış gibi anlatan kuramlar içinde, genellikle bir sorun olarak kabul edilmiştir. Benzerliklerden daha çok farklılıkların ve karşıtlıkların mekânı olan kentlerde, bu nedenle kentlileşme, bütünlüşme, uyum gibi kavramlar sürekli gündemdedir.

Aynı duruma, egemen söylemin dışından bakıldığı zaman ise, özellikle göç yoluyla kente gelen kitlelerin dışlanmışlık hallerinin izleri görülebilmektedir. Yerel ya da merkezi sistemin, kentleri "planlama" sürecinde, kent yoksulları için nasıl bir yaşam/mekân tasarımı yaptığı, bu ikinci bakış açısından daha önemli bir sorun

olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye kentlerinde yerleşme deneyimleri, egemen söylemin aksine, yasallık yönünden de, genel olarak sorunludur. Özellikle 1940'lı yıllardan sonra, göçlerin de etkisiyle kurulan yerleşmeler, klasik patronaj ilişkisi içinde varolabilmişlerdir. Bundan dolayı, 1970'li yılların ortalarına kadar, enformel yerleşmeler, sistemin küçük çaplı engellemelerine karşın, genelde ciddi müdahaleyle karşılaşmamıştır. Bunun sonucunda, İstanbul kentinin “doğurganlığı” son altmış yılda en yüksek düzeyde seyretmiştir. Her semt “enformel” olarak doğmuş; ama “formel”in himayesinde yasal bir kimlik kazanmıştır. “Kent ailesi,” yasal olmayan, ama gönüllülük ilişkisine dayanan bir büyüme göstermiş ve bu, sıradan ve normal bir gelişme gibi algılanmıştır. Bu süreçteki kırılma noktası, 1970'li yılların ikinci yarısında İstanbul ve Ankara’da bazı örnekleri görülen, politik nitelikli yerleşme örnekleridir. Söz konusu örnekler, formelin himayesi dışında, ona karşı bir toplumsal hareket olarak örgütlenmiş ve enformel planlama sürecini de kapsayacak şekilde kentsel alana dahil olmuşlardır.

Alibeyköy/Güzeltepe Mahallesi de bu örneklerden birisidir. 1970'li yılların sonunda, kendisinden önceki (1 Mayıs Mahallesi gibi) politik yerleşme deneyimlerinden de yararlanarak, alanı, konut sayısı, konut kullanıcıları ve kamusal mekânları enformel olarak planlanmış, bu anlamda sınırları son derece net olan bir mahalledir. Politik bir tercihin ve ayrıntıları iyi belirlenmiş enformel planlamanın ürünü olması, mahallenin özgün yanıdır. Bu durum, sıradan ve normal sayılana göre sıradışı ve normal olmayan bir gelişme olarak algılanmış ve sistemin sert tepkisiyle karşılaşmıştır. Ancak sonuç olarak o da diğer örnekleri gibi “yasal” kimlik kazanmıştır.

Ateş, Nuray Hilal

FATİH AKIN'IN FİLMLERİNDE “ÖTEKİ”

1961 yılında Almanya ile Türkiye arasında imzalanan “İşçi Mübadele Anlaşması” ile resmi olarak başlayan Almanya’ya Türk işçi göçü

süreci, günümüzde tamamen nitelik değiştirmiş bulunmaktadır. Almanya'da "misafir işçi"likten kalıcı topluluğa doğru bir evrim geçiren Türk göçmenler, Alman toplumu içerisinde edebiyattan politikaya, sinemadan ticarete kadar pek çok alanda kendilerine yer edinmeyi başarmışlardır. Almanya'da doğan ve büyüyen ikinci kuşak bir Türk olan Fatih Akın da, Almanya'da toplumsal ve kültürel yaşam içerisinde özellikle sinema alanında gösterdiği üstün başarılarla kendisini kabul ettirmiş önemli sinema sanatçılarından biridir.

Bu bildiri de Akın'ın üç uzun metrajlı filminde, Almanya'da "öteki" olarak konumlandırılan Türk göçmenlerin temsil biçimleri ele alınacaktır. Bildirinin temel kabulü, ikinci kuşak bir yönetmen olan Akın'ın filmlerinde, Türk kökenli göçmenlerin temsilinde farklı bir bakış açısının ortaya konulduğu; bu bakış açısının Almanya'da Türk göçmenlere yönelik olarak geliştirilen önyargılı görüşleri ve basmakalıp yargıları aşan bir zemin üzerinde temellendiğidir. Çalışmada, Akın'ın üç uzun metrajlı filminde (*Kısa ve Acısız* [1998], *Temmuz'da* [2000], *Duvara Karşı* [2004]), Almanya'da "öteki" olarak konumlandırılan Türk göçmenlerin temsil biçimleri, göstergebilimsel dörtgen yöntemi ile ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Bacık, Çiçek

TÜRK TELEVİZYONLARI VE AVRUPA'DAKİ TÜRKLERE YÖNELİK ÖZEL PROGRAMLAR

Avrupa'da 3,5 milyonun üzerinde diaspora Türkleri yaşamakta ve bunlardan 2,5 milyondan fazlası Almanya'da ikamet etmektedir. Kırk yıldır devam eden göç sürecinden sonra, Avrupalı Türk göçmenleri göç ettikleri ülkelere yerleşmektedirler. Göç süreci başlar başlamaz, Avrupa'da Türk toplumu mensupları, göç ettikleri ülkelerde yaşamlarını kolaylaştırmak için kendilerine uygun bir altyapı kurmuşlardır. Bu altyapının bir parçasını, Avrupa'daki Türk medyası oluşturmaktadır. Almanya'ya yayın yapan ve Almanyalı Türklere yönelik özel programlar yapan Türk televizyonları üzerine olan

doktora tezini, Avrupa'daki Türk medyasının bir bölümünü irdelemektedir.

Türk medyası, 1980'li yıllarda dünya çapında değişen medya sistemlerinden ve iletişim alanında hızlı teknolojik değişimden payını almıştır. Medyada devlet tekeli, 1990 yılında özel televizyon kanallarının ortaya çıkması ile yıkılır. Avrupa'daki Türk toplumu da, 1990'lı yıllardan itibaren uydu üzerinden yayın yapan Türk televizyon kanallarına yönelir. Bugün Avrupa'da Türk seyircisi, uydu aracılığıyla, kırkın üzerinde Türk televizyon kanalına ulaşmaktadır. Avrupa'da yaşayan 3,5 milyon Türk seyircisi, büyük medya holdingleri için önemli bir gelir kaynağıdır. Bugün bu kitleye yönelik, onun üzerinde Türk televizyon kanalı, büyük bir kısmı Almanya'da bulunan televizyon stüdyolarında üretilen özel programlar hazırlanmaktadır.

Bakay, Gönül

İÇİMİZDEN BİRİ: ARNAVUTLAR

Kültürümüzün bir parçası olan, semtlere (Arnavutköy, Arnavutkaldırımı), yemeklerimize (Arnavut ciğeri), kişilik özelliklerine (Arnavut inadı) adını verdiğimiz Arnavutlar hakkında çok az kaynak bulunması şaşırtıcıdır. Bunun nedenini belki de Arnavutların Türk toplumuna çok iyi asimile olmalarında aramak gerekir. Arnavutların, Anadolu'ya ilk göçleri, yaşadıkları (Güney Avrupa'da, Adriyatik kıyısında yer alan) Arnavutluk toprağının Osmanlı Devleti yönetimine geçmesiyle başlamıştır. İlk defa Türkiye'ye Fatih Sultan Mehmet zamanında getirilen Arnavutlar 1468 senesinde İstanbul'un Arnavutköy semtine yerleştirilmişlerdir. Arnavutlar, en çok Osmanlı devleti idari makamlarında görev almış etnik grubu oluştururlar. Osmanlı devletinde sadrazamlık görevine getirilen 215 kişiden 35'i Arnavuttur. Günümüzde ise, Türkiye'de beş milyon kadar Arnavut olduğu sanılmaktadır. Arnavutlar, 15. yüzyıldan sonra topraklarının tarıma elverişli olmaması ve eğitim dolayısıyla olduğu kadar,

Slavların zulmünden kaçmak gibi çeşitli nedenlerle, Türkiye'ye gelmişlerdir. Ülkelerinde, huzurlu yaşamak amacıyla kendilerini Türk olarak tanıtan, Türkçeyi ve Türklüğü benimseyen Arnavutların bu özelliği onların beklediklerinin aksine Türkiye'ye göçe zorlanmalarına neden olmuştur. Son gelen Arnavutlar Türkiye'nin Ankara, Bursa, İzmir, Samsun, Tokat, Yozgat gibi illerine yerleştirilmişlerdir. Ülkenin böyle farklı bölgelerine yerleştirilmelerinin nedeni, bazı sülaleler arasında 700 yıldır süren kan davalarının Türkiye'de de devam etmesini engellemektir. Bu bildirinin amacı, Arnavutların göçten sonra Türkiye'deki durumlarını inceleyerek karşılaştıkları zorlukları irdelemek ve bu denli iyi asimile olma nedenlerini araştırmaktır.

Bal-Uzun, Özgür

Dağdelen, Görkem

GÖÇMENLERİN ÖRGÜTLERİ VE ÖRGÜTLERİN GÖÇMENLERİ: LONDRA'DA "TÜRKİYELİ" KÜLTÜRLERİN ÜRETİMİ

Bu bildiride, Londra'da yürütülen bir saha araştırmasının sonuçlarına dayanarak, Londra'daki Türkiyeli göçmen kültürlerinin oluşumunda kurumsal çerçeve ve pratiklerin rolü irdelenecektir. Göçmenlerin, sosyal, ekonomik, siyasi ve kültürel gereksinimlerini gidermek için oluşturdukları, Cem evi, Halkevi, Kürt Kültür Merkezi ve benzeri örgütler, aynı zamanda göçmen kültürlerinin yeniden üretilmesinde etkin bir konumdadır. Örgütler dolayısıyla gerçekleşen kültürel deneyim, etkileşim ve üretimi, göz önüne almadan, göçmen kimlik ve kültürlerinin anlamlandırılması olanaklı değildir. Bu kurumlar sayesinde göçmenler, bir yandan, bireysel kimliklerin ötesinde, yeni kolektif kimlikler üretebilmekte; diğer yandan da, bu kimliklerini temsil etmekte ve kimliklerinin bedenlendirilmiş performanslarını sunmaktadırlar. Bu süreçte, göçmen kültürlerinin yeniden üretimi için gerekli olan kaynakların mobilize edilme olanakları yaratılmakta olduğu gözlemlenmektedir.

Buna ek olarak: Göçmenlerin örgütlerinin ve bu örgütlerde oluşan çeşitli göçmenlik hallerinin, göçmen veren ve alan ülke koşullarından bağımsız düşünülmemeyeceği varsayımından hareketle, bu örgütlerde oluşan göçmen kültürlerinin hem örgütlerin kendine özgü ortamlarından etkilendiğine, hem de Türkiye ve İngiltere'nin kültürel bağlamlarından bağımsız şekillenemediğine işaret edilecektir. Bu çerçeveden hareketle, mevcut çalışmada, bir yandan, Londra'daki Türkiyelilerin göçmenlik deneyimlerinin tarihsel arka planı sunulacak; diğer yandan da, saha çalışmasında derlenen etnografik anekdotlar eşliğinde, göçmen kültürlerinin yeniden üretimi örneklendirilecektir.

Balım, Çiğdem

ABD'DE INDIANA EYALETİNE YERLEŞTİRİLEN AHISKA TÜRKLERİ

Rusya'nın Krasnodar Krai bölgesinden gelen Ahıska Türkleri, ABD'nin değişik eyaletlerine yerleştirilmekteler. Yerleştirilirlerken öncelik, bu göçmenlere yardım edebilecek resmi kuruluşları ve yerel yardım kurumları olan kentlere verilmekte.

Amerikan Dışişleri Bakanlığı'na bağlı Göçmenler ve Göç Bürosu'na (U.S. State Department Bureau of Population, Refugees and Migration) göre, hükümet Ahıska Türklerini ABD'de 30 eyalette 70 kente yerleştirmeye devam edecektir. Göçmenlerden sorumlu ilgililer, 2007 yılı sonuna kadar 17.000 kişiye yerleşim imkânı sağlayacaklarını bildiriyorlar. Şimdiye kadar Ahıska Türkleri 66 kent ve 32 eyalete gönderildiler. Bunların içinde Atlanta, Georgia 168 aile ve 525 kişiye evsahipliği yaparak başı çekiyor. Diğer büyük gruplar Philadelphia, Pennsylvania'da (98 aile, 310 kişi); Hartford, Connecticut'ta (94 aile, 286 kişi); Louisville, Kentucky'de (85 aile, 233 kişi); ve Denver, Colorado'da (82 aile, 257 kişi). Daha küçük gruplar, Rochester, New York'a (2 aile, 8 kişi); Columbus, Ohio'ya (1 aile, 6 kişi); ve New Haven, Connecticut'a (1 aile, 3 kişi)

yerleştirildiler. Indianapolis'te 10 aile ve 100 kişi var. ABD'deki Ahıska Trk topluluklarının ortalama büyüklüğü 20 - 30 aile veya 80- 90 kişi.

Bu bildiri, Indianapolis'e gelişlerinden bir yıl sonra Ahıska Türkleri ile yapılan görüşmelerden yararlanılarak, grubun, komşuları olan diğer gruplar ile olan ilişkilerini, Indiana'da sürdürdükleri hayat ile ilgili genel düşüncelerini ve sorunlarını inceleyecek. Grubun Amerikan toplumuna entegre oluş süreçleri Türkiye ve Kazakistan'daki Ahıska Türkleri hakkında yapılmış araştırmalarla karşılaştırılacak.

Ahıskalıların değişik şartlar, siyasi sistemler ve kültürlerle karşılaştıkları zaman gösterdikleri reaksiyonlar ve uyum mekanizmalarının genelde kimlik ve etnisite araştırmalarına yardımcı olacak ipuçları vereceği mit edilmektedir.

Bali, Rifat

19. YÜZYIL İLE 20. YÜZYILIN İLK ÇEYREĞİNDE AMERİKA'YA GÖÇ EDEN MÜSLİM VE GAYRİ-MÜSLİM TÜRKLER, GÇ NEDENLERİ VE YENİ DÜNYA'YA UYUM SAğLAMA ÇABALARI

Bu bildiri, Osmanlı devletinden Amerika'ya göç eden ilk dalga Müslim ve gayri-Müslim göçmenleri konu etmektedir. "İlk dalga" ile kastedilen zaman dilimi, 1800'li yılların başı ile, göçmenlerle ilgili *Fırst Quota Law*'nin (İlk Kota Yasası'nın) yürürlüğe girdiği 1921 yılına kadar geçen zaman dilimidir. Bu zaman diliminde göç ederek Amerika'ya varan Türk göçmenlerin etnik dağılımları, sayıları, göç etme nedenleri ve Yeni Dünya'ya uyum sağlama çabaları sırasında karşılaştıkları güçlükler kısaca sıralanacaktır.

Bildiride, ek olarak, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde göçün ne düzeyde seyrettiği belirtilecek ve bu yeni dalgalarla gelen göçmenlerle ilk dalga göçmenlerin özellikleri kısaca kıyaslanacaktır.

Baştürk-Akca, Emel

HEM “İÇERİDE,” HEM “DIŞARIDA” OLMAK: ALMANYA'DAKİ TÜRKLERİN KİMLİK KURGUSUNUN DEĞİŞİMİ VE MEDYADA TEMSİLİ

Bildiride 1960'lı yıllardan bu yana Almanya'ya göç eden Türk vatandaşlarının, “anavatan” Türkiye ile bağlarını kurma ve kendilerini kimliklendirme biçimleri, iki farklı televizyon programı üzerinden okunmaya çalışılacaktır.

Bu süreçte Almanya'daki Türkler için gerek Türkiye ile olan bağları ve Türkiye'nin anlamı; gerekse de, Almanya'da “Türkiyeli” olmak kavramları değişim geçirmektedir. İlk kuşak göçmenlerle, Almanya'daki yeni kuşak için, bu kavramlar farklı anlamlar taşımaya başlar. Eğitimsiz, sıradan işçiler olarak Almanya'ya giden ilk kuşak için Türkiye, sonunda “varılacak/dönülecek yer”; Almanya ise “acı,” “hasret” ve “gurbet vatan” olarak kurulur. Buna karşılık, Almanya'da doğup büyüyen, bu ülkede eğitim alan gençler için “anavatan”la kurulan bağlar zayıflamakta ve “anavatan,” kimliklerini biçimlendiren temel referans olmaktan çıkmaya başlamaktadır. Göçle başlayan yolculuk içinde—ki bitmeyen bir yolculuktur bu—artık, “asli bir ev ve eve dönüş varsayımlarını devam ettirme olasılığı” kaybolur. Ancak, bu kuşakların birlikte var olması gibi, “anavatan” ve göç edilen yere ilişkin kurgu ve söylemler ve bunların medyada temsilleri de, bir arada yaşamaya devam eder—tıpkı TGRT'de yayımlanan “Dış Hatlar” programı ile, önce Almanya'da gösterime giren ve kısa süre sonra Kanal D'de gösterilmeye başlanan, *Cemil oldu Jimmy* isimli dizinin, eşzamanlı olarak gösterimde olması gibi. “Dış Hatlar” programı, “acı”, “hasret” ve “anavatan” temalarına vurgu yaparak, göçle birbirlerinden ayrılan aileleri kavuştururken, “eve dönüş varsayımı/arzusu”nu açığa çıkarır. Almanya'da yaşayan bir Türk ailesinin oğlu Cemil'in maceralarını konu alan televizyon dizisi ise, yeni kuşakların Almanya'daki yaşama entegre olma biçimini ve “anavatan”ın kültürüyle yaşanan çelişkileri,

komedi yoluyla anlatır. Bildiride, bu iki farklı temsil biçimi ve ikisinin bir arada bulunması, Bakhtin'in "diyalojik anlatım" kavramı ışığında sorgulanacaktır.

Beltan, Sude Bahar

TÜRKİYE'DE VATANDAŞLIK VE KİMLİK: 1980 SONRASI MAKEDONYA'DAN GELEN TÜRK-MÜSLÜMAN GÖÇMENLER ÖRNEĞİ

Bu bildiri, 1980 sonrası Makedonya'dan Türkiye'ye gelen, "Türk-Müslüman" göçmenlerin anlatılarının ve deneyimlerinin analizi üzerinden, Türkiye'deki vatandaşlık ve kimlik ilişkisinin izini sürmeyi amaçlamaktadır. Göçmenlerin kimliklerini tanımlama, Türkiye'ye göçlerini açıklama, vatandaşlığa hak iddia etme ve yerellerle olan etkileşimlerini anlatma şekilleri başlıca odak noktalarıdır.

Araştırma ortaya çıkarmaktadır ki Makedonya'dan gelen Türk-Müslüman göçmenler, Türkiye'ye göç etmelerinin ve vatandaşlığa hak iddia etmelerinin esası olarak, Türk ve Müslüman olmalarını ve Türkiye'nin "orijinal anavatan"ları olmasını göstermektedirler. Fakat devletin tüm "etnik vatandaşlık anlayışı"nın "Türkiye'de hüküm sürmediği" iddialarının üzerinde ve ötesinde, ve ayrıca gayri resmi olarak Türk ve Müslüman olmanın, Türkiye'deki vatandaşlığın temel parametrelerini oluşturuyor olmasına rağmen, paradoksal bir biçimde, bu iki parametre, bu göçmenlerin Türkiye'de marjinalleşmesinin zeminini oluşturmaktadır. Göçmenlere "yabancı" olarak muamele edilmektedir, çünkü yereller için onlar "dönme" ve hatta "gavur"durlar ve Türk değil, "Arnavut"turlar.

Göçmenlerin, buna yanıt olarak ironik bir biçimde kendi etnik ve dini kimliklerini, "hakikilik" üzerinden, "saf" ve "karışmamış" gibi sıfatlarla, yeniden ifade ettikleri; ve bu kimliği, yerellerin, "saf olmayan" ve "karışmış" etnik ve dini kimliklerine karşı

konumlandıkları, böylelikle de göçmenlerin yerellere aynı özel paradigma içerisinde karşılık verdikleri öne sürülmüştür. Bundan başka, göçmenler kendilerini yerellerden ayırt etmek için “Avrupa” deneyimlerini ve “Avrupalı” kimliklerini vurgulamaktadırlar. Bu nedenle, göçmenlerin öz-anlatılarında yerellerle aynılık ve yerellerden farklılık olarak tanımlayabileceğimiz ikili ve paradoksal bir kimlik ifade ve inşa sürecinin, eşzamanlı olarak işlediği öne sürülmektedir. “Hakiki” Türklük ve Müslümanlık tanımlamaları üzerine göçmenler ve yereller arasındaki çekişmeleri ortaya çıkararak, bu çalışmada “hakikilik” üzerine inşa ve ifade edilen Türklük ve Müslümanlığın, göçmenlerin anlatılarında ve yerellerin tepkilerinde yer alan, “makbul vatandaş”ın tanımında ve tahayyülündeki ana referans noktaları olduğu ileri sürülmektedir.

Biehl, Kristen Sarah

GOVERNING THROUGH UNCERTAINTY: AN ANALYSIS OF REFUGEE NARRATIVES IN TURKEY

Despite increasing flows in goods, capital and information in this age of globalization, migration today has come to provoke a sense of crisis in the industrialized West, where migrants and asylum seekers are increasingly perceived as the new threatening “other.” A discourse of “fear” and “uncertainty” against this new “other” has been one of the main mechanisms for governing this crisis. This in turn has materialized through the “securitization” of migration, and the accompanying measures to prevent or deter the arrival of migrants and asylum seekers. This study attempts to look at how these discourses and policies play out in the daily lives of refugees in Turkey, through an analysis of their narrative accounts.

Blagojević, Gordana

RECENT TURKISH MIGRANTS IN SERBIA AND THE ROLE OF THE SERBIAN-TURKISH FRIENDSHIP SOCIETY

The theme of this paper is the population of recent Turkish immigrants living on the territory of Serbia. The “structure” of immigrants, their motives for making the decision to live in Serbia and the problems they encounter in everyday life are discussed. Serbia possesses a very strict visa regime, a state of affairs which reduces the number of immigrants from Turkey. The role of the Serbian-Turkish Friendship Society called “*Inat*” (“The Spite”), founded in late 2004, is very interesting. Members are mostly Serbs and Turks, but there are also other nationalities. The purpose of the society is to develop friendship between the Serbian and the Turkish peoples, encourage scientific exchanges, ensure the protection of the cultural monuments of both peoples on this territory, and provide the preservation of tradition. Ever since its establishment, *Inat* has organized various significant exhibitions, lectures and seminars concerning Turkish culture and art. The society has moreover organized Turkish and Serbian language courses. Thanks to this society, business cooperation between Serbia and Turkey showed great development.

Bozkulak, Serpil

GECEKONDULARIN “VAROŞLAŞMA”SI: GÜLSUYU MAHALLESİ ÖRNEĞİ

Kamu arazileri, 1950’lerde kentlere doğru başlayan iç göç sırasında, göç eden kesimin barınma ihtiyacını karşılayacak potansiyel yerleşim yeri olarak görülmüştür. Kent merkezlerine, dolayısıyla işyerlerine yakın olan bu alanlar, böylelikle gecekondu semtlerini oluşturmuş; bu gelişmelerle, kent mekânı yeniden oluşmaya ve yapılanmaya

başlamıştır. 1950'lerden itibaren de, oluşmaya başlamış olan bu gecekondular mahalleleri ile daha önceden mevcut olan yapıların bulunduğu mahalleler arasında dışsal ve gerilimli bir ilişki gelişmiştir. Ancak, 1960'larda bu ilişki, ithal ikameci sanayileşme modelinin de etkisiyle, gecekonduda yaşayanların ekonomiyeye yapacağı olumlu katkı nedeniyle yumuşamış ve patronaj ilişkilerinin de yardımıyla, gecekondular siyasal sisteme eklenerek yasallaşmaya, sakinleri de altyapı hizmetlerinden faydalanmaya başlamıştır. 1970'lerle, konu ticarileşmeye başlamıştır. İkinci nesil gecekondular ise, radikal hareketlerin bir parçası haline gelmiştir.

1980 sonrasında, kent mekânının yapılanması, neo-liberal politikaların yarattığı olanaklarla, artık büyük sermaye gruplarının inisiyatifine geçmiş; özellikle kentin çeperlerinde oluşmaya başlayan, lüks konutların yer aldığı mahallelerin ortaya çıkması ile, bu durum belirli bir hal almaya başlamıştır. Bu arada, alt sınıf, orta sınıf ve üst sınıfın konut ihtiyaçlarının değişmesiyle, bu sınıflar birbirinden ayrılmış; buna bağlı olarak, konut talebi çeşitlenmiştir. Zaten, İstanbul'u örnek olarak alırsak, 1980'de başlayan "dünya kenti" olma projesi sonucunda, İstanbul'un, "küçük sermaye kenti"nden "büyük sermaye kenti" konumuna gelmesiyle, "kentsel rant"ı artmış; bunun sonucunda oluşan ayrılmalar ve kutuplaşmaların fiziksel görünümü ise, daha önce bir arada yaşadıkları öne sürülebilecek sınıfların arasına giren, yüksek duvarlar şeklinde olmuştur.

1980 sonrasında mekânsal ayrışma ve kültürel/ekonomik kutuplaşma sonucunda, gecekondular da kimlik değiştirerek "varoş" olmuşlardır. Yeni kentin gecekondularını ifade eden *varoş* olgusunun barındırdığı karşıtlık temasının, kendisini kentli orta sınıfla ifade edebilmekte olduğu önerilebilir. Bu bildiride, İstanbul'un sıra dışı mahallelerinden biri olarak görülen Gülsuyu'nun, bu süreçler içinde, nerede karşılık aldığına bakılarak, bu süreç sonunda varoş tanımlamasıyla nerelerde kesiştiğine, nerelerde farklılaştığına bakılarak, varoş betimlenmeye çalışılacaktır.

Bruckmayr, Philipp

SYRO-LEBANESE MIGRATION TO COLOMBIA, VENEZUELA AND CURACÃO

Syro-Lebanese migration to the Caribbean coast of Colombia and Venezuela, as well as to the island of Curacão, already began in the 1880s, and had in some instances a profound impact on the new host countries. Settling mostly in port towns and coastal trading centres, many of these newcomers, starting as small-scale peddlers, eventually became whole-sale import-export traders, factory owners and the like. The first wave of migration to the areas of concern continued unabated until the beginning of the 1930s, and were comprised mostly of Christians of various persuasions. After a thirty-year-long interruption, the steady trickle of Syro-Lebanese migrants into Colombia, Venezuela and Curacão started anew, this time with a significantly higher proportion of Muslims, many of which now settled in the Colombian free-trade zones of Maicao and San Andres. This paper aims to shed light on the success and failure of this migratory movement.

Ceyhan, Nesime

1912 - 1913 BALKAN SAVAŞLARINDA YAŞANAN GÖÇÜN TÜRK HİKÂYESİNE YANSIMALARI

“Savaş ve göç”ün beraber olması, insanlık tarihinin en kaçınılmaz ve acı gerçeklerinden biridir. Türk tarihinde, savaştan ya da siyasal nedenlerden doğan zorunlu yer değişiklikleri yaşanmıştır. Kırım ve Ahıska Türklerinin göçleri bunlardandır. Tarihimizin önemli bir savaş göçü de “Balkan Savaşları”nda gerçekleşmiştir. “Türk-Rus Harbi”nin neticesinde Balkanlar’dan İstanbul’a ve Anadolu’ya göç eden birçok insan olduğu gibi, 1912-1913 Balkan Savaşları sırasında da yüz binlerce insan göç gerçeği ile yüz yüze gelmiştir. Bu bildiride 1912-

1913 Balkan Savaşları'nda yaşanan göçün Türk hikâyesindeki yansımaları (devrin basınına yansımış fotoğrafları da görsel bir sunuma dönüştürülerek) ele alınacaktır. Balkan Savaşları'nda yaşanan göç hikâyeleri konusuna göre, “yaşanan mekânı süratle terk,” “yolculuk ve güçlükleri” ve “menzile varış ve bırakılan yerlere özlem” başlıkları altında değerlendirilecektir. Göçün çocuk ruhuna tesirleri ayrıca ifade edilecektir. Dönemin basınında Balkan Savaşları ile ilgili olmak üzere altmış dokuz hikâye tespit edilmiş ve bu hikâyelerin on beşinin, doğrudan göçü konu edindiği belirlenmiştir. Yüz binlerin çektiği sıkıntının devrin edebiyatında bu kadar sınırlı sayıda hikâye ile anılması üzüntü vericidir; ancak buna neden olarak Osmanlı Devleti'nin şiddetli bir çöküş sürecinde oluşu ve Birinci Dünya Savaşı sıkıntıları ile insanımızın daha büyük sıkıntılarla bu meseleyi gündemde tutamamış oluşu gösterilebilir.

Çağlayan, Savaş

HALK CUMHURİYETİ DÖNEMİNDE BULGARİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE GÖÇLER

Bu bildiride Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin ilanından sonra Türkiye'ye doğru gerçekleşen Türk göçleri incelenecektir. Yaşanan göçlere, yapısal bir etken olarak politik uygulamaların varlığının yanında, bireysel tercihlerin göç sürecini nasıl belirlediğine de bakılacaktır. Bu çerçevede hazırlanacak olan bildiride Bulgaristan'dan Türkiye'ye yaşanan Türk göçleri, Petersen'in kavramıyla, zoraki göç olarak değil, “yönlendirilen göç” olarak ele alınıp incelenecektir. Ayrıca, hazırlanan bildiri kurgusu çerçevesinde göç olgusu dalgalı bir yapı ve süreç olarak ele alınarak, Bulgaristan'dan Türkiye'ye yaşanan göçler özelinde hâlâ devam etmekte olan göçler ve geriye göçler de gösterilmeye çalışılacaktır. Tüm bu öncüllerin eşliğinde Bulgaristan'dan göç sürecinde, yapısal etken olarak, soya dönüş politikasının yanında bireysel tercihlerin de ne kadar etkili olduğu, bu politik ve bireysel etkilerin göçün anlam ve içeriğini nasıl belirlediği tartışılacaktır.

Çakırer, Yasemin

SÜRGÜN VEREN KENTSEL YENİLEMEDEN GÖÇEBELEŞEN KENTSEL DÖNÜŞÜME

Son dönemde Toplu Konut İdaresi (TOKİ) ve yerel belediyeler işbirliğinde gerçekleştirilen kentsel yenileme projeleri, TOKİ'nin, yıllanmış yerlisini yerinde tut(a)mayan politikasına paralel şekilde yürütülmektedir. Bu projeler, şimdi de uygulanacakları alanın tarihi ve kültürel zenginliklerinin korunması ve modern kent yaşamıyla uyumlu hale getirilmeleri amacıyla yola çıkmakta ve yerleşikleri göçebe ya da sürgün yapmanın vicdani sorumluluğunu üstlenir görünmemektedir.

Bu bildiri, kent planlama pratiğimizin toplumsallaşma sorununu, ülkemizdeki kentsel yenileme çabalarının kentsel dönüşüm projeleri adı altında tekrarlanarak, parçacıl ve tek yönlü ilerlemesini ve sürgüne yollama, göçebe etme/olma süreçleriyle bunun nasıl ilişkili olduğunu, güncel örnekler üzerinden tartışmayı amaçlamaktadır.

Çelikel, Mehmet Ali

İMPARATORLUKTAN CUMHURİYETE, İSTANBUL'DAN LONDRA'YA: BİR TÜRK AİLESİNİN ÖYKÜSÜ

İrfan Orga'nın 1950'de İngilizce olarak İngiltere'de yayımladığı *The Portrait of a Turkish Family* adlı romanı, 1994'te Arın Bayraktaroğlu tarafından *Bir Türk Ailesinin Öyküsü* adıyla Türkçeye çevrilmiştir. Roman, İstanbullu yerleşik bir Osmanlı ailesinin, Birinci Dünya Savaşı'nın getirdiği ekonomik buhran ve imparatorluğun yıkılışı sonrası parçalanışının ve Londra'ya göçünün öyküsüdür. *Bir Türk Ailesinin Öyküsü*, Birinci Dünya Savaşı'nın Türkiye'deki sonuçlarını sıradan Türk insanının bakışıyla anlatan, Türkiye Cumhuriyeti devrimini tanıtan ve bir Türk tarafından İngilizce olarak yazılan bir

kitap olması nedeniyle, hem İngiliz edebiyatında, hem de çevirisiyle Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Bu bildiri roman, göçün yarattığı kültürel sonuçlar ve neden olduğu yalnızlıklar bağlamında okunarak, romanın hem kahramanı hem de yazarı olan İrfan Orga'nın bir göçmen olarak yaşadığı bireysel ve kültürel dönüşümler irdelenecektir. Bildiri aynı zamanda, Orga ailesinin göçünü ve göç sonrası konumunu “kültürel diaspora” bağlamında çözümlemeyi amaçlamaktadır.

Çoban Döşkaya, Füsün

HAREMDEN KAÇIŞ: BİR TÜRK KADINININ AVRUPA İZLENİMLERİ

Bu bildiri Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde kadının özgürleşme hareketinin oyuncularından biri olan Zeynep Hanım ve onun Londra'da basılan *A Turkish Woman's European Impressions* (Bir Türk Kadınının Avrupa İzlenimleri, 1913) adlı eseri hakkındadır. Bir söylem olarak Oryantalizmin sınırları üzerinde durabilmek için bu bildiri kadın bakış açısı taşıyan bir eser ele alınmıştır. Bu bildiri ile amaçlanan, göç ve oryantalizm ilişkisi kapsamında Batı'nın Doğu'ya bakışı ve bu bakıştan etkilenen Batı tarzı eğitim sistemiyle yetişmiş olan “Doğulu” kadının Batı'ya kaçışı ve kaçışın sonrasında Batı'ya karşı takındığı eleştirel yaklaşımın incelenmesidir.

Tecrit edilmiş haremelerde yetiştirilen son kuşağa mensup yazarlardan olan Zeynep Hanım, giderek güçten düşen Osmanlı İmparatorluğu'nun geçirmekte olduğu çalkantılı değişimlere tanıklık etmiştir. Kendisi dönemin diğer kadın yazarları gibi kişisel mutsuzluk ve tatminsizliklerini kayda geçirmiş ve kadının toplumda daha iyi bir yere sahip olmasını arzulamıştır. “Doğulu” inzivadan nefret ettiği için Avrupa'ya, kardeşi ile “özgür” bir yaşama kaçan Zeynep Hanım, Avrupa'da benzer bir “harem” bulmuş ve hayal kırıklığına uğramıştır. Gerçek adı Zeynep değil Zinnur olan yazar, kitabının kapak sayfasına, “Zeynep Hanım” adının hemen altına, Türkçe çeviriyle, “(Pierre Loti'nin romanı *Les Désenchantées*'nin [“Mutsuz Kadınlar”ın]

kadın kahramanı)” açıklamasını koymuştur. Kız kardeşi Melek Hanım ve İngiliz gazeteci Grace Ellison ile birlikte Zeynep Hanım, kafes ardındaki “Doğulu” kadınların yaşadıkları sıkıntıları dünyaya duyurabilmek için Pierre Loti’yi kullanmışlar ve ona *Les Désenchantées* isimli eserini yazdırmışlardır.

“Bir Türk Kadınının Avrupa İzlenimleri,” yazarın İstanbul’dan 1906 yılında mutsuz kadın olarak ayrılışı ile başlar ve Avrupa’yı gene altı yıl sonra 1912’de mutsuz kadın olarak terk etmesi son bulur. Zeynep Hanım’ın Avrupa’dayken Ellison’a yazdığı mektuplarından oluşan eserde, yazarın Avrupa hakkındaki izlenimlerinin yanı sıra Osmanlı’daki yaşantısının ayrıntıları da yer almaktadır.

Danış, Didem

IRAK’TAN TÜRKİYE’YE KİTLESEL SİĞİNMA VE ULUS-DEVLET (1991)

Küreselleşmeyle beraber hacmi giderek artan, içeriği ve güzergahları çeşitlenen uluslararası göç hareketleri karşısında ulus-devletlerin etkisiz kaldığı ileri sürülmektedir. Ancak bu alandaki yeni çalışmalar, “devleti sahneye geri çağırma”nın gerekliliği üzerinde durmakta ve göç ile iltica hareketlerinde devletin rolünün incelenmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Hollifield 2000). Bu bildiride, 1991 yılında Irak’tan Türkiye’ye yönelik yaklaşık yarım milyon kişilik kitlesel sığınma hareketi sırasında Türk devletinin sınır denetimi politikaları üzerinde durularak, bu konuda çeşitli yerel, ulusal ve uluslararası faktörlerin etkileri ele alınacaktır. Dönemin gazetelerinde konuyla ilgili haberler esas alınarak şu sorulara cevap verilmeye çalışılacaktır: 1991’deki kriz sırasında, uluslararası kamuoyunun sınırları açma konusundaki baskısı ile ulusal güvenlik ve toprak egemenliği söylemleri arasında kalan Türkiye ne tür politikalar izlemiştir? Âni ve kitlesel sığınma hareketlerinde, etnik ya da dini esaslı sosyal ağların, insani yardım ulaştırılmasında etkileri nelerdir? Iraklı Türkmen, Kürt ve Hıristiyan sığınmacılar için bu etnik ve dini ağlar nasıl çalışmıştır?

Bu ağların işleyişi ile Türk devletinin siyasi tercihleri arasındaki etkileşim ne tür sonuçlar doğurmuştur?

Demirel, Molla

AVRUPA'DA İKİ KANALDAN BESLENEN DİL VE EDEBİYAT - BU EDEBİYAT VE SANATI BOĞMAK İSTEYENLER

İşçi göçüyle birlikte Avrupa'da, kırk beş yılda, göçmen azınlıklar içinde yeni, çok renkli, çokkültürlü ve çokdilli bir edebiyat boy verdi. Bu oluşumun içinde en gelişmiş olanı, Türkiyeli sanat ve edebiyat çalışanlarının eserleridir. Anadolu kültürü Avrupa, Asya ve Afrika'nın büyük bölümlerini içine alan yüzlerce farklı toplumun binlerce yıllık dil ve kültürünün bir mozaiğini kendi bünyesinde birleştirmiş, geniş bir zenginliğe sahiptir. Türkiyeli göçmenler de bu birikimi taşımaktalar. Avrupa'da bugün Türkiye kökenli beş milyondan fazla insan yaşıyor. Ancak ne yazık ki Türkiye'nin genellikle ne siyasi, ne kültür kurumları, ne de aydınları, okdilliliğin ve okkltrllğn önemini kavramış durumdalar. Ne de Avrupa'da işçi göçüyle birlikte Türkçe ile kırk beş yılda yeni, çok renkli, çokkültürlü ve çokdilli bir sanat ve edebiyatın boy verdiğini görmek istiyorlar. Farklı gelişimi kabullenmek istemiyorlar. Bütün engellere ve zorluklara rağmen, Avrupa'da Türkçe yapılan sanat ve edebiyat hem köken olarak Türkiye kültürüyle, hem de içinde yaşadığı Avrupa lkelerinin kültür kanallarıyla beslenmektedir. Son yıllarda Almanya başta olmak üzere Avrupa'nın bir çok ülkesinde onlarca sanat adamı edebiyat, tiyatro, sinema, müzik, resim ve heykel alanında aldıkları ödüllerle bu gelişimi kanıtladılar. Başarılarının nedeni çokdilli, çokkültürlü oluşlarıdır.

Elbette aynı Şekilde, Avrupa lkelerinin kurum ve sanatçıları da, birlikte yaşadıkları göçmen azınlıkların büyük bir kültür birikimine sahip bulduklarını ve bu yarım yüzyıla yakın bir zaman dilimi içinde, yaşadıkları bu ülkelerin artık ayrılmaz bir güzel parçası

olduklarını; kendilerini, sadece ekonomide değil, kültür alanında da zenginleştirdiklerini kabul etmeleri gerekiyor. Örneğin, Almanya'da yaşayan sanat ve edebiyat adamlarımız, Türkiye halkının binlerce yılda yarattığı kültür birikiminden, yani yaşamlarından, el işlerinden, sanat ve edebiyatından motifler alarak çalışmalarında kullanmakla, Alman edebiyatına ve sanatına aktarmakla, Alman edebiyatını, sanatını yeniliyorlar ve zenginleştiriyorlar. Ancak gene ne yazık ki Avrupa'da yaşayan, Türkçe konuşan beş milyon insanın içinde boy veren, gelişen edebiyat ve sanatı kabullenmek istemeyen çevreler var. AB'nin motor gücü durumunda olan Almanya başta olmak üzere bir çok ülke, Avrupa'nın içinde yeni bir azınlığın varlığını kabullenmek istemiyor. Bu nedenle, bunlar çağdaş Türkçe ile edebiyat, kültür ve sanatı geliştirme yerine, "Türkler burada İslâm edebiyatı yaratmalı" tezini çeşitli biçimde işliyorlar. Türkçe'yi okullardan, radyo ve TV programlarından kaldırıyorlar. Sonuç olarak, AB'nin motor gücünü oluşturan devletler, Ortadoğu ve Balkan toplumları ile kan bağı olan ve oralardaki kültür kaynaklarıyla beslenen bir toplumun üyelerinin, hızla ülkenin ve AB'nin en önemli mevkilerine sadece girmekle kalmayarak, bu mevkilerin karar vericileri olarak da zamanla çoğunluğu sağlayacaklarından korkuyorlar. Karar mekanizmasında Türkiye kökenlilerin ağırlıkta olmasını istemiyorlar; çıkarlarına uygun gelmemektedir. Bu nedenle Avrupa ülkeleri, "İslâm edebiyatı" ve "İslâm sanatı" şemsiyesi altında, Türkçe ile bağı kalmamış bir "İslâm toplumu" yaratarak, Türkçe'yi boğmak istediklerini de kavramakta büyük yarar var.

Depeli, Gülsüm

GÖÇMENİN BELLEĞİ: GÖRSELLİK VE KÜLTÜREL KİMLİK İLİŞKİSİ

Göçmenlik olgusu, yersiz yurtsuzlaşma, *hybrid*/melez/arada kültürler gibi kavramlar içine yerleşirken, aynı zamanda kaçınılmaz olarak yeniden yurtlanma, yeniden yerleşme deneyimlerini de beraberinde getirmiştir. Göçmen için "geride kalan"ı hatırlamak,

kimliğin kurucu unsurlarından biri olarak her zaman ihtiyaç olmuştur. Assman, belleğin toplumsal olanla bağını kurarken bu kaçınılmaz ihtiyaca yaslanmakta; Morley ve Robins ise “kimlik bir bellek sorunudur ve ‘yurt’ anılarından oluşur” derken, göçmenin “yurt” ile ilişkisinin boyutunu vurgulamaktadırlar. Bellek mekanizmaları, zamansal ve mekânsal kopuşun arasını adeta kaldırım taşlarıyla döşer; geçmişi şimdiye, geride kalan “manzara”yı, içinde bulunulan manzaraya bağlar. Bellek, imgelem, duygular ve çağrışım ile bağlantılandırılan çok yönlü bir kavramdır.

Bu bildiri, Türkiye’den Almanya’ya göç eden topluluklar üzerine niteliksel bir araştırmanın sonuçlarına dayanacaktır. Bildiride, “kimlik-bellek-yurt” kavram dizgesi, görsellik kavramı ile bağlantılandırılacaktır. Özellikle ev içi repertuara dahil olan görsel malzemelerin inceleme konusu yapıldığı bildiride, fotoğraf, video-film ve poster gibi görsel kültür nesnelere göçmenler tarafından nasıl kullanıldığı, bu malzemelerin ne tür bir dolaşım çerçevesi içinde varolduğu, ne tür etkileşim koşulları sağladığı, etnografik bir sorgulama ile betimsel olarak ortaya koyulacaktır. Görsel malzeme üzerine temellenen betimsel veriden yola çıkarak, “ev içi”nin dinamiği ışığında, eleştirel ve geleneksel kültür kavrayışları karşılaştırılacak ve yorumlanacaktır.

Deveci-Bozkuş, Yıldız

ERMENİ EDEBİYATINDA SÜRGÜN VE GÖÇ TEMASI

Kültürel bağlamda tarih ve edebiyat arasında çok yakın bir ilişki vardır. Toplulukların tarih içinde geçirmiş olduğu deneyimler kendilerini ifade etme biçimi olan edebiyatlarına da yansımıştır. Örneğin 18. yüzyıl Alman romantizmi, bölünmüş bir Alman siyasi coğrafyasının bir araya gelmesinde yaşanan sancının sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bunun gibi, 20. yüzyıldan itibaren Türk-Ermeni ilişkilerinin tarihsel gelişiminde sürgün ve göç temasının, özellikle de yurt dışında yaşayan Ermeniler üzerinde etkili olduğu görülmektedir.

Bu etki adeta onları bir arada tutan bir bağ olmuştur. Yüzyıllar boyunca bir arada yaşayan bu iki toplumun ilişkilerinde yaşanan kırılma, Ermeni edebiyatında sürgün ve göç teması olarak yansımaları bulmuştur. Sonuç olarak Ermeni edebiyatında sürgün ve göç konusunun hemen hemen tüm Ermeni yazarlar tarafından kaleme alınan bir tema olduğu görülmektedir.

Dilli, Şirin

ETNİK MEDYA ALMANYA'DAKİ KÜRT DİYASPORA KİMLİĞİNİ NASIL (TEKRAR) BİÇİMLENDİRİYOR?

Globalleşme, toplu kimliklerin klasik anlamda tüketiliş dengesini bozarken, kültürel çeşitlilik için itibar konusunu ortaya çıkarmaktadır. Toplu kimliklerin girdikleri süreci tam olarak anlamak için, uluslararası ve kültürler arası sürekli değişimin arkasındaki süreci kavramak gerekmektedir. Aynı bölge içindeki uluslar ya da gruplar, devamlı olarak kimliklerini tekrar üretmekte ya da teyit etme ihtiyacı duymaktadırlar. İletişim bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır.

Bu bağlamda etnik medya, ulus-devlet rolünün baskı altında olduğu çokkültürlü, çoğulcu toplum çevresinde azınlıkların nasıl kendi kimlikleri ile yeniden uyum sağladığı konusunda iyi bir fikir vermektedir. Etnik medyanın ilgi alanına giren konular, aynı zamanda egemenlik (ülkeyle olan ilişki), vatandaşlık (azınlıkların konumu ve statüsü), dışlanma (söze erişim) ve sosyal ilişkiler (kuşaklararası ve kadın-erkek ilişkileri bağlamında) hakkında sorgulama yapmayı gerekli kılmaktadır. İşte bu çerçevede dahilinde, bildiride Almanya'daki Kürt diasporasının medyasına odaklanılacaktır.

Dinçer-Durmuş, Oya

FATİH AKIN SİNEMASI'NDA GÖÇ VE KİMLİK

Türk asıllı, Almanya doğumlu bir yönetmen olan Fatih Akin, farklı ülke ve kültürel geçmişlere sahip, etnik olarak çok değişik çevrelerden gelen insanlar arasındaki ilişkileri anlatan filmlere yoğunlaşmıştır. Bir birey ve bir sanatçı olarak, iki kültürlü olma, iki dili, her iki kültürü içselleştirmiş olma, içinde barındırma deneyiminin sonucunda Akin sineması, günümüzün çokkültürlü dünyasında göç olgusunun bir uzantısı olan ve farklı biçimlerde tezahür eden kültürel çatışmalarla ilgilenir. Bir kategori olarak göç sineması kategorisini tartışmaya açan Akin, “Dünya üzerinde yaşayan insanların %50’si kendi ülkelerinde yaşamıyor. Bu insanların, kendi durumlarını anlatan filmler yapması kadar doğal bir şey yok. Buna artık göç sineması demek doğru olmaz. Dünya sineması olarak tanımlanıyor artık,” demektedir. Göç olgusu, kaçınılmaz olarak kimlik meselelerini ön plana çekmekte ve aidiyetleri sorgulamaktadır. Akin için kimlikler, kültürler arası ilişkilerin devamlı değişen ürünleridir ve bunların arkasında yatan, insanlık kadar eski olan göç deneyimidir. Akin, kendisinin de ifadesiyle, sınırları sevmeyen bir sanatçıdır. Bu nedenle, onun sineması, sınırları olmayan sinema olarak adlandırılabilir. Ülkemizde *Almanca*, Batı’da ise *yabancı* olarak tanımlanmaya çalışılan “Almanyalı Türk”ler, Akin filmleri aracılığıyla, hem kendi kimliklerini hem de kendi var oluşlarına ilişkin kaygılarını açığa çıkartmaktadırlar. Onun filmlerinde izleyici, yeni neslin yaşadıklarını kültürler arası dokunuşlarla hissedebilme şansına sahiptir. Bu bildirinin amacı, Akin sinemasına eğilerek, onun filmlerinde göç ve çift kimliklilik arasındaki ilişkileri incelemektir.

Doğan, Ahmet Atilla

ALMANYA'DAKİ TÜRK DİYASPORASININ KİMLİKSİZLEŞTİRİLMESİ

Kitle iletişimi ve ulaşımında son yıllarda kaydedilen gelişme sonucunda, insanların, malların ve hizmetlerin baş döndürücü bir hızla sınırlar arasında hareket ettikleri günümüzde, kültürler ve onları oluşturan değerler sürekli değişime uğramaktadır. Bu değişimin doğal sonucu olarak, anavatanları dışında yaşayan insan topluluklarının sayısı hızla artmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerdeki, etnik çeşitliliğe sahip toplum yapıları dikkat çekici biçimde artmaktadır. Bu değişim, sosyal gerçeklikle birlikte, politik bir içerik de taşımaktadır.

Sınırötesi göç sürecine Türkiye açısından bakıldığı zaman, 1960'lı yıllarda başlayan ve Türkiye'den Avrupa ülkelerine ("göç edenler," "göç alanlar" ve "göç verenler" gibi çok farklı açılardan tanımlanabilecek unsurları olan) insan hareketi sonucunda, göçte doğup büyüyenler grubu oluşmuştur. Başlangıçta Almanya'ya yönelik olarak başlayan bu göçün, Türkiye'yi doğrudan etkileyen siyasi, sosyal ve ekonomik boyutları bulunmaktadır.

Bir kısım medya başta olmak üzere, Türkiye'deki büyük bir çoğunluğun hâlâ "gurbetçi" ya da "Almancı" sıfatı ile tanımladığı, Avrupa'daki yerleşik Türkler, buldukları ülkelerde etnik kimliklerinden dolayı dışlanabilmektedir. Türkiye'de yaygın biçimde "gurbetçi" kimliği ile tanımlanan, ancak çoğunluğu Almanya'da doğmuş ve yetişmiş olan Türk kökenli "gençlik," Alman sosyal ve siyasi ortamlarında "Alman Müslümanı," "göçmen gençlik" ya da "yeni yerliler" gibi çok çeşitli kimliklerle tanımlanmaktadır. Özetle, Almanya'daki Türk diasporası çok kimlikli, kimliksizlik içinde yaşamaktadır. Bu bildiriye, Almanya'da oluşan Türk diasporasının dünü, bugünü ve yarını, Alman hükümetleri ve politikacılarının çelişki ve tartışmalar içinde yürüttüğü uyum politikaları

çerçevesinde ele alınacak ve bunların olası etkileri, gözlemsel tespitleri destekleyen kaynak taraması yöntemiyle değerlendirilecektir.

Efeler, Kadir

POLİTİK VE EKONOMİK YAPILANMA İLE GÖÇ ARASINDAKİ İLİŞKİ: ORTADOĞU ÖRNEĞİ

Politik ve ekonomik yapılanma, bir kurum olarak, sosyal organizma üzerinde farklı norm ve ilkelerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu yapılanma, toplum denenen organizma ile göç olgusu arasında doğrudan bir ilişki varlığını ön plana çıkarmaktadır. Toplumsal organizmanın en önemli olgularından biri olan göçün en önemli unsuru ise insan faktörüdür; ve bu insan faktörü, aynı zamanda, politik ve ekonomik yapının da en önemli unsurunu oluşturur. Bu gerçeklik içinde göç, toplumsal organizmanın da bir unsuru olarak, sosyal yapı üzerinde hareketsellik gösteren siyasal ve ekonomik politikalarından etkilenmektedir. Bu etkileşim içinde göç, diğer bir terminoloji ile, sosyal hareketlilik, dinamik bir süreç olarak kendine yer bulur. Bu durum, toplumun canlı bir organizma olmasından kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede, bir süreç olarak devam eden göç, sürekli etkileşim içinde kendini nicel değil nitel bir olgu olarak ön plana çıkarır. Sosyal yapının nicel bir unsuru olan göç bazen işçi göçü, beyin göçü, ya da yaşam şeklini değiştirme; bazen de, politik bir tanım içinde, mülteci olarak farklı gerçekler ile kendini gösterebilmektedir. Bu bildiri, toplumsal organizmanın dinamik bir unsuru olan göç olgusunun, Ortadoğu bölgesinde zaman içinde meydana gelen ekonomik ve politik unsurlardan nasıl etkilendiğini ortaya koymaya çalışacaktır. Diğer bir ifadeyle, bildirinin amacı göç olgusunun nicel değil nitel bir unsur olduğunu ön plana çıkarmaktır.

El Hissy, Maha

**THE CONSTRUCTION OF IMMIGRANT IDENTITY IN A LANGUAGE
“IN BETWEEN” IN FERİDUN ZAIMOĞLU’S KANAK SPRAK**

The question of identity is the most discussed topic in literature written by Turkish immigrants in Germany. Feridun Zaimoglu—one of the most popular contemporary writers in Germany—“nominates” himself in *Kanak Sprak* as speaker of a minority group which is still classified as foreign in a multi-ethnic society. The author translates interviews given by Turkish immigrants on the street in Germany into twenty-four monologues written in a literary language. Through an empirical methodology, Zaimoglu creates in his parody the artistic stylized language of the *Kanak Sprak* in which different dialects are mixed with neologisms, Anglicisms and numerous metaphors, to construct a cosmopolitan identity that transcends national identification. Arguing that there is no longer an oscillating Turkish identity, the author sets out to prove that a hybrid language opens a subversive oppositional space in between the cultures, in which the subjects of self-representation find room to articulate their own identity.

The paper questions the essence of this onomatopoeic literary language to show how and why this language in particular is congruent to the thematic issues raised by the interviews who are mainly concerned with the rejection of their lost identities or their being a synthesis of two cultures. However, instead of exploring different articulations of Turkish identity, Zaimoglu limits himself to only one homogeneous ethnic entity using the same redundant tone in every essay. Diversity among the speakers is overseen. It is through the creation of this creole language that the discussion about national and ethnic identities of a minority group comes to an end.

Emiroğlu, Öztürk

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDAN ÖNCE KARADENİZ BÖLGESİNDEN POLONYA'YA BİR GÖÇ HİKAYESİ

*İstanbul sokakları hem genişdur hem dardur
Vapur yolci çıkardi Rize'den gelen vardur
Bizim Paşa aldı gamaç gamaç Batumi
Vapur yolci çıkardi Rize'den gelen vardur*

Bildiride 1920'li yıllarda Rize Çamlıhemşin'den Polonya'nın Lodz kentine göç eden ve orada pastacılık yaparak geçimini sürdürmüş, soyadları Fazlıoğlu iken sonradan Erol olarak devam eden Mehmet Nuri Fazlıoğlu (Erol) ve babası İsak Bey'in göç hikâyesi konu edilecektir. Fazlıoğlu ailesinin Polonya'daki yaşantuları ve Mehmet Nuri Erol'un tanıdığı bir kaç Karadenizlinin göçü de bildiride değerlendirilecektir. Mehmet Nuri Erol'un, Polonya'da yaşayan biri rejisör, biri grafiker ve diğeri mimar üç oğlu da bildiride tanıtılacaktır. Yukarıdaki dörtlük Mehmet Nuri Bey'in, oğlu Feridun'a öğrettiği baba yadigarı çok değerli kültürel armağanlardan bir örnektir. Bildiride bu tür kültürel miras örneği mısralar, fotoğraflar ve anılarla ilginç bir göç hikâyesi, daha önce üzerinde hiç durulmamış bir konu olarak dikkatlere sunulacaktır.

Erder, Sema

GÖÇ VE KENTTE DEĞİŞEN GÜÇ İLİŞKİLERİ

Bu bildiride İstanbul kenti özelinde iç göçün değişen dinamikleri ve yerel politikaya etkileri üzerinde durulacaktır. İç göçün yaklaşık son elli yıldır kentsel sistemlerin yeniden kurulmasında etkili olduğu bilinmektedir. Kentsel sistem, gelen grupların karmaşıklığı kadar, göç edenlerin kentte geçirdikleri dönüşümden de etkilenmekte ve kentteki güç ilişkilerini değiştirmektedir. Bildiride kentsel sistemi

oluşturan dinamiklerin nitelikleri ve son dönemlerde gözlemlenen değişimler aktarılacaktır.

Erdoğan, Teyfur

1878-1918 ARASI GÖÇMENLERİN ÜLKE İÇİNDE YEREL HALK İLE YAŞADIKLARI SORUNLAR VE OSMANLI İDARESİNİN ÇÖZÜMLERİ

Göçlerle, Osmanlı İmparatorluğu'nun elinde kalan topraklara gelen muhacirlerle, yerel halk arasında yaşanan adli, cezai, idari ve iktisadi sorunlar; Osmanlı Devleti Dahiliye Nezareti'ne bağlı Muhacirin İdaresi'nin bu sorunları çözme yolunda geliştirdiği politikalar; ve bu politikaların alınış, uygulanış ve sonuçları üzerine yapılacak değerlendirme, bildirinini konusunu oluşturmaktadır.

1836-1922 dönemi arasında Osmanlı Devleti Dahiliye Nezareti'nin teşkilatını, doktora tezim olarak incelediğim sırada, bu bakanlığın bir genel müdürlüğü olan Muhacirin İdaresi'ne ait Başbakanlık Osmanlı Arşivleri fonunda, bu bildiri konusuyla ilgili olarak binlerce belge gördüm ve inceledim. Bildiri için kullanacağım olan bu birincil kaynağın yanı sıra, göçmenlerle ilgili onlarca da hatıra eseri, teorinin yanında pratiğin nasıl gerçekleştiğine dair bize önemli bilgiler sunmaktadır. Bildiride, 1878-1918 yılları arasında göçmenler ve onların yerleştikleri yöredeki komşuları olan yerel halklarla yaşadıkları sorunları sistematik ve problematik bir şekilde ele alacağım.

Eren, Nihan

ALMANYA'DAKİ ÜÇÜNCÜ KUŞAK TÜRKLERİN LOLA + BİLİDİKİD VE DUVARA KARŞI FİLMLERİNDE SUNUMU

Bu bildiride, 1960'larda Türkiye'den Almanya'ya işçi olarak göç etmiş Türklerin torunlarının yaşamına bakan, Kutluğ Ataman imzalı

Lola+Bildikid ve Fatih Akın'ın oldukça ses getiren *Duvara Karşı* filmlerinden hareketle, Almanya'da yaşamakta olan üçüncü kuşak Türklerin oluşturdukları kültürel kodları ile yaşam algı ve pratikleri irdelenmeye çalışılacaktır.

Bu iki filmin ele aldığı konular ve anlatıları farklılık göstermekle birlikte, anlattıkları çevre ve bu çevrenin sosyo-ideolojik yapısındaki ortaklıklar, aralarında tematik bağlar olduğunu göstermektedir. Ancak, Ataman'ın Türkiye'de doğup büyümüş bir yönetmen olması, Akın'ın ise Almanya'daki üçüncü kuşak Türklerden bir yönetmen olması, iki anlatının, içeriden ve dışarıdan farklı birer "göz"le irdelendiği gerçeğini doğurur. Bildiride, bu iki farklı dil evrenindeki kodlar ışığında, Almanya'da, iki ayrı kültürel kimliğin arasında kalarak, yeni bir özerk kimliğin yaratıcıları haline gelen üçüncü kuşak Türklerin sosyolojik kimlik okumaları yapılacaktır. Almanya'ya bir emek göçüyle başlayan, ancak tarihsel süreç içinde, çiftdillilik ve çiftkültürlülükle sonuçlanan bu yeni toplumsal yapının, bu yapı içinde kimlik edinme, oluşturma ya da arayışının yarattığı açmazların sinemaya olan yansımaları, yukarıda belirtilen iki filmin ışığında incelenecektir.

Erengезgin, Serin

KÜRT KİMLİĞİ, YAŞAMLAR İÇİN KAYNAK MI, ZORLU BİR DÖNEMEÇ Mİ?

Bu bildiride 1998-1999 yılları arasında "Avrupa'da Genç Göçmen Kadınlar Araştırması" bağlamında, Almanya'nın Rhein-Main bölgesinde, yirmili yaşlarında on bir "araştırma ortağı" ile yapılan yaşamöyküsel görüşmelere dayalı, karşılaştırmalı bir söylem analizi sunulacaktır.

Artık görece uzun ve iyi belgelenmiş bir tarihi olan Türkiye'den Almanya'ya işgücü göçünün, belli bir vechesi ("etnikleştiren kimlik söylemleri") üzerine, ayrıntılı bir sosyal analiz sunulacaktır. Tarihsel

uğrak 1980'lerin ikinci yarısı ve 1990'lar olacak, özgül olarak ise Kürt milliyetçi hareketi ile birlikte ivme kazanan kimliksel ayrışma/saflaşmaların, özne pozisyonları düzleminde nasıl işlediği incelenecektir. Bu, Almanya'da yaygın bir disipliner kullanım bulan yaşamöyküsel incelemelerin araçlarından yararlanarak yapılacaktır. Bu aracın inceltici sorularının yardımıyla, Türkiye'den giden bir araştırmacı olarak, özellikle siyasal, sosyal ve ekonomik açılardan "sorun" olarak da tanımlanagelen "Kürt kimliği"nin, farklı "Türkiyeli-Kürt Alman" kadın özneler için nasıl potansiyeller taşıdığı gösterilmeye çalışılacaktır.

"Etnikleştiren kimlik söylemleri" ile baş eden "araştırma ortakları"nın, yaşamlarını kurarken (yaşamöyküsel anlatıları içinde), nasıl sosyal bağlar kurduklarını, "kendi" ve "diğerleri"nin toplumsal eyleme yeteneğini ("eyleycilik") arttırıp arttırmama açısından eleştirel bir gözle okumak, tanımlanmış sosyal araştırma amacı olarak bu incelemede güdülecek bir hedeftir.

Erkayhan, Şafak

1960 SONRASI ALMANYA'DA YAŞAYAN TÜRK SANATÇILAR: GÖÇ VE KİMLİK

Bu bildiri de plastik sanatlar alanında 1960'lı yılların sonundan itibaren Almanya'ya yerleşen sanatçılardan başlayarak, günümüzde Almanya'da doğan ve yetişen genç kuşak sanatçılar da ele alınarak, yaşanan göç sürecinde sanat eserleri üzerine yansıyan toplumsal ve kültürel öğeler değerlendirilecektir.

Almanya'ya ilk yerleşen Türk sanatçılardan Mehmet Aksoy, Seyyit Bozdoğan, İsmail Çoban, Mehmet Güler, Azade Köker, Metin Talayman ve Hanefi Yeter'in 1970'li ve 1980'li yıllarda ürettikleri sanat eserlerinden örnekler sunulurken ele alınan konular ile iki ülkeye bakış irdelenecek; Ayşe Erkmen, Tamer Serbay, İskender Yediler ve Adem Yılmaz'ın yapıtlarından bazıları sunulacaktır.

Özellikle 1990'lı yılların ortalarından itibaren sanat üretimleri ile öne çıkmaya başlayan, Almanya'da yeni bir kimliğe sahip olan genç kuşağın temsilcilerinden ise Nevin Aladağ, Nezaket Ekici, Anny Öztürk, Sibel Öztürk, Nasan Tur'un yapıtları ele alınarak göç sürecinde gelinen bugünkü toplumsal durum ve kimlik değişimi ortaya konulacaktır.

Erman, Tahire

AMERİKA'DAKİ TÜRKLERİN CAMİ DİYASPORASI: *QUO VADIS?*

Bu bildiri, Ekim 2005 - Mayıs 2006 tarihleri arasında ABD'nin Massachusetts eyaletindeki Boston kentinde bir cami etrafında biraraya gelmiş Türklerle yapılan etnografik bir araştırmaya dayanmaktadır. Araştırmanın kuramsal çerçevesi üç ana kavramdan oluşmaktadır: kimlik, mekân ve diyaspora. Çalışmada, Türkiye kökenli (ilk kuşak göçmenler ile onların yetişkin çocuklarından oluşan) göçmenlerin, kimlik kurgularına (Türk, Amerikalı, Müslüman ve onların çeşitli bileşimlerine), bu kurguların içlerinin nasıl doldurulduklarına (Türk, Amerikalı, Müslüman kimdir?) ve bu kimliklerin günlük yaşamda nasıl yaşandığına (Amerika'da Türk, Müslüman, göçmen olmak nasıl bir şeydir?) bakılmakta, caminin bu kimlikler ve günlük deneyimler üzerindeki etkisi irdelenmektedir. Diyaspora içinde oluşturulan kültür, barındırdığı karmaşıklık ve potansiyel açısından tartışılmaktadır. Bunu, cami etrafında bir topluluk oluşturmuş olmanın ve böylece mekânda görünür hale gelmenin getirisi ve götürüsü tartışması izlenmektedir. Bu tartışma, 9/11 olayı ve Boston'daki diğer Türkler ile Amerikan toplumu ve devleti ile olan ilişkiler üzerinden yapılmaktadır. Son olarak da bu diyaspورانın, Türkiye'yi nasıl etkilediği ve Türkiye'den nasıl etkilendiği sorusuna cevap verilmekte ve buna bakılarak cami topluluğunun geleceği üzerine fikir üretilmektedir.

Ertenü, Behice

“SOSYAL SERMAYE” KURAMI VE ŞARKIŞLA'DAN AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNE GÖÇ NİYETİ

Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) yolunda ilerlemesi ile serbest dolaşım meselesi ya da Türklerin Avrupa ülkelerini “istila” edecekleri kaygıları AB'nin gerek kamuoyunda gerek politik çevrelerinde sıkça tartışılan bir konu olmuştur. Çeşitli sosyal, politik ve hukuki engellemelere rağmen, gerek Türkiye gerek diğer gelişmekte olan ülke vatandaşlarının istenmeyen göçü, ancak sınırlı oranda engellenebilmiştir. Geçmişte aile bağları, sosyal sermaye, göç için önemli bir gerekçe oluştururken, son yıllarda alınan hukuki tedbirler neticesinde sadece aile birleşmeleri ve evlilik, göç etmenin yolu olarak önem kazanmıştır.

Bu bildiri, bir orta Anadolu şehri olan ve şimdiye kadar nüfusunun önemli bir kısmını göçle AB ülkelerine veren Şarkışla'nın genç nüfusunun, AB ülkelerine göç etme niyetlerini ve potansiyelini anlamayı; bu niyetin arkasındaki sosyal, hukuki ve kültürel boyutları incelemeyi; ve genç nüfusun, AB hakkındaki görüşlerini dinlemeyi, beklentileri hakkında bir fikir edinmeyi hedeflemektedir. Vaktiyle göç edip farklı nedenlerle yurda geri dönenlerin göç etme niyeti üzerindeki “modelleme” etkisi düşünülerek, geri dönüş yapanlar da çalışmanın kapsamına alınmıştır. Araştırmada, derinlemesine görüşmeler, grup sohbetleri, sözlü tarih gibi niteliksel ölçüm yöntemleri kullanılmıştır. Sonuç olarak, göç olgusunun önemli ölçüde ekonomik, politik ve sosyal yerel koşullara bağlı olduğu; ve olumlu beklentiler olduğu takdirde, gençlerin göç etmeyi düşünmedikleri; ayrıca aile birleşmeleri ve evliliklerin kültürel farklılaşmalardan ötürü göç nedeni olarak gittikçe önemini kaybettiği gözlemlenmiştir.

Eruysal, Nesrin

İSTANBUL BİR MASALDI: HATIRLA VE ASLA UNUTMA

Bu bildiri, Mario Levi'nin *İstanbul Bir Masaldı* adlı romanını, yeryüzündeki en kadim sürgün Şekina hakkında Kabalistik metinlerde yer alan yorumlar, Sigmund Freud'un (Türkçe'ye çeviriyle) "Tekinsiz" başlıklı makalesi ve Carl G. Jung'un ortak bilinçdışına ilişkin kuramları ışığında incelemeyi amaçlamaktadır. Levi bu romanda, sürgünün ruhsal boyutlarını irdelemekte ve sürgünde yaşayanların kendilerine bir anayurt ararken ya da anadilde bir ev inşa etmeye çalışırken yaşadıklarını anlatmakta, toplumsal ahlâkın ve sanatsal yaratımın kaynaklarını da bu arayış ve inşa çabalarına eklemektedir. Romanın "Öndeyi ya da bu kitapta 'saklananları' bulma, görme ve okuma yöntemleri üzerine" başlıklı ilk bölümü, "daha sakin, daha tanıdık ve güvenilir bir 'kıyıda' yürüyebilirdim bu durumda" sözlerinin yansıttığı, güvenli bir yer arayışını vurgular. Anlatıcı sakin sulara yüzmeye çalışırken, kendisini çağıran sesler duyar. Korkulu coğrafyalarda, duvarların gerisinde sürdürülen yaşamlardan söz edilir; anlatıcının gezginliği, "vatansız" oluşu; bir masala sığınmış olmanın verdiği güvenle anlatılır. Levi'nin İstanbul'da yaşamayı seçmiş Yahudilerin kültürel ve ruhsal mirasını yeniden canlandırılmayı amaçlayan romanı, Sefarad Yahudilerinin İspanya ve Portekiz'den Osmanlı topraklarına sürgün olarak gelmelerinden başlayarak, Rusya'daki pogromlara ve Polonya'daki toplama kamplarına kadar uzanan farklı tarihsel dönem ve coğrafyaları içinde barındırmaktadır. Çeşitli kent ve ülkelerdeki sürgünleri boyunca Yahudi kadın ve erkekleri, ortak geçmişlerini, Tevrat'taki efsaneler ve semboller aracılığıyla anımsamışlar ve bu romanı bir metinde yaşamının nasıl olabileceğini anlamak için yazdığını söyleyen Levi gibi, gerçek evlerini yazıda kurmuş ve korumuşlardır.

Gavriilidis, Akis

**PONTIC MELANCHOLY: THE AMBIVALENT DISCOURSE OF A
“MINORITY/MAJORITY”**

For the past fifteen years, we saw in Greece the emergence of a discourse that demands the “recognition of the Pontic genocide,” following a familiar victimization pattern. In my paper, I will not examine whether this claim is justified in terms of historical truth or not. Rather, I will try to submit it to a symptomatic reading and reveal its ambivalence.

The Pontian particularity is, or will soon be, extinguished by the combined influence of two nationalisms, the Turkish and the Greek. The rhetoric of the “Pontian movement” is a resistance to this extinction. But, as the former *Rums* from Pontos have identified their fate with the Greek state, they are obliged to censor their complaints against it. This silenced criticism is returning, expressed indirectly through the criticism verbally addressed to the Turkish state only. But there are two other, more recent factors, also having to do with migration. The Greek Pontians recently had an encounter with two groups bearing a “strange similarity” to them: a) populations of Pontic origin arriving to Greece from the former Soviet Union; and b) populations they meet in Turkey, when they themselves travel for a pilgrimage to the “land of their ancestors.” So, the development of this discourse is an expression, not so much of xenophobia, but rather of “homoiphobia”: it is a way of managing the anxiety caused by these destabilizing encounters, and to draw a firm border around what seemed until recently an uncontested subjectivity.

Gezici-Yalçın, Meral

ALMANYA'DA GÖÇMEN KİMLİKLERİ VE SOSYAL DEĞİŞİM TALEBİ

Göçmenler ve kimlikleri, şimdiye kadar, özellikle kültürlenme tutumları temelinde çalışıldı. Bu sunumda ise kimlik konusu, sosyal kimlik kuramı çerçevesinde ele alınacaktır. Kuramcılar, düşük statüye sahip grup üyelerinin, pozitif kimlik elde etme ya da sürdürme amacıyla geliştirebilecekleri stratejilerden birini, sosyal değişim olarak adlandırmışlardır. Bu strateji seçiminde rol oynayan faktörlerden biri, bireylerin gruplar arasındaki ilişkiyi nasıl algıladığıdır: Gruplararası sınırlar kapalı, yüksek statülü grubun konumu gayri meşru ve gruplararası ilişkide bir değişim olanağı algılanıyorsa sosyal değişim stratejisi kullanılmaktadır. Ayrıca, bireylerin düşük statülü grupla özdeşim kurup kurmamaları da (bir başka deyişle, kendilerini düşük statülü gruba ait, ya da duygusal olarak bağlı hissedip hissetmemeleri de), strateji seçimini etkilemektedir. Sosyal kimlik kuramının ileri sürdüğü bu önermeler, Almanya'da yaşayan 193 Türkiye kökenli genç göçmenden elde edilen verilerle test edilmiştir. Bu amaçla, göçmenlerin üç farklı sosyal grupla, ya da kategoriyle özdeşim kurup kurmadığı araştırılmıştır. Bunlar, gelinen ülke, Almanya ve yabancı (*Ausländer*) kategorileridir. Ayrıca literatürde çift kimlikli bireylerin, pozitif bir kimliğe sahip oldukları ileri sürüldüğü için, bu grup araştırmacı tarafından her iki kategoriden (gelenen ülke ve Almanya) yüksek puan alan bireylerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Böylece bu çalışmada, sosyal gruplarla özdeşim kurma, gruplararası ilişkilere dair algılar ve sosyal değişim talebi arasındaki ilişkiler, sosyal kimlik kuramı çerçevesinde incelenmiş ve sonuçlar tartışılmıştır.

Gökçümen, Ömer

ANADOLU'DA TÜRK GÖÇLERİ

Türk dilleri konuşan grupların Anadolu'ya göçleri ve bu göçlerin Anadolu kültürleri üzerinde yarattığı etki, hem tarihsel, hem de güncel toplumsal dinamiklerin oluşumu ile yakından ilgilidir. Öncelikle, Anadolu'da Türkçe'nin 11. yüzyıldan itibaren etkin olarak konuşulmaya başlanması, göçün diller üzerine etkisini örnekleyen ender bir kültür değişimidir. Anadolu'daki Türk dili ve kültürü daha sonra Türkiye'nin ulus-devlet olarak ortaya çıkışında en önemli sembolik ve kültürel etkenlerden birisi olmuştur. Günümüzde hızla gelişen genetik teknikler sayesinde tarihsel nüfus hareketlerini ve özelde Türk dilleri konuşan grupların Orta Asya'dan Batı'ya hareketlerini gözlemlememiz mümkündür. Her ne kadar, Anadolu'nun maruz kaldığı sayısız göçler arasında Türk dilleri konuşan grupları ayırt etmek önemli bir çaba gerektirse de, genetik bilimi bu konuda önemli ipuçları yakalamıştır. Ancak, topluluklar bağlamında yapılan her biyolojik sınıflandırma ve ilişkilendirme sürecinde olduğu gibi, genetik çalışmalar sabit ve değiştirilemez olarak anlaşılabilir biyolojik etiketler yaratma potansiyeline sahiptir. Bundan dolayı, Türk topluluklarının Anadolu'ya kültürel ve demografik etkisini araştırırken, hem Anadolu'nun çok katmanlı nüfus tarihini, hem de Türk göçlerinin karmaşık yapısını göz önüne almak gerekmektedir. Bu bildiriye, Türk göçlerinin Anadolu'ya etkisini genetik perspektiften aydınlatmak için, halihazırda var olan genetik bilgilerin analizi sunulacaktır.

Göker, Ayşe Aybil

SINIRLARDAKİ YAŞANTI: "ÖTE TARAF"A GEÇMENİN ÖYKÜLERİ VE "EV" KONUŞMALARI

Bu bildiri, Kuzey Londra'da yaşayan Kıbrıslı Türk ve Rumların deneyimlerine yönelik, etnografik bir çabadır. Bu çaba, Londra'da

yaşayan Kıbrıslıların “öte taraf” a geçmeye dair, öznel ve biricik yaşantılarıyla bu yolculuğa çıkıp çıkmamaya zemin oluşturan nedenlere odaklanmaktadır. 2003 yazı, birçok Kıbrıslı'nın “öteki taraf” ta “evi” ni ziyaret ederken, öte tarafa geçebildiği ve bunların her ikisini de aynı anda yapabildiği bilişsel, fiziksel, duygusal ve politik bir yolculuktu. Bu çalışma yer, zaman ve bedensel tepki kavramlarının ve bunlara ait öykülendirmelerin içiçe geçerek süreklilik içerisinde “ev” kavramını yeniden üretirken, aynı zamanda irdeleme üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu süreç yaşanırken, “resmi” ve “öznel” aktarımların birbirinden ayırlamayacak biçimde iç içe geçerek, “ev” kavramını nasıl etkiledikleri, bu çabanın ana eksenini oluşturmaktadır. Böylelikle, bu bildiri, katılımcıların “yeniden” yapılandırdıkları, diğer tarafa geçme ya da geçmeme öykülerini ele almaktadır.

Göktuna, Filiz

TÜRK DIŞ GÖÇ SÜRECİNİN BİR DOĞURGUSU: GÖÇMEN SİNEMASI

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hızlı bir endüstrileşme sürecine giren Batı Avrupa ülkelerinde yabancı işgücü gereksinimi ortaya çıkmış ve bu doğrultuda 1961 yılında ikili anlaşmalar çerçevesinde Türkiye'den, başta Federal Almanya olmak üzere Batı Avrupa ülkelerine yönelik bir göç hareketi başlamıştır. Dönüşümlülük ilkesine dayalı olan bu göç hareketi, 1970'lerde dünya çapında başgösteren ekonomik kriz nedeniyle OECD ülkeleri dışından yabancı işgücü alımının yasal olarak durdurulmasına karşın, yasal olmayan yollarla ya da aile birleşimine izin veren yasalar doğrultusunda devam etmiştir. Bu nedenle, göç veren ve göç alan ülkeler, sürece özgü kültürel ve sosyal sorunlarla yüzleşmek zorunda kalmışlardır. Özetle, Türk dış göç süreci birey, aile ve toplum düzeyinde kültürel açıdan önemli değişimlere yol açmıştır.

Toplumdaki kurumların birbirleriyle sürekli etkileşim içinde oldukları gerçeğinden yola çıkıldığında, Türk dış göç sürecinin ve sürece özgü toplumsal değişimlerin, toplumsal gerçekliğin temsil araçlarından biri olan sinemaya yansması kaçınılmazdır. İlk kez 1972 yılında (çevrilen, Türkan Şoray'ın yönetmenliğini yaptığı ve başrolde oynadığı *Dönüş* filminde) izlemeye başladığımız dış göç temalı filmlere günümüzde yeni filmler eklenmektedir. İkinci kuşak göçmenlerin bu doğrultudaki eserleri bu alanda yeni bir oluşumu başlatmıştır.

Başlangıcından günümüze dış göç ve sinema ilişkisinin ele alınacağı bu bildiride, sürece etkin ya da edilgen olarak eklenen kadınların, değişik dönemlerdeki göç konulu filmlerde sunumunun, sosyolojik bakış açısı ile karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmaktadır. Film ve içerik analizinin sosyolojik bir yöntem olarak kullanılacağı bu bildiride, göç sürecinin farklı dönemlerini ve farklı kadın tiplerini ayrıntılı ve etkileyici biçimde yansıttığı varsayılan dört film *Almanya Acı Vatan* (1979), *Kırk Metrekare Almanya* (1986), *Kısa ve Acısız* (1998) ile *Duvara Karşı* (2003) karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

Güler, Müzeyyen

ABD'YE GÖÇ EDEN TÜRKLERİN KİMLİĞİNDE BENZEŞME VE FARKLILAŞMALAR

Göç, insanların yaşam alanlarını siyasal, ekonomik ve psikolojik nedenlerle geçici ya da kalıcı olarak değiştirmesidir. Bu nüfus hareketindeki amaç, genellikle insanlar için yaşamsal gereksinimlerin karşılanması ya da yaşam kalitesinin yükseltilmesidir. Çeşitli nedenlerle anavatanlarından itilen ve yeni vatanlarına doğru çekilen göçmenler, fizik olarak itme-çekme ortamında yaşarken, psikolojik olarak da benzeşme ve farklılaşma duygularının ikilemini yaşamaktadırlar.

Gidilen ortama (yeni vatana) giyim kuşam ve dil kullanımı gibi çeşitli bakımlardan benzeme zorlayıcı olurken, yeme içme ve eğlenme

alışkanlıklarında farklılaşma mutluluk kaynağı olabilmektedir. Geline ortamdan (anavatan) giderek farklılaşan, yeni mekânların yaşam alışkanlıklarına benzer alışkanlıklar edinen insanlar, özel bir göçmen kimliği geliştirmektedir. Farklılıklarına sığınma ve dayanışma içinde güven kazanma adına, hemşehri cemaatlarıyla bütünleşme Türkiye’de büyük kentlere göçen insanlar arasında olduğu gibi yurt dışına, ABD’ye giden göçmenler arasında da vardır. ABD’ye emek göçüyle giden bir grup kırsal kesim insanı arasındaki hemşehri dayanışması, 1998 yılından itibaren aralıklarla yapılan araştırmayla gözlenmiştir. Bu göçmen grubu, daha çok Karadeniz’in küçük bir kasabasından gidenlerden oluşmaktadır. Osmanlı’nın son dönemlerinde bu bölgeden ABD’ye giden Rumların eğlence ve yemek kültüründe nasıl yerelliklerini (kendi özgün kültürlerini) korudukları ve yeni (yani 1965’ten sonra) gelen Türklerle hemşehrilik ilişkileri geliştirmeye çalıştıkları saptanmıştır. Bildiride, küreselleşen dünyada yurt dışındaki göçmenlerin nasıl yerelleştikleri ve yeni topluma benzemeye kendileri olma (farklılaşma) arasında nasıl denge kurmaya gayret sarf ettikleri irdelenecektir.

Gündüz, Eran

**KÜLTÜRLERARASI EVLİLİKLER/EŞLİKLER VE GÖÇMEN
KÖKENLİ KİŞİLERİN KÜLTÜREL KİMLİK TANIMLARI
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ – ALMAN-FRANSIZ ARAŞTIRMA PROJESİ
“CONJUGALITÉS MIXTES” TEN BİR ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ**

Almanya’da son yıllarda özellikle Türkiye kökenli göçmenler arasında gözlenebilen zorla evlendirme olgusu, kamuoyunda ve bilimsel alanın göçle ilgilenen kesiminde geniş tartışmalara yol açmıştır. Böylece göç toplumunun hukuki ve siyasi meselelerine, göçmen grupları arasında görülen “evlenme ve eş edinme pratikleri” de eklenmiştir. Bu bildiride üzerinde durulacak olan başlıca meseleler şu sorularla ifade edilebilir: Evlen(dir)me pratiklerinde, göçmen ailelerinin rolü nedir? (Kendi grubundan ya da yabancı gruptan) eş seçimi, bireyin toplumsal entegrasyonunu nasıl etkiliyor? Göç ülkesi koşullarında, çiftkültürlü eşler kavramsal olarak nasıl tanımlanabilir ve bu

çiftlerin kültürel aidiyetleri tekkültürlü çiftlere göre hangi farklılıkları gösterir?

Bildiride, Lyon ve Frankfurt Üniversiteleri'nin 2004'ten bu yana birlikte yürüttükleri karşılaştırmalı “*Conjugalités mixtes: mode de formations conjugales et dynamiques familiales des descendants d’immigrés en France et en Allemagne* (Çokkültürlü/milliyetli evlilikler: Fransa ve Almanya’da göçmen çocuklarının çift oluşturma [evlenme] tarzı ve aile dinamikleri)” isimli araştırma projesinden yola çıkarak, çokkültürlü ya da çift milliyetli evlilikler ya da çiftler üzerinde durulacaktır. Kısaca, “*Conjugalités mixtes*” diye adlandırılacak projede, Fransa’nın Lyon ve Almanya’nın Frankfurt şehirlerinde yabancı kökenli ikinci kuşağın eş ya da kız/erkek arkadaşı seçme ve edinme tarzı analiz edilecektir. Bunu yapabilmek için projenin Almanya bölümünde yirmi çift ile açık uçlu yaşamöyküsel görüşmeler yapılmış, Almanya’daki bölüm için Türkiye kökenli göçmenlerin çocukları üzerinde durulmuştur. Projenin kısaca tanıtılmasından sonra bildiride, Efe adında Türk-Kürt bir aileden gelen ve ikinci kuşaktan sayılabilen bir gençle yapılan, anlatıya dayalı yaşamöyküsel bir görüşme analizi yapılacaktır. Efe’nin Alman eşiyle olan ilişkisi üzerinde yoğunlaşarak şu soruların cevapları aranacaktır: Efe’nin eş seçiminde hangi faktörler rol oynadı? Bir çokkültürlü çift olarak, ilişkilerinde yaşadıkları özel durumlar nelerdir? Bu kültürlerarası evlilik/birliktelik göç kökenli bireyin—bu durumda Efe’nin—kültürel, etnik ya da vatandaşlık kimliğini nasıl etkiliyor?

Güner, Zekai

**TEVFİK RÜŞTÜ (ARAS) BEY’İN MUHTELİT MÜBADELE
KOMİSYONU TÜRK HEYETİ REİSİ OLARAK FAALİYETLERİ
(1923-1925)**

Lozan’da, 30 Ocak 1923 tarihinde, Türkiye ile Yunanistan arasında “Türk-Yunan Nüfus Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol” imzalanmıştır. Bu sözleşme, İstanbul dışındaki Türkiye topraklarında

yerleşmiş Rum-Ortodoks Türk uyrukları ile Batı Trakya dışındaki Yunanistan topraklarında yerleşmiş Müslüman Yunan uyruklarının, 1 Mayıs 1923'den başlayarak, zorunlu mübadelesini öngörmekteydi. Sözleşme uyarınca Mübadele'ye ilişkin talimatnamenin yürürlüğe girmesiyle birlikte, "Muhtelit Mübadele Komisyonu" kurulmuştur. Komisyon göç işlerine nezaret etmek, taşınır ve taşınmaz malları tasfiye etmek, Türkiye ve Yunanistan'da terk edilen malları denkleştirmekle mükellefti.

Hazırlanan "Mübadele, İmar ve İskân Kanunu" adını taşıyan yasa tasarısı ise, 23 Ekim 1923 tarihinde TBMM'ye sunuldu ve 8 Kasım 1923 günü kabul edilerek yasalaştı. Muhacirlerin iskân ve iaşe işleri ile ilgilenen "Sıhhiye ve Muavenet-i Vekâleti" dahilinde bulunan İskân Müdüriyeti kaldırılarak, bütün yetki ve sorumluluk "Mübadele İmâr ve İskân Vekâleti"ne devredildi. Mübadele İskân Vekâleti'nin görevleri, her bir görevinin kapsamı; ayrıca bu bakanlığın yetkileri, bütçe kaynakları; uzman elemanların sağlanması; diğer bakanlıklarla ilişkiler ve onlarla koordinasyonun kurulmasına ilişkin pek çok öge, yasada ayrıntılı biçimde ele alınmıştı. "Mübadele İmâr ve İskân Kanunu" ile "Mübadele-i Ahali Mukavelenamesi"nin belirlediği şartlara dayanarak, Türkiye'ye gelecek olan mübadillerin beslenme, barınma ve yerleşme gibi ihtiyaçlarını, indirme iskelelerinden itibaren yerleşme (iskân) yerlerine kadar geçen sürede ve yerleştikleri yerlerde refahını sağlamakla Mübadele İmâr ve İskân Vekâleti yükümlü tutulmuştur.

Bu bildiriye, Muhtelit Mübadele Komisyonu Türk Heyeti Reisi Tefvik Rüştü (Aras) Bey'in 1923-1925 yılları arasındaki faaliyetleri ve göndermiş olduğu raporlar, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivleri'ndeki belgelere dayanarak incelenmektedir.

Gürsoy, Dilek

BEYOND THE CULTURAL DIVIDE: A COMPARATIVE APPROACH TO MULTICULTURAL LITERATURE IN GERMANY AND THE U.K.

The notion of the European national state with a clearly defined cultural identity dates back to the 19th century. Today, such concepts of unified and homogeneous national cultures fail to take into account the fundamental changes brought about by migration, economic globalization and cultural exchange. Literary and cultural theory is therefore developing new critical paradigms that are based on post-colonial and migratory experiences as expressed and staged in multicultural fiction. This paper adopts a comparative approach to discuss differences and similarities between novels by second-generation British authors such as Hanif Kureishi, and novels written by Turkish immigrants in Germany (e.g., Feridun Zaimoglu) to answer the following questions: How are personal and cultural identities imagined? Which conflicts arise from the tension between ethnic minorities and the dominant cultures? How does the multicultural novel situate itself within the literary tradition, and how does it affect the Western literary canon?

Gürsoy-Dipşar, Yaprak

TÜRKİYE-YUNANİSTAN NÜFUS MÜBADELESİNİN SİYASİ REJİMLERE ETKİSİ

Bu bildiri, 1920'li yıllarda gerçekleşen Türkiye ve Yunanistan arasındaki nüfus mübadelesinin, bu iki ülkenin siyasi rejimlerini nasıl etkilediğini irdeleyecektir. Türkiye'den göç eden 1.5 milyon kişi toplumun ticaretle uğraşan kentli kesimini temsil ediyordu. Fakat bu kişiler Yunanistan'da varoşlara ve kırsal alana yerleştirildiler ve çoğunluğu işçi olarak çalışmaya başladı. Bu durum, onların o zamanki siyasi partilerle herhangi bir bağlantıları olmaması

gerçeğiyle birleşince, 1930'ların başında bu önemli azınlık radikal siyasete ve komünist fikirlere yönelmeye başladı. Bundan ürken muhafazakâr kesimler, 1936 yılında Metaxas önderliğinde kurulan otoriter rejime destek verdiler. Türkiye'de ise, toplumun ekonomik seçkinlerinin gitmiş olması, Kurtuluş Savaşı'nı kazanan askeri ve siyasi seçkinleri engelleyebilecek bir sınıfın ortadan kalkması anlamına geliyordu. Bu da tek parti rejiminin pekiştirilmesine neden oldu.

Hakyemez, Serra

GERİYE DÖNÜŞ POLİTİKALARI KİMİN İÇİN? TÜRKİYE'DE YERİNDEN EDİLMİŞ KÜRT KADINLAR ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

Güneydoğu Anadolu'da yaşayan Kürtlerin, 1984 - 1999 yılları arasında yaşadıkları ülke içinde "yerlerinden edilme" sorunu, on yılı aşkın zamandır tartışılmaktadır. Ancak tartışmaların çoğu o dönemde yapılan insan hakları ihlallerinin sivil toplum örgütleri tarafından tespitiyle sınırlı kalmış ve hakları ihlal edilen vatandaşların haklarının tazminine yönelik etkin bir siyasi gündem belirlenmemiştir. Bu nedenle, son yıllarda hükümetin Birleşmiş Milletler'in desteğiyle "geriye dönüş" politikalarına ağırlık vermesi, Türkiye'deki yerinden edilme sorunu açısından incelenmesi gereken bir gelişmedir. Bu amaçla bildiride, yürürlüğe koyulan geriye dönüş politikalarının etkileri, köyden şehre zorunlu göçün pasifleştiği ve güçsüzleştiği iddia edilen genç Kürt kadınları açısından eleştirel bir şekilde analiz edilmektedir. Gerçekleştirilen araştırmada, ülke içinde yerinden edilmiş ve İstanbul'da yaşamakta olan on üç Kürt kadınla derinlemesine görüşme yapılarak kadınların kendi seslerini ve algılayışlarını yansıtmak amaçlanmıştır. Bu çalışma sonucunda yerinden edilme sorunu ile ilgili literatürde göz ardı edilmiş olan; şehirlerdeki sosyal etkileşim, formel iş hayatına kadınların katılımı ve sivil toplum örgütlerinin varlığı gibi faktörlerin, yerinden edilmiş kadınların güçlenmesinde ve dönüşümündeki rolü ön plana

çıkıştır. Bu anlamda, yerinden edilmiş grupların ihtiyaçlarını homojen varsayan ve dolayısıyla tek yönlü çözüm önerileri getiren geri dönüş politikalarının, değişik grupların farklılaşmış ihtiyaçlarına cevap verememesi, kadınların hayatlarından alıntılar yapılarak vurgulanmaktadır.

Haydari-Pakkan, Nazan

KİMLİK POLİTİKASI VE TÜRK-AMERİKAN KİMLİĞİNİN YENİDEN TEMSİLİ

Türkiye doğumlu Kutay Derin Kugay 1966'dan beri yaşadığı San Francisco'da, dinleyici desteğiyle varlığını sürdüren yerel radyo istasyonu KPFA, Radio Pacifica (www.kpfa.org)'da Dünya Müzikleri kuşağında program yapıyor. Program ağırlıklı olarak Kürt, Ermeni, Yunan, Türk ve İran müziklerinden ve bu bölgelerden konuk müzisyenlerden oluşuyor. Kugay, Türk kimliğini program tanımında açıkça ön plana çıkarmasa da bu kimlik program içeriğine, konuklarla diyaloglara ve seçilen müziklere yansıyor. Seçilen müzikler yapımcının kimliği ile bütünleşince müzik resmi tarihin ötesinde bir tarih ve kültürlerarası diyalog oluşturmak için araç haline geliyor. Moon and Star ise, New York bölgesinde oluşturulmuş ve film festivalleri, sanat projeleri ve sergiler yoluyla, Türk kültürünü ve sanatını farklı boyutlarıyla tanıtarak Amerikan ve Türk kültürleri arasında diyalog oluşturmayı amaçlayan kâr amacı gütmeyen bir kuruluş (<http://www.moonandstarsproject.org>).

Bu iki projeden (metodolojik olarak projelerin içeriklerinden—programlardaki ve *web* sitelerindeki yansımalarından—ve ilgili kişilerle yapılan söyleşilerden) yola çıkarak, bu bildiri şu sorular çerçevesinde gelişmektedir: Projelerde Türk kimliği nasıl ve hangi yönleri ile tanımlanır? Bu kimlik, varolan milliyetçi söylemler içerisinde nasıl konumlandırılır? Amerika'da tarihsel bir süreç içinde oluşmuş egemen Türk imajından nasıl farklılaşır? Amerika'daki Türk

kimliğini yoğun olarak temsil eden Türk-Amerikan derneklerinin tanımladığı Türk kimliğinden farklı mıdır? Kamusal alanda kültürlerarası diyalog oluşturma ortak amacına sahip bu projelerde Türk kimliği diyalog oluşturma sürecine hangi boyutları ile katılır?

Hayır, Meryem

BÜYÜK KENTLERDE KENTİN MERKEZİNDEN ETRAFINA OLAN GÖÇ SÜRECİ - İSTANBUL ÖRNEĞİ

Göç insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Ancak, en yoğun göçler, sanayileşme ve buna bağlı olarak kırsal kesim insanların, birer çekim alanı oluşturan sanayi bölgelerine yöneldikleri dönemlerde yapılmıştır. Bu süreç farklı coğrafyalarda farklı dönemlerde gerçekleşmiştir.

Bu bildiri de ülkemizde son dönemlerde özellikle büyük kentlerde artan tersine göç hareketi, bir başka deyişle kentlinin, kentin etrafında oluşturulan, altyapısı düzgün, planlı, konforlu yeni yerleşim bölgelerine doğru göç hareketi, İstanbul örneğinde irdelenecektir. Beylikdüzü, Halkalı, Pendik, Tuzla gibi alanlarda KİPTAŞ, TOKİ ve özel kuruluşlar tarafından oluşturulan bölgeler oldukça rağbet görmektedir. Bir yandan kentlerin etrafındaki gecekondulaşma bir şekilde devam ederken, diğer taraftan eski yerleşim alanlarında oturan gelir düzeyi orta ve üst olarak niteleyebileceğimiz insanlar, kentin etrafında yeni oluşturulan bu yerleşim bölgelerine giderek artan şekilde rağbet etmektedir. Bu süreç, ülkemizde Batılı ülkelerde yaşandığından farklı olarak, kentin hâlâ dışarıdan göç aldığı döneme denk gelmektedir. Yani, İstanbul'da aynı anda iki tür göç gerçekleşmektedir: Kırsaldan kente göç ve kentlinin kentin çevresine göçü. Bu bildiri ile bu ikinci göçe katılan bireylerin, kültürel ve ekonomik özellikleri ile kentin merkezinden etrafa doğru onları yönelten nedenler irdelenecektir.

Hendrich, Béatrice

"HOLOKOST" ALEVİ SÖYLEMİNE NASIL GİRDİ? YENİ "HAYMAT"TA TARİHSEL BİLİNÇ DİNAMİKLERİ

Topluluklar göç edince, din(leri) beraber göç eder. Ancak, özcü anlayışın tersine, zaman ve mekân gibi temel koşullar değişirken, din de aynı kalmaz; o da değişim sürecine girer. Var olan temel yapı ve gerekliliklerine bağlı kalmakla birlikte, bir dinin formu, örgüt yapısı ve hatta içeriği (öğreti ve inanç) sert bir biçimde değişebilir.

Bu bildiri, Almanya'da yaşayan Alevi toplulukların son yirmi yıldır ritüellerinde, özellikle de tarihsel bilinç sürecinde geçirdiği ve oluşturduğu değişimi ve yenilikleri irdelenecektir. Özellikle tarihsel bilinç sürecinde en dikkat çeken örnek, Almanya Alevilerinin, Almanya'nın Nasyonal-Sosyalist döneminde azınlıklara uygulanan imha politikasını kendi tarih anlatılarına ve tarihsel bilinçlerine eklemeleridir.

Bildiri, ikinci bir adımda konuyla ilgili bazı kuramsal noktalara değinecek ve bu bağlamda Almanya Alevilerinin özel ve evrensel koşullarını tartışacaktır.

Hersant, Jeanne

TÜRKİYE'DEKİ BATI TRAKYALI TÜRKLERİN YASAL VE YASADIŞI GÖÇLERİ

Bu bildiri, Batı Trakya'daki "Müslüman" ya da "Türk" azınlığın göçü konusunun Yunan ve Türk devletleri tarafından ortak yönetim bağlamında nasıl ele alındığı üzerinde durmaktadır. Ortak yönetim—ya da Michel Foucault'ya referansla, "*co-gouvernementalité*"— kavramı, Batı Trakya Türklerinin Yunan vatandaşı olmalarına rağmen, gündelik yaşamlarında esas olarak Türk kurumlarıyla (Türk

devleti tarafından finanse edilen öğretmenler, müftü, gazeteciler ve derneklerle) ilişkide olmaları olarak adlandırılmaktadır. Türkiye'nin Batı Trakyalı Türklerle ilgili göç politikası da bu ortak yönetimin bir parçası olmuştur. Örneğin, 1980'lerin sonuna kadar binlerce gence lise ya da üniversite eğitimleri için burs verilerek Türkiye'ye gelmeleri sağlanmış ancak Türk devleti, öğrenciler dışında, Batı Trakya'dan kitlesel göçü önleyici politikalar benimsemiştir. "Milli Dava" açısından, Batı Trakya Türklerinin hem Lozan Anlaşması ve ortak yönetim sayesinde oluşturulan Türk çevreden, hem de 1981'den beri sahip oldukları Avrupa vatandaşlığından faydalanabildikleri Yunanistan'da kalmaları beklenmiştir.

Bu yüzden Batı Trakya Türkleri, 1954-1961 arasındaki serbest göç dönemi hariç, 1980'lerin sonuna kadar sınırı yasadışı geçerek Türkiye'de iltica aradılar. Bu yasadışı göç, Türkiye ile ilgili göç araştırmalarında hiç bir zaman incelenmedi. Sayısal veriler bulunmamasına rağmen, 2002-2004 arasında İstanbul, Yalova, Bursa ve Ankara'daki saha çalışmalarında yapılan görüşmeler sayesinde bu sınır hareketinin temel özelliklerinin ortaya çıkması mümkün olmuştur. Bu bildiriye ana varsayım (hipotez), bu yasadışı göçün Türk ve Yunan devletleri tarafından örgütlenmemiş, ama denetlenmiş olduğu yönündedir. Kaçaklar kimlik kartlarını kaçakçıya veriyor, o da daha sonra bunları Yunan yetkililere teslim ediyordu; sonuçta kaçaklar Yunan vatandaşlığını kaybediyordu. Türk tarafında ise, bu kişiler kimlikleri olmadığı ve "Türk soyundan" geldiklerini kanıtlayabildikleri için sığınmacı olarak kabul ediliyordu. Bu açıdan, yasadışı sınır geçişleri azınlıkların ortak yönetimi politikasının bir parçası olarak değerlendirilmelidir.

Hüseyin, Ali

BATI TRAKYA GÖÇÜ

"Batı Trakya Göçü," 1922 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan mübadele sonrasında başlamıştır ve günümüze kadar devam

etmektedir. Değişik nedenlerden ötürü gönüllü ya da zorunlu göç eden Batı Trakyalıların birçoğunun göç adresi Türkiye olmuş fakat Batı Trakya, Avrupa, Amerika ve Avustralya gibi dünyanın değişik yerlerine de göç vermiştir. Batı Trakya Göçü iki ana başlık altında incelenebilir:

1. Tarihsel bir çerçeve içinde Batı Trakya Göçü'nün neden ve sonuçları ile, bunun Batı Trakya bölgesi üzerindeki yansımaları:

Mübadele sonrası göç, 1929 Ekonomik Bunalımı ve göç, Metaksas Cuntası - Alman işgali - Bulgar kontrolü, II. Dünya Savaşı ve göç (1936-1945), İç Savaş yılları ve göç (1946-1949), Adnan Menderes dönemi ve Batı Trakyalıların Türkiye'ye serbest göçü, 6/7 Eylül İstanbul olayları, 1960'lı yıllar (Özellikle Atina'ya ve Almanya ile Avrupa'nın diğer ülkelerine göç), 1967-1974 Cunta Dönemi ve göç, 1974 Kıbrıs Çıkartması'nın Batı Trakya Göçü'nü tetiklemesi, 29 Ocak 1988 ve 29 Ocak 1990 olayları ve göç, 1990'dan günümüze kadar olan dönemde Batı Trakya Göçü;

2. 1955 yılında yürürlüğe giren ve 1998 yılında kaldırılan Yunan Vatandaşlık Yasası'nın 19. maddesi kapsamında, 60.004 civarındaki Batı Trakyalı Müslüman Türk'ün mecburi göçü ve Türkiye ve Yunanistan'da yaşamını sürdüren "haymatlos (vatansız)" Batı Trakyalılar.

İçduygu, Ahmet

ULUSAL, ULUSLARARASI VE ULUSAŞIRI BOYUTLARIYLA GÖÇ VE TÜRKİYE

Yirminci yüzyılın başından bugüne uzanan zaman dilimi içinde modern Türkiye'nin tarihini ülkeye yönelen ve ülke dışına giden göç hareketleri ile anlatmak ya da anlamaya çalışmak olasıdır. Bu açıdan bakıldığı zaman, üç farklı dönem algılanabilir. İlk olarak ortaya

çıkan, geçen yüzyılın başında bir emperyal sistem sonrasında kurgulanmaya çalışılan ulus-devlet yaratma çabaları içinde g olgusunun *ulusal* bir çerçevede oluşumudur. Yirminci yüzyılın ortasında ise g daha çok *uluslararası* bir boyut kazanmıştır. İçinde bulunduğumuz dönemde ise, ülkeyi etkileyen g hareketlerini *ulusaşırı* bir çerçevede değerlendirmek yaygınlık kazanmıştır. Bu üç dönemin farklılaşarak ortaya çıkması, zaman içinde çok değişik g türlerinin belirginleşmesi ile birlikte olmuştur: Örneğin, Türkiye’den Müslüman olmayan nüfusun göçü; buna karşın Türkiye çevresindeki ülkelerden Türk ve Müslüman nüfusun Türkiye’ye hareketlenmesi; daha sonra, 1960’lı yıllardan başlayarak Türkiye’den önce Avrupa’ya, Avustralya’ya, Ortadoğu ve Kuzey Afrika lkelerine, Kuzey Amerika’ya ve sonra da daha önce komünist rejimlerle yönetilen ülkelere olan nüfus hareketleri; 1980’lerden bu yana ise, Türkiye’ye gelen “yabancıların göçü” ve sığınma hareketleri. Bugün küresel g hareketleri içinde Türkiye’nin önemi çok açıktır: Türkiye, nüfusunun yaklaşık %5’inin yurtdişında yaşadığı, her yıl yaklaşık 250 bin yabancıнын farklı g türleri içinde sınırlarını geçtiği bir ülkedir. Küresel düzeydeki g rejimleri içerisinde belirgin kimliği ile bir güç-veren ülke olduğu kadar g-alan bir ülkedir de. Bu bildiri, son yüzyıl içinde uluslararası göçün Türkiye için ekonomik, toplumsal ve siyasal anlamının tarihsel olarak dönüşümünü tartışacaktır. Bu tartışma bir yandan Türkiye zeline sınıraşırı nüfus hareketlerinin ulusal, uluslararası ve ulusaşırı boyutlarda tarihsel olarak dönüşümünü irdelerken, diğer yandan da *yöntemsel milliyetçilik* kavramı temelinde nasıl ulus-devlet bakış açılarının ilgili g araştırmalarını ve yazınını etkilediğini de rneklemeye çalışacaktır.

Karakaya, Serdar

TÜRK SİNEMASINDA İ GE YAKLAşIMLAR

Sinema, teknik bir buluş olarak insanoğlunun uygarlaşma serüvenindeki yerini almıştır. İlk dönem ağırlıklı olarak sıradan ve eğlence çıkışlı bir uğraş olarak ilgi gören sinema, ekonomik değerinin

farkına varılması ve endüstriyel bir nitelik kazanmasıyla birlikte, bir sanat formu ve bir dil olarak var olmaya başlamıştır. 1950'li ve 1960'lı yıllar, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ekonomide, siyasette, sanatta ve sinemada büyük bir değişim ve dönüşümün yaşandığı dönemdir. Bu değişim ve dönüşüm içinde toplumsal konulara yönelmeye başlayan Türk sinemasının ilgilendiği temalar arasına, iç ve dış göç olgusu da girmeye başlamıştır.

Bu bildiriye, Türk sinemasında 1960'lı yıllardan günümüze iç göç olgusunun tematik yapı, konu ve anlatım olarak yansımaları ele alınacaktır. Bu süreç içerisinde filmler (komedi, sanat sineması, melodram, toplumcu gerçekçi, bireysel sinema gibi) tür ayrımı yapılmadan değerlendirilecektir. Bildiriye, 1960'lı yıllardan başlayarak, tematik yapı ve konusuyla göçü çıkış noktası alan, göçün toplumsal-ekonomik-siyasal nedenleri ve sonuçları üzerine sorular "açan," göç olgusunu, öyküyü başlatan çıkış noktası olarak alan, ancak tematik yapı ve konu olarak farklılaşan filmler değerlendirilecektir.

Karakılıç, İlhan Zeynep

ANKARA'DA YAŞAYAN 1989 BULGARİSTAN GÖÇMENLERİNİN ÇALIŞMA STRATEJİLERİ

1989 yılında Türkiye, Bulgaristan'dan zorla göç ettirilmiş 345.000 göçmene sınırlarını açmış ve onları kabul etmiştir. Bunlardan 133.000'i, Bulgaristan'da baskıcı rejim çökünce geri dönmüştür. Türkiye'de kalan 212.000 göçmenden, 6.695 kişi 1989-1990 arasında Ankara'ya yerleşmiştir. Bu bildiriye, Ankara'da yerleşik bu göçmenlerin ekonomik uyumlarının bir parçası olan çalışma stratejileri, Eylül-Ekim 2006 döneminde otuz Bulgaristan göçmeni ile yapılan derinlemesine mülakatlara dayanarak incelenecektir. Üç temel olgunun göçmenlerin çalışma stratejilerinde belirleyici role sahip olduğu düşünülmektedir. Bunlar; göçmenlerin sahip oldukları ağlar, yani eski göçmenlerle aralarındaki bağlantılar; devletin

göçmenlerin uyumu için sağladığı imkânlar ve son olarak da göçmenlerin sahip oldukları farklı iş anlayışlarıdır. Bildiride, göçmenlerin iş piyasasına, çoğunluğu akrabaları olan eski göçmenler ve devletin vasıtasıyla girdiklerini; ilk işlerini bulduktan sonra da, hem serbest piyasa koşullarına yabancılıktan, hem de Bulgaristan'da elde etmiş oldukları farklı iş anlayışlarından dolayı, işverenlerin gözünde değer kazandıkları gösterilmeye çalışılacaktır.

Karpat, Kemal

GÖÇLER, GÖÇ ARAŞTIRMALARI VE TÜRKİYE

Göçler, dünya tarihini ve toplumların yapısı ile kültürlerini değiştiren en güçlü demografik faktördür. Mesela, Güney ve Kuzey Amerika beş yüz yıldan daha az bir süre içinde Avrupa'dan göç eden İngiliz, İspanyol ve Fransızlar sayesinde yeni dil, din, kültür ve kan grupları ile donatılmıştır. Bu arada İnka, Maya, Aztek gibi yerli uygarlıklar yok edilmiş, öldürülmekten kurtulan halkları ise Avrupalıların kölesi olmuştur. (Bugün bu eski halkların uyanışına şahit olmaktayız.) Yirminci yüzyılda teknolojinin gelişmesi ve ekonomilerin büyümesi yeni tipte bir göç yaratmıştır. Köyden şehire ve az gelişmiş ülkelerden gelişmiş ülkelere olan bu göçler nitelik ve hacim bakımından şimdiye kadar görülmemiş büyüklüktedir ve dünyanın sosyal yapısı ile kültürünü köklü şekilde değiştirecektir.

Türkiye, Osmanlı devletinin kuruluşundan günümüze kadar, bilinen her göç türüne şahit olmuştur. Türkmen aşiretleri kıtalar aşarak Anadolu'ya gelip yerleşmiş göçmekle beraber, bir kısmı günümüze kadar yer değiştirmeye devam etmiştir. 19. yüzyıldaki dış göçler ile göçer-konar aşiretlerin iskâmı ise, bugünkü Türk toplumunun temelini atmıştır. Göçlerin bu kadar büyük önem taşımalarına rağmen, gerek dünyada, gerek Türkiye'de, ama bilhassa Türkiye'de, göç ancak son yıllarda araştırma konusu olmuştur. Bir göçmen ülkesi olan ABD'de dahi, ilk derli toplu kavramsal göç çalışması II. Dünya Savaşı'ndan sonra olmuştur.

Türkiye'yi, köyden şehire modernleşme çerçevesi içinde incelemeye gayret eden ve İngilizce yazılmış ilk kitap, 1976 senesinde yayımlanmış olmasına rağmen, ancak iki-üç sene evvel Türkçe'ye çevrilmiştir. Bu kitabın yazarı ve tarihi göçlerin bazılarını inceleyen, halen de 19. ve 20. yüzyıl muhacir ve aşiret iskânları üzerinde çalışan bir kimse olarak, benim kanım açıktır: Göçlerle ilgili etüdlerin, genel bir planlaması, çeşit ve tarihlerine göre bölümlere ayrılması yöntem ve materyallerinin tespiti gibi, ilk çalışmaların gerçekleştirilmesi gerekir. Bunu yapacak bir enstitünün, bir Göç Akademisi'nin kurulması, atılacak ilk adımlar arasındadır.

Kaştan, Yüksel

TÜRKİYE'DE SANAYİLEŞMENİN İÇ GÖÇ HAREKETİNE ETKİSİ VE KARABÜK ÖRNEĞİ

Osmanlı Devleti sanayi inkılabını bir türlü yaşayamaz, daha çok tarıma dayalı bir ekonomiye sahip olur. Bu nedenle nüfusun çoğunluğu kırsal alanda yaşar. Türk Kurtuluş Savaşı sonrası kurulan Türkiye Cumhuriyeti, devletçilik politikası içerisinde 1933 yılında Birinci Beş Yıllık Sanayi Kalkınma Planı'nı (I. BYSKP'yi) hazırlar ve 1934 yılında uygulamaya koyar. Bu plan çerçevesinde ülkenin birçok bölgesinde sanayi tesisleri açılmaya başlanır. Açılan tesislerde çalışabilmek amacıyla bu yörelere kırsal alanlardan önemli miktarda bir göç hareketi başlar. Farklı bölge ve kültürlerden gelen insanların beraber yaşamasıyla, bir kültür değişiminin olması yanında bazı sosyal meseleler de meydana gelir. İşte bu tesislerden biri de, 1937 yılında temeli atılan Karabük Demir Çelik İşletmeleri'dir. Tesisin temelinin atılmasıyla birlikte Karabük'e Türkiye'nin birçok bölgesinden işçi ve esnaf göç etmeye başlar. 1937 yılında bir köy iken hızla büyüyen ve bir kente dönüşen Karabük'te önemli kültür değişimleri meydana gelir. Bu bildiride, Türkiye'de sanayileşmeyle birlikte hızlanan iç göç hareketleri, bu iç göçün beraberinde getirdiği meseleler ve Karabük örneği incelenmektedir.

Kaya, Bülent

GÖÇ DİLLERİNİN İŞ PİYASASINDAKİ DEĞERİ: İSVİÇRE'DE TÜRKÇE'NİN DURUMU

Göçmenlerin köken dillerinin, göç ülkesinin iş piyasasında değerlendirilmesi konusunu incelemek son derece yeni bir yaklaşım tarzıdır. Zira bu yaklaşım, göçmenlerin mesleki uyumlarını inceleyen birçok bilimsel çalışmanın temel kalkış noktasını oluşturan, “göçmenlerin köken dilleri, onların göç toplumundaki mesleki uyumlarına engel oluşturuyor. Bunu aşmak, 'göç toplumu'nun dilini öğrenmek, hatta dilsel asimilasyonu gerçekleştirmekle mümkündür” varsayımını (hipotezini) reddetmektedir.

Bu bildiride, işyerlerinde Türkçe'nin kullanımından hareketle, göçmenlerin köken dillerinin İsviçre iş piyasasında hiç de önemsiz bir yerlerinin olmadığı; mesleki uyum için bir engel oluşturmamaktan öteye, tam tersine göçmenlerin, kendilerine ve İsviçre ekonomisine yararlı bir kaynak oluşturduğu tartışılacaktır. Bunu yaparken, İsviçre Bilimsel Araştırmalar Kurumu'nca finanse edilen ve alanında bir ilk olan “İşyerlerinde Göçmen Dilleri” adlı araştırmanın verileri kullanılacaktır. Gerçekleştirmiş olduğum bu araştırma, İsviçre'nin Fransızca konuşulan bölgesinde çalışan 430 Türk göçmenle yapılan niceliksel ve niteliksel anketlerin analizine dayanmaktadır. Türk göçmenler, işyerlerinde Türkçe'yi ikinci bir dil olarak önemli derecede kullanmaktadır. Bu durum, onların ücretlerine olumlu etki yapmaktadır. Göç dillerinin göç toplumlarındaki konumu bir istisna mı, yoksa bir “normalite” mi oluşturmaktadır? Eğer çokdilliliği bir “normalite” olarak algıyorsak, bunun yönetsel idaresi, gerek birey gerek toplum yararına nasıl yapılmalıdır?

Keser, Ulvi

20 TEMMUZ 1974 SONRASINDA KIBRIS'TA GÖÇ HAREKETLERİ VE KARŞILAŞILAN PROBLEMLER

Kıbrıs adası, özellikle Osmanlı İmparatorluğu tarafından fethedilmesinden sonra, adeta bir göç adası haline gelir. Bu süreç I. Dünya Savaşı sonrasında hızlanarak devam eder. Lozan anlaşması sonrasında Türkiye'ye yönelik göç hareketi ortaya çıkar. II. Dünya Savaşı döneminde özellikle adada yaşanan işsizlik sonucunda ada dışına göç hareketi hızlanır. Bu dönemde, ayrıca, Kıbrıslı Türklerin ve Rumların İngiliz ordusuna gönüllü olarak yazıldıkları da görülür. 1955 yılından itibaren artarak devam eden çatışmalar ve yaşanan belirsizlikler, adadan göç hareketlerinin özellikle 1964 yılına kadar İngiltere, Amerika, Kanada ve Türkiye ağırlıklı olarak devam etmesine neden olur.

Bu süreç, 15 Temmuz 1974 tarihinde yaşanan Nikos Sampson darbesi ve hemen ardından gelen, adaya Türkiye'nin müdahalesiyle farklı bir güzergâha girer. Bu yeni dönemde Kıbrıslı Türklerin ve Rumların, yaşanan sıkıntılar, belirsizlikler ve korku sonucunda, adadan ayrılmaya başlamaları yanında, Türkiye'den Kıbrıs'a bir göç hareketi de ortaya çıkar. Söz konusu dönem, Kıbrıslı Rumların, daha güvenli olduğu gerekçesiyle, adanın güneyine göç etmeye başlamaları; paralel olarak, güneyde yaşayan Türklerin de bugünkü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sınırları içine göç etmeleriyle tamamlanır. Ancak bütün bu faaliyetler, yaşanan sıkıntıların sona ermesinde yeterli olmayacaktır.

Bu bildiri, özellikle 1975 Şubat ayı sonrasında Türkiye'den adaya göç eden göçmenlerle, adanın güneyinden bugün yaşadıkları topraklara gelen Kıbrıslı Türklerin durumunu ele almak amacındadır. Ekonomik, sosyal, kültürel problemler yaşayan, her göç sürecinde yeni bir ortama ayak uydurmanın sıkıntılarıyla karşılaşan ve buldukları topraklara yabancılaşan insanlar, göç olgusunun bir karakteristiği olarak Kıbrıs'ta da karşımıza çıkar.

Kıbrıs, Güldeniz

BİR RÜYAYA AĞIT: BALKANLARDAN ZORUNLU GÖÇ VE TRAVMA

Bu bildiri, imparatorluktan ulus-devlete giden süreçte, “göç,” “köklerden uzaklaşma” ve “vatan bilincinin inşası” kavramları arasındaki etkileşimi incelemektedir. 20. yüzyıl başlarken Balkanlar’da yaşanan toprak kayıpları, Osmanlı askeri ve siyasi elitlerini derinden etkilemiştir. Bu etkinin nedeni yalnızca zengin toprak kaynaklarının kaybedilmesi, ya da İslamcılık, Osmanlıcılık gibi ideallerde yaşanan hayal kırıklığı değildir. Osmanlı seçkinlerinin birçoğu Balkanlar’da doğmuştur, dolayısıyla toprak kaybı onlar için aynı zamanda bir “kök kaybı”dır. Gerçekten de, 1912’den sonra birçok “Müslüman,” Rumeli’den Anadolu’ya göç etmek zorunda kalmıştır. Seçkinler için bu göç, daha önce hiç görmemiş oldukları bir toprak parçasını, artık “vatan” bellek anlamına gelmektedir. Üstelik Anadolu, Balkanlar’a göre çorak ve fakirdir.

Tarihsel koşullar sonucu idealler gerçekleştirilemeyince, sıra gerçeğin idealleştirilmesine gelir. Toprağı idealleştirme ise, ulus-devlete geçiş döneminde, toprakla bağlar yaratmak ve “vatan” kavramını inşa etmek anlamına gelmektedir.

Bu bildiride, Ömer Seyfettin, Şevket Süreyya Aydemir ve İsmail Tonguç gibi dönemin seçkinlerine ait günlüklerden, anılardan, ve öykülerden yola çıkılarak, zorunlu göçün neden olduğu travma ortaya konacaktır. Ayrıca, ulus-devletlerin inşasında tıpkı “milliyet” kavramında olduğu gibi, “vatan” kavramına anlam verilmesinde de, içinde göçün bulunduğu tarihsel koşulların oynadığı rol üzerinde durulacaktır.

Kılıçbeyli, Elif Hatun

İDİL-URAL TÜRK AYDINLARININ TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE GÖÇÜ: ENTELEKTÜEL AÇILIMLARI

İdil-Ural bölgesini yurt edinmiş Türk boylarından olan şahsiyetlerin ve ailelerin, kendi kültürlerine özgü değerli tarihsel ve sosyo-kültürel kimliklere sahip oldukları bilinen bir gerçektir. Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nun sona ermesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ile, onlar için de yeni bir dönem başlamıştır. “Türkiye Cumhuriyeti” bir “Türk Birliği” ifadesi taşımaktadır. Kendi öz kimliklerini, kültürlerini özgürce devam ettirebilmek amacıyla İdil-Ural bölgesinden Türkiye'ye göç etmişlerdir. Bu göç, sadece kimliklerinin göçü değil, aynı zamanda entelektüel birikimlerinin de Türkiye'ye göçüdür. İdil-Ural'da yüzyıllardır bağımsızlık mücadelesi ile oluşturulmaya çalışılan “Türk ulusu” bu kez Anadolu topraklarında diğer Türk boyları ile birlikte yapılacaktır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundaki başlıca temel kurumların oluşturulmasında ve Türk kimliğinin, Türk dilinin yeniden oluşumu ve korunmasında, İdil-Ural bölgesinden göçle gelen Türk aydınlarının yeri önemlidir.

Göç ile gelen Türk aydınları, karakteristik yapıları, iyi eğitilmiş ve özgüvenle cesur şahsiyete sahip olmalarıyla, sosyoloji alanında yapılan göç çalışmalarında ender rastlanan bir “kaliteli nüfus” niteliğini taşımaktadır. Yusuf Akçura, Sadri Maksudi Arsal, Ayaz İshaki ve Zeki Velidi Togan gibi, İdil-Ural bölgesinin değerli şahsiyetlerinin düşünceleri ve yazdıkları ile, Türkiye Cumhuriyeti'ne nitelikli katkıları, bu bildiride ortaya konulacaktır.

Kirişçi, Kemal

AB, TÜRKİYE VE GÖÇ

Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB)'ne katılım süreci, müzakerelerin başlaması ile yeni bir döneme girmiştir. Bu dönem sırasında Türkiye ve AB arasında müzakere edilmesi gereken önemli başlıklardan bir tanesi, göç, sığınma ve vize gibi, "Adalet ve İç İşleri"ni ilgilendiren konulardır. Bu bildirin amacı, Türkiye'nin, AB'nin bu alandaki müktesebatına uyum için yapmakta olduğu çalışmalar ile müzakere sürecini değerlendirmektir. Özellikle bu alanlarda AB tarafından talep edilen uyum çalışmaları ve bu çalışmaların, bu alanlardaki Türkiye'nin iç hukuku ve halihazırda takip etmekte olduğu uygulamalara olan etkisi irdelenecektir. Bildiri, uyum sürecinin Türkiye'ye önemli maliyetler getirmekte olduğunun altını çizmekte ve Türkiye'nin AB'ye üyeliğinin geleceğinin birçok AB ülkesi yetkililerince yoğun bir şekilde tartışıldığı bir dönemde, bu uyum sürecinin tamamlanması için gereken siyasi ve bürokratik ivmenin harekete geçirilmesinin zor olacağını öne sürmektedir. Bildiri aynı zamanda, bu uyum sürecinin Türkiye ve AB için önemini irdelemeyi amaçlamaktadır.

Kolukırık, Suat

GÖÇEBEYLE YAŞAMAK: YERLİ VE YABANCI AYRIMINDA GÖÇEBE VE GÖÇEBELİK

Sosyal bilimlerin sıklıkla kullandığı, *göç*, *göçebe* ve *göçebelik* tanımlamaları, insan ve toplumsal hareketliliğinin analizinde yer alan başat kavramlardır. Aynı etimolojik kökenden türemiş olmakla birlikte, işaret ettikleri birbirinden farklıdır ve farklı oluşları içermektedirler. Ancak bu tanımlamalar her ne biçimde kurgulanırlarsa kurgulansınlar, temel noktalar "yerlilik" ve "yabancılık" üzerinden biçimlenmekte ve inşa edilmektedir. Diğer bir

ifadeyle, zaman ve mekâna dayalı olarak içerik kazanan bu kavramlar, “karşılıklı ilişki” ve “sosyal etkileşim”in belirli bir yönünün temsilini yansıtmaktadır.

Buradan hareketle bildiride, göç ve göçe ilişkin kavramlar, gösterilenle olgu arasındaki bağının arka planı, farklı göçebe grupları arasında ortaya çıkardığı sosyal ilişki biçimleri, sosyal yaşam, kültür ve kimlik bağlamında ele alınacak ve irdelenecektir. Bildirinin veri kaynağını Temmuz 2006 tarihinde Erzurum kent merkezinin çevresinde yer alan ve havalimanı yolu üzerinde mevsimsel olarak konaklayan göçebe gruplarıyla yapılan derinlemesine mülakat çalışmasının sonuçları sağlamaktadır.

Konyar, Hürriyet

KÜRESEL KENT İSTANBUL'DA GÖÇLE GELEN YENİ YOKSULLUK VE YENİ MÜZİK KÜLTÜRÜ: HİP-HOP

İstanbul kenti, yaklaşık olarak 1990'lı yıllardan beri hızlı bir biçimde, küreselleşme olgusunun belirlediği, yeni, kent kavramı doğrultusunda, “finans kenti” bir küresel kent olmaya şekillendirilmektedir. Bunun sonucunda, İstanbul'da bir yandan, küresel çapta şirketler yer almaktayken ve oluşan yeni orta sınıfların yaşam tarzı dikkati çekerken; öte yandan da, küreselleşmenin getirdiği sorunlar belirginleşmiştir: İstanbul artık terör, şiddet, yoksulluk gibi “küresel” sorunların iç içe geçtiği bir kenttir. Bu arada İstanbul kenti, aynı zamanda, göç alan bir kenttir. Nitekim, yeni dönemin göç karakterinin de değişime uğradığı görülmektedir.

İstanbul'a göç, 1980'li ve 1990'lı yıllarda hızlı iken, son dönemde yavaşlamıştır. Göç edenlerin, artık eskisi gibi kolayca iş ve barınma imkânı bulmaları söz konusu olamamaktadır. Öte yandan, köye dönme umutları da kaybolmakta ve kentin sorunları ile karşı karşıya bulunmaktadır. Bu sorunları özellikle de yeni neslin yaşaması söz konusudur. Bu kesim gençlerin, eğitim ve iş bulma olanaklarının

iyice zorlaştığı, köylerine dönme durumlarının da olmadığı yeni bir ortam söz konusudur. Yeni nesil, bundan böyle, küreselleşmenin bir olgusu olduğunu yukarıda belirttiğim, yeni tip bir yoksullukla karşı karşıyadır: Bu yeni yoksulluk durumu, küresel bir yoksulluk durumudur; küreselleşmenin meydana getirdiği, eğitimsizlik ve işsizlikten başka, şiddete maruz kalanların yaşadığı bir durumdur.

Daha önceki dönemlerdeki göçmenler, “köy” ile kurdukları bağı ve genelde umutlarını, arabesk ortamla, teveküllü olmakla, vakur durmakla ifade etmişlerdi. Yukarıda sözünü ettiğim gençliğin ise, yaşadığı ortam içinde kendisine kimlik kurmaya çalışırken, küresel olan ile bağlantı kurma, şiddete yönelerek kimlik kurma olarak Rap müziği ve Hip-hop kültürü ile kendi kimliğini oluşturmaya başlaması söz konusudur. Hip-hop, Amerika’da zenci gettolarında ezilen, ırkçılığa karşı çıkan zencilerin kültürü iken, sonraları Afrika’dan Avrupa’ya göç eden ve ezilen zencilerin de, Almanya’ya giden Türk gençlerinin de kendilerine kimlik kurarken benimsedikleri bir müzik kültürü olmuştur. Küreselleşme ile birlikte Türkiye’de ve özellikle İstanbul kentinde, bu kentin varoşlarında oturan, kırsal kesimden gelmiş olan gençlerin, yaşadıkları kentleşme sürecinde, artık (arabesk türünde müzik yerine), giderek daha çok Rap müziği dinlemeye başlamış oldukları; ve bir yeraltı kültürü oluşturmakta oldukları gözlemlenmektedir.

Koparanoğlu, Hafize Gül

KARŞI KIYILARDAN BODRUM'A: MÜBADELE VE GÖÇ

30 Ocak 1923 tarihinde Türkiye ve Yunanistan arasında Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ile ilgili sözleşme ve protokol imzalanmıştır. İki ülkede yaşayan insanlar bu protokolden sonra, hatta daha önce, yer değiştirmeye başlamışlardır. Tarihsel akışı içinde, göç olayları insanların yaşadığı en zorlu yaşam biçimlerinden biridir. Mübadeleyi yaşamak, bu deneyimi yaşayan kişiler tarafından çoğu zaman, hayallerin bittiği an olarak adlandırılmıştır.

Bu bildiri, Belkıs Ö. Koparanoğlu'nun anı-öykü tarzında yazılmış, olan *Karşı Kıyılardan Bodrum'a* (2006) adlı eseriyle ilgilidir. Yazar kitabında, mübadele yılları sırasında Anadolu'ya göç edenlerden sadece Girit, Rodos ve İstanköy (Kos) adalarından Bodrum'a gelenleri dahil ettiğinden, bu bildiri söz konusu adalardan Bodrum'a mübadele öncesi ve sonrası gelen kişilerin hikâyeleriyle sınırlı tutulmuştur. Bodrum'a gelen bu kişilerden on bir tanesiyle 2002-2005 yılları arasında yapılan söyleşiler sonrasında, yazar on bir gerçek göç öyküsü "kurgulamış"tır.

Mübadele protokolünün imzalanması öncesinde ve sonrasında Bodrum'a gelenler, beraberlerinde yaşam tarzlarını ve kültürlerini getirirlerken, daha önce Anadolu Rumlarının yaşadığı Giritli Kumbahçe Mahallesi'ne yerleştirilmişler ve onların boşalttıkları evlerde yaşamaya başlamışlardır. Günlerce sürmüş olan deniz yolculuğu, hastalıklar, parasızlık ve çok az eşya ile yola çıkmış olmanın yanı sıra, Türkçe'yi zar zor konuşmaları en büyük sıkıntıları olmuştur.

Mübadele olayı tarihsel bir olay olduğu için bu olayları bizzat yaşamış olan kişilerin anlatımları tarihe ışık tutacak bir belge niteliğindedir. Bu bildirinin amacı, söyleşi yapılan kişilerin sözlü tarih anlatımları ile dönemin yazılı tarihinin karşılaştırmasını yapıp, her ikisi arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları gözler önüne sermektir.

Krase, Jerome

AMERICAN CITIES AS VISUALLY CONTESTED TERRAIN: TURKISH AND OTHER MOSLEMS

As noted by Sassen, cities are sites reflecting the contradictions of the globalization of capital. Both the powerful and the more or less disadvantaged are concentrated in them. In the city, variously marginalized people, such as immigrants who display distinctly

different cultures, however also find their voices, and often make claims on the city as “contested terrain.” In the global city, diversity is heightened, and concentrated by migration and immigration. Despite the fact that the dominant, corporate culture, as Sassen notes, “inscribes non-corporate cultures and identities with ‘otherness,’ thereby devaluing them, they are present everywhere.” Immigrant communities and their informal economies are common examples of this process. This visual sociological paper, enhanced with photographs of several communities, looks at the New Jersey Region as a paradigmatic site for visual and symbolic competition between dominant American groups and those which are challenging them for local hegemony, especially Turkish and other recent Moslem immigrant groups.

Kulenovic, Melita

THE CULTURAL IDENTITY OF DIASPORIC COMMUNITIES IN GERMANY

The aim of this paper will be to stimulate questions about cultural identity and ethnic communities, predominantly Turks, Bosnians and Croatians in Germany. The focus will be on interethnic, transnational and intertextual connections that lead to the exploration of critical concepts such as “multiculturalism,” “hybridity,” “identity,” “*Heimat*,” or “diaspora.” The goal is to introduce understanding and challenges of these transnational and diasporic communities’ identity to the study of integration/assimilation in post-1990s Germany. The paper will analyze the three communities in the period from 1990 to the present, in order to show the complexity of their multiple identities and their cultural interactions. Drawing on a variety of theoretical perspectives, including poststructuralist theorization of identity, critical discourse analysis and social theory, the paper will discuss a (different) moment in which particular notions of identity of Germans

and Europeans is constituted in opposition to representations of German-Turks, Bosnians and Croatsians.

The following questions will be addressed in the paper: How does diaspora change individuals' identity and perception of home vs. host country? Can these three cultures relate to 21st-century Europe with the characteristics of Europeanness without creating new internal boundaries or parallel societies in the host country, in this case Germany? What kinds of identities will German-Turks, Bosnians and Croatsians adopt if they do not feel themselves to be Europeans? Or are they Europeans, possessing a hyphenated-identity, who are still defining their place on the continent despite generations of cohabitation?

Kurtişoğlu, Belma

KÜLTÜREL KİMLİĞİN SİMGELEŐMESİ: GUSLİ VE AKORDEON

Göçle birlikte kültür öğelerinden biri olan müzik de taşınmakta ve yeni yerleşilen bölgelerde yeni müzikler ortaya çıkabilmektedir. Müziğe, göçle birlikte daha fazla önem kazanan kimliğin tekrar oluşturulması, varolan kimliğin korunması ve sürdürölmesi açısından da, bir görev yüklenmektedir. Dolayısıyla, müzikte hem göç etmiş kültürel kimliğin izlerini, hem de yeni kimlik oluşturma işlevini bulmak olasıdır.

Bu bildiride Türkiye'de "göçmen" deyince ilk akla gelenler arasında bulunan Balkan göçmenlerinden, Boşnaklar ele alınacaktır. Boşnaklar, eski Yugoslavya'nın farklı bölgelerinden gelenler arasında, kültürel kimlik açısından diğerlerine göre daha karmaşık bir yapıya sahiptirler. 2004-2006 yıllarında gerçekleştirilen alan araştırmalarından elde edilen verilerle, özellikle Trakya ve İstanbul'a yerleşenlerin, günümüzde dinledikleri ve icra ettikleri müziklerde, gusli ve akordeonun kullanımı incelenerek, bu karmaşık kültürel

kimliğin temsil edilip edilmediği, yeni bir kültürel kimlik oluşturulup oluşturulmadığı ve bunların göçle ilişkisi ortaya konacaktır.

Kurtişoğlu, Bülent

BALKANLAR'DA GÖÇ VE HALK OYUNLARI

Balkanlar, tarihin değişik dönemlerinde, çok sayıda farklı kültürel değerlere sahip devletler tarafından yönetilmiştir. Gerek Avrupa'nın, gerekse Asya'nın değişik yerlerinden gelip Balkanlar'a yerleşen insan topluluklarının kültürel değerleri, Balkanlar'da varolan kültürel değerlerle birleşmiş, ve bunun sonucunda burada farklı değerler ortaya çıkmıştır.

Karadeniz'in kuzeyi ve Anadolu üzerinden giden Türkler, Balkanlar'da geniş bir alana yayılmış ve yerleşmişlerdi. Balkanlar'dan farklı zamanlarda ve değişik nedenlerle, *geriye* doğru göç edenler ise, Balkanlar'da edinmiş oldukları kültürel değerleri, günümüz Türkiye'si'nde yerleştikleri bölgelerde de sürdürmektedirler. Balkanlar'dan gelip Trakya ile Anadolu'nun değişik yörelerine yerleşen göçmen toplulukları Alevî, Arnavut, Boşnak, Gacal, Patriyot, Pomak, Roman, Tatar, Yörük gibi isimlendirmelerin yanı sıra, Bosna-Sancaklı, Dramalı, Gilanlı, Gostivarlı, İştıplı, Karacaovalı, Karadağlı, Selanikli, Serezli, Üsküplü gibi isimlendirmelerle tanınmaktadırlar. Genel olarak bakıldığı zaman, ortak bir kültürel yapının var olduğu düşünülmesine karşın, benzer yanların yanı sıra, birbirlerinden farklı ve ayırt edici özelliklerin bulunduğu da görülmektedir.

Bu bildiride, Trakya ve Anadolu'da yerleşmiş Balkan göçmenlerinin, gerek doğal ortamlardaki halk oyunlarının icrasında, gerekse gösteri amaçlı halk oyunları topluluklarının oluşturulmasında görülen, farklı ve ayırt edici özellikler, örnekler verilerek ortaya konacaktır.

Kutluer, Filiz

ALMANYA'DAKİ İKİNCİ KUŞAK TÜRK GENÇLERİNİN AYRIMCILIK VE UYUM KARŞISINDA GELİŞTİRDİKLERİ EYLEM STRATEJİLERİ

Bu bildiri, Almanya'da, Alman toplumuna entegre olmuş, başarılı genç kuşak Türk gençleri konusunda yapılmış olan bir araştırmanın sonuçlarını aktarmaktadır. Araştırmanın amacı, söz konusu gençlerin yaşamlarını ve dünya görüşlerini incelemek olmuştur. Araştırma kapsamı içerisinde yer alan gençler, Almanya'da doğmuşlar ve bütün kurumsal sosyalleşme süreçleri bu ülkede geçmiştir. Alman diline hakimdirler ve sistemi çok iyi tanımaktadırlar. Bu yönleriyle, hukuksal anlamda eşit haklara sahip, topluma uyum sağlamış bireyler konumundadırlar. Diğer yandan ise, yabancı olmaktan kaynaklanan, özellikle günlük yaşamlarında, hep bir dışlanmışlık ve ayrımcılık gerçeğiyle yüz yüzedirler. İlk, kreşe gitmeyle başlayan bu durum, yaşamlarının değişik evrelerinde, değişik yoğunluk ve şekillerde, bu kuşak gençlerinin toplumsal gerçekliğini oluşturmaktadır. Ait olma ile olmama arasında hep gidiş-gelişler yaşayan bu kuşak, aynı zamanda bir kimlik sorgulaması ve kimlik bunalımı ile de karşı karşıyadır. Bu araştırma, yukarıda sözü edilen koşullar altında yaşayıp başarılı olmuş, pek çok engeli aşmış bir grup genç kuşak örneklemini inceleyen, ampirik bir çalışma niteliğindedir.

Bildirinin cevaplamaya çalışacağı sorular ve ağırlık noktaları şunlar olacaktır: Almanya'daki genç göçmen kuşak, ne gibi baş etme stratejileri geliştirmektedir? Eylem stratejileri nelerdir? Kimlik sorununu nasıl işliyorlar? Aidiyet konusunda neler söylüyorlar? Kendilerini, toplumun neresinde görüyorlar? Toplum, onları nasıl ve nerede görüyor? Bu durumun, Almanya'daki yabancılar politikası hakkında düşündükleri nelerdir?

Kuwahara, Kuldip

TRACING CULTURAL JOURNEYS IN THE TWENTY-FIRST CENTURY: NAZIM HIKMET'S POEM "SINCE I WAS THROWN INSIDE" AND NAFISI'S *READING LOLITA IN TEHERAN*

Hikmet, who was born in Greece when it was part of the Ottoman Empire, grew up with a rich Turkish literary tradition and moved from political writing to simple melodic poetry based on folk songs. Hikmet's transnational life parallels Nafisi's *Reading Lolita in Teheran* that connects Eastern and Western traditions. I plan to apply Said's critical perspectives on *Culture and Imperialism* to a reading of works by Hikmet and Nafisi in the twenty-first century.

Lai, Pei-ying

POLITICS OF REPRESENTING "DOUBLE IDENTITY" IN THE TRANSNATIONAL FILM *HEAD ON*

Huge amounts of Turkish people have been attracted by appealing occupational offers in Germany since the 1960s. These people leave their home country as a result of the poor economic situation in Turkey, and acquire the identity of "guest workers" in Germany. Although the first wave of Turkish immigrants believed their departure from their homeland was to be temporary, what they saw as the hopeless financial state in their home country forced them to stay, and bring over their entire family members to the host country. However, because of the difference in culture, and the oppressive restrictions of the German federal government, the Turkish diaspora does not enjoy the same rights as the Germans. In this paper, I want to discuss Fatih Akin's award-winning film *Head On* and concentrate on two issues. The first one is the Turkish immigrants' oscillating "double identity," both in the unfriendly country that Germany is, and within the generational conflicts arising in their extended

families. The second one will derive from the delineation of the first: the female immigrants become double victims, repressed by their Turkish roots and by German society. I argue that by showing this, director Akın provides a successful aesthetic manner of substantiating the psychological state with the method of phobic space.

Littler, Margaret

DETERRITORIALIZING ANATOLIA: CHILDHOOD NARRATIVES BY EMINE SEVGİ ÖZDAMAR, SELİM ÖZDOĞAN AND FERİDUN ZAIMOĞLU

This paper explores recent novels of childhood by three German authors of Turkish origin, deploying Deleuze and Guattari's concept of "minor literature" to elucidate their anticipatory and political force. I will compare Emine Sevgi Özdamar's *Das Leben ist eine Karawanserei* (Life is a Caravanserai, 1992), Selim Özdoğan's *Die Tochter des Schmieds* (The Blacksmith's Daughter, 2005), and Feridun Zaimoğlu's *Leyla* (2006), three novels which, to different degrees, yield insights into the 1950s and 1960s Turkey as a society in rapid transformation, and at the epicentre of Cold War politics. In all three, the child's perspective may be read as a deterritorializing device, representing a subjective conduit for language and object of power beyond individual comprehension. Thus the novels' treatment of provincial lives not yet subject to the full force of Atatürk's modernizing reforms is anything but a reactionary or essentializing gesture. Attention will be given to the effects of global power at the heart of these local narratives, which contribute to their current geopolitical relevance.

Lozanovska, Mirjana

**IMMIGRANT CITY /EMIGRANT VILLAGE: A STUDY OF THE
MIGRANT HOUSE AS SYMBOLIC FORM OF MIGRATION**

In the discourse on migration, the “village” is cited as the iconic site of emigration and departure, and the city as the site of immigration and arrival. In this paper, I want to explore the village as a “post-traditional environment” through a study of “the migrant house.”

The migrant house in Melbourne might be perceived as architecturally excessive in various ways: its grand scale (relative to the size of the block); its durable materials (concrete, brick, terracotta tiles); a security marked by high fences, gateways and doors; its ornament (lions, eagles, pine cones); and an explicit control of nature. This image of the migrant house is stereotypical of the southern European immigrant settlement in the post-war period in Australia. While not directly associated with the “homestead” or the “shed” as iconic forms of British colonial settlement, the migrant house suggests the same territorial claims within a dominant Anglo-Celtic environment.

In an uncanny way, territorial forces also determine the migrant house in the village, the site of origin and of emigration. If we return to the village Zavoј in Macedonia, where several immigrant families in Melbourne come from, what kind of dwellings do we find? Zavoј is a mountainous village serviced by a steep and winding road. Images of a southern European village comprising stone and timber traditional dwellings and a white “Byzantine” style church, luminous in the crisp mountain air and expansive in its view, already signal that the “picturesque” and nostalgia are significant factors for the scholar in the critique of the contemporary vernacular. The village comprises more than 100 houses of which about 80 are old and in a state of disrepair. Scattered through these are new houses, small and mean and expedient. The construction of a new fragment displaces the corner of an old house. These are houses introduced by the

returning migrants, not by the remaining local village inhabitants. Many of the new house fragments are unfinished, and have become sites of ongoing construction. This “migrant house” is prescribed by the same materiality, the same form and symbolic aesthetic as that in Melbourne.

Migration is a global force and it produces an incongruous mixture of dwellings. In contrast to Melbourne, the “migrant house” in Zavoj remains an empty shell, empty of inhabitation. Through the cultural theories of Clifford, de Certeau and the psychoanalytic theories of Kristeva, I will examine these houses as symbolic forms of migrant desire. How does the migrant house mediate notions of identity and community, and what do they signal about human agency in a world that is eroding this human potential?

Maral, Alper

**YENİ BİR MÜZİĞİN YOLUNA DÜŞMEK: DİYASPORADAKİ
VARLIKLARIYLA TÜRKİYE KÖKENLİ BESTECİLER VE AYRIKSI
ÜRETİMLERİ / ÇAĞDAŞ SANAT PERİFERİLERİNİN ORTAK
PAYDASINDA “ÖTEKİLİK” BAĞLAMLARI**

Türkiye kökenli sanatçıların Yeni Dünya Düzeni itibarıyla dağıldıkları geniş dünya coğrafyasındaki çalışmaları, özellikle yeni işitsel medyada, başta Yeni Müzik ve öznel bir dalı olan Elektronik Müzik alanında varlıkları ve yaşadıkları süreçler, sadece Türkiye bağlamı ile sınırlı kalmayan bir olguya dair ilginç ipuçları üretmektedir. Bir yanda bu türlerin son derece yetkin, erken örneklerini vermiş; diğer yanda “dışarıda kalma”nın çelişkilerini yaşamayı sürdüren temsilcileriyle, Türkiye (bir başka deyişle, “periferi”) kökenli kompozitörlerin hem ayrıldıkları ülke, hem de eklemlendikleri “sahneler” ve camialarla ilişkileri, “tercih edilmiş bir ötekileşme” sürecine de işaret ediyor. Burada geçen “ötekilik,” genel kullanımının karşı kutbunda yer alıyor: Bu “ötekilik,” anılan türlerde üretilen müziklerin son yıllarda sosyal bilimlerde/kültür araştırmalarında

fazlasıyla rağbet gören, kolaylıkla “ötekileştirilebilme”leri yüzünden, ilgi çeken geleneksellik/yöresellik bağlantılı, sınırsallıkları itibarıyla atfedilen aidiyetleri daha belirgin müzik kültürlerinden (örneğin diasporada üretilen halk kültürü kökenli, din, ritüel bağıntılı; ya da ezilmişlik/dışlanma/tutunamama söylemlerinden beslenen sokak kültürleri kökenli müziklerden) taban tabana farklı olarak, normatif dayanakların/dayatmaların iyice belirleyici olduğu, “evrensellik” söylemleriyle desteklenegelen “akademik” müzik türleri olması ve bu bağlamlarıyla irdelenebilecek sorunsallarını mercek altına almaya yönelik tartışmalardan hareket ediyor.

Böylelikle, hem beyin göçü, hem diasporada varoluş ve özellikle de ayrıksı üretimleri ve bu üretimle dünya piyasalarında yer alabilme çabası gibi dinamikler itibarıyla, öznel bir sanatçı grubunun göç anlayışının birçok bağlamına eklemenebilecek unsurlarla ilişkileri irdeleniyor.

Matara, Birsal

KUZEY-GÜNEY KIBRIS ÖRNEĞİNDE GÖÇ OLGUSU

Yaşanılan en büyük sosyal değişimlerden biri olan göç olgusu, siyasi, ekonomik, coğrafi, psikolojik pek çok etmeni de içermektedir. Zorunlu göç (savaş, şiddet, baskı, tehdit v.s.) ise, çok daha fazla olumsuzluklarla yüklüdür. Kıbrıs tarihine baktığımız zaman, Kıbrıs Türklerinin 1878’lerden itibaren fiilen başlayan göç serüveninin, farklı zaman dilimlerinde farklı gerekçelerle süregeldiğini görürüz. Şüphesiz, en trajik ve travmatik olan göç türü, savaşın ve şiddetin yarattığı zorunlu göçler olmuştur. Bildiride, göç ve göçün yaratmış olduğu sosyo-kültürel, ekonomik, siyasi, psikolojik durumlar, yaşanmış göçlere tanıklık eden fotoğraflarla irdelenecektir.

Memiş, Ekrem

TARİHTE TÜRK GÖÇLERİ

Bilindiği üzere, dünya tarihi sayısız göç hareketine sahne olmuştur. Açlık, kıtlık, sel felaketi, deprem, kuraklık, toprak yetmezliği, iç çekişmeler ve dış baskılar başta olmak üzere, çeşitli nedenlerle meydana gelen göçler, birçok yıkıma yol açmakla birlikte, yepyeni medeniyetlerin doğmasına da zemin hazırlamışlardır. Dünya tarihinde vuku bulan göç hareketlerinin ortalama 300 ile 400 yıllık zaman aralıkları içerisinde meydana gelmesi son derece dikkat çekicidir. Göçler tarihi içerisinde çeşitli Türk gruplarının muhtelif yönlerde gerçekleştirdikleri göç hareketlerinin, önemli tarihi hadiselerle neden olduğunu unutmamak önemlidir. Milattan sonra vuku bulan Türk göçleri hakkında daha ayrıntılı bilgilere sahip olduğumuz halde, milattan önce meydana gelen göçlerle ilgili bilgilerimiz oldukça sınırlıdır. Bununla beraber, yeni araştırmalar ve ele geçirilen yeni belge ve bilgiler ışığında binlerce yıl öncesinde meydana gelen Türk göçleri hakkındaki bilgilerimiz de her geçen gün artmaktadır.

Bu bildiride ağırlıklı olarak milattan önceki dönemlerde vuku bulan Türk göçlerinden söz edilecektir. Milattan önceki devirlerde meydana gelen bütün Türk göçlerini ele almak mümkün olmadığı için, bu bildiride sadece MÖ 3500'lerde Orta Asya üzerinden Mezopotamya'ya gerçekleştirilen Sümer göçleri ile MÖ birinci binyılda cereyan eden İskit ve Kimmer göçleri üzerinde durulacaktır. Sözü edilen Türk kavimlerinin dünya medeniyetine önemli katkıları olmuş ve aynı zamanda bu kavimler dünya siyasi tarihinde de önemli roller oynamışlardır.

Mojsieva-Guseva, Jasmina

SEARCHING FOR YOURSELF

This paper is about the longing for abandoned homelands, and the authors who dwell in the themes of exile and contemporary nomadism. These usually leave their countries for various reasons. What is characteristic of them is the dichotomy between the old and the new world; the experience of homelessness and their own uncertainty. The writers who can bear such an experience live in an alternative world, in the world of their imagination, of their own works making them happy and fulfilled. The topics regarding the homelands of these writers are metaphors of the worlds that exist in the area of their imagination.

Mutioğlu, Halil
Gözü, Fahriye

BİR ALEVİ KÖYÜNDE ALEVİ “ALAMANCI” KİMLİĞİ FARKLILAŞMASI: ALAMUT KÖYÜ ÖRNEĞİ

Bilimsel anlamda *kimlik*, “kimsin?” sorusuna, kişinin serbestçe verdiği yanıttır. Bu soruya verilen yanıtlarda cinsiyet, yaş, meslek, din, etnik köken, kültür ve dil ön plana çıkabilmektedir. Bu anlamıyla *kimlik*, bir *sosyal fenomen*'dir. *Kimlik*, kişinin kendi kendine gerçekleştirdiği bir süreç olmayıp, başkaları ile beraber ya da başkalarına karşı sosyal bir çerçevede oluşan süreçtir. *Kimlik* ve *kimlik* sorunuyla ilgili olarak yapılan bütün çalışmalarda, *kimlik* bir insan topluluğunun *kolektif kimliği* olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bu *kimlik* *etniklik* ya da *etnik kimlik* kavramlarıyla karşılanmaktadır.

Bu bildiri, bir Alevi köyünde Almanya'dan ülkelerine tatil için dönen insanlar ile köyde yaşamlarını sürdürenlerin *Alamancı* diye tanımladıkları insanlar üzerinde yapılan bir çalışmayı aktaracaktır.

Bu çalışmada, Aleviliğin efsanevi tarihinde kimliğin ve toplumsal belleğin nasıl oluştuğu değil, Aydın'daki bir Alevi köyünden (Alamut'tan) Almanya'ya *göçün ve göç edenlerin*—Alamancıların—Alevi kimliğini, nasıl değiştirdiği; ve kalanların, göç eden Alevileri nasıl “öteki”leştirdikleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu yapılırken, *Alevi kimliği* ve *göç* olgusuna ilişkin bir kavramsal çerçeve inşa edilmiş, Almanya'ya çalışmaya gidenlere anket uygulanmış, literatürde tartışılan konular ele alınmış ve köyün ileri gelenleriyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bunun için, Alamut köyünü yerel özellikleriyle tanımaya yönelik, kırk dört sorudan oluşan bir soru kâğıdı uygulanmış, ardından da Almanya'da çalışanlara yönelik kırk üç sorudan oluşan bir anket formu uygulanmıştır. Veriler, sosyal bilim çalışmalarında kullanılan gelişmiş istatistik programlarından biri olan SPSS paket programıyla analiz edilmiştir.

Mylonas, Harris

Vogli, Elpida

A NATIONAL REVOLT OR A NATION-BUILDING REVOLUTION?

This paper is motivated by our dissatisfaction with the conventional wisdom that the expression of exclusionary nationalist sentiments is the primary explanatory variable of the 19th-century revolutionary movements in South-Eastern Europe. In order to evaluate this claim, we discuss the main narrative that has been constructed by Greek historiography, and then delve into the historical facts in order to test its validity. After a discussion of the ways that the Ottomans managed difference within the Empire and the stratification system that existed, we turn to the Ottoman reality on the eve of the 19th-century revolts. We find that national agitators and intellectuals, although pivotal, had a very different role in the revolutionary process than the one Greek historians attribute to them; rather than instigating it, they were mostly devoted in presenting it as a national independence movement of the repressed Hellenes. This effort was intensified after the outbreak of the revolt in 1821 and culminated in

its successful outcome, namely the establishment of an independent Hellenic Kingdom in 1830.

We focus on the micro-level dynamics of the first successful national movement in South-Eastern Europe, and analyze the patterns of targeting Muslims. By drawing upon available primary and secondary sources we question the validity of the dominant historiographic paradigm, which portrays the revolt as the linear outcome of a national revival, and consequently predicts the indiscriminate targeting of Muslims within the rebellious territories. Contrary to the conventional expectations, we find attempts for cooptation of various local Muslim communities as well as opportunities for religious conversion. We also demonstrate that both the participants of the Peloponnesus revolt and the targeted Muslims were far from being a homogeneous national group. Both sides were linguistically and ethnically diverse; moreover, the only politically salient marker was religious affiliation (precisely because of the Ottoman strategies employed to manage difference). We conclude with a reconstruction of the dominant narrative with respect to the treatment of Muslims during the insurgency and in the first years after the Greek independence. Our goal is to understand how the nation-building policies towards Muslims have informed the crystallization of what it means to be Greek thereafter.

Nocera, Lea

BATIYA GÖÇ: TURKISH “WORKER MIGRANTS” IN GERMANY IN THE 60S-70S IMAGINING, ENCOUNTERING AND EXPERIENCING EUROPE

What did the Turkish emigrants expect when they first went to Germany in the 1960s? Which social discourse accompanied their first departure? How did they, as “worker migrants,” experience and face the emerging consumerist life-style? This paper will analyze in a

gender perspective the imaginary of Turkish “worker migrants” in the first phase of emigration to Germany, and the direct experience they had once in Europe.

In the first years of the German-Turkish agreement on recruitment, a large part of the emigrants—both men and women—considered emigration from Turkey not only a means of escaping poverty and economic stagnation, but also, and even more, as an opportunity to go to a Western country, and experience directly and fully a modern life-style characterized by the emergence of new consumer goods. The cinema and the magazines of the 1950s and 1960s in Turkey show that wellbeing and new standards of life were at the time only partially accessible in Turkish society. By suggesting the possibility of a profound transformation of life-styles, films and the press as well as popular discourses stirred up among Turkish people—in particular, among the emerging urban class—desires and expectations which seemed to be destined to remain “suspended,” and difficult to reach. So, emigration to Western Europe represented, also, a way of shortening the time needed to start experiencing this kind of modernity.

Yet, once in Germany, the impact of encountering other social systems and attitudes, as well as the difficult working life in factories revealed other “faces” of the desired modernity, and obliged immigrants to reconsider their own imaginary, and redefine their identity. This paper will explore from an interdisciplinary approach the discourse and the counter-discourse on the imagined and real experiences of modernity characterizing a part of the Turkish emigration to Western Europe, with the support of different sources such as life stories, interviews, excerpts from the Turkish press, and examples from the cinema of the 1960s and and the 1970s.

Nohl, Arnd-Michael

KÜLTÜREL SERMAYENİN GÖÇÜ: YURDUNDA YÜKSEK ÖĞRENİM GÖRMÜŞ GÖÇMENLERİN YABANCI İŞ PİYASALARINDAKİ İMKÂN VE TAHDİTLERİ

Bilgi toplumlarının refahı, bilgi ve eğitimin, özellikle de yüksek eğitimin sağlanıp kullanılmasına bağlıdır. Göçmenler, kendi ana yurtlarında edindikleri yüksek öğrenim diplomaları ve genel olarak eğitsel birikimleri ile göç ettikleri yabancı ülkelerin ekonomilerine büyük katkıda bulunabilirler. Ancak, Fransız düşünür Pierre Bourdieu'nün "kültürel sermaye" kavramı ile gösterdiği gibi, bilgi ve eğitimin değeri, evrensel olmaktan çok, edinildiği mekâna ve kullanıldığı piyasa imkânlarına bağlıdır. Öyleyse, göçmenler kendi kültürel sermayelerini, yani kişisel kültürel ve eğitsel birikimlerini acaba nasıl kullanabilirler?

Bildiri, 2005-2008 yılları arasında Volkswagen Vakfı tarafından desteklenen, uluslararası "*cultural capital during migration towards the relevance of education titles and residence permits for the status passage into the labour market* (işgücü pazarına statü geçişi için eğitim ünvanları ve oturma izinlerinin geçerliliğine yönelik, göç sırasında kültürel sermaye)" projesine dayanmaktadır. Schmidtke, Schittenhelm, Weiss ve Nohl tarafından yönetilen bu projede, Almanya, İngiltere, Kanada ve Türkiye'de yüksek öğrenim görmüş göçmenlerin iş piyasası entegrasyonu, karşılaştırmalı olarak niteliksel yöntemlerle araştırılmaktadır. Bildiride, bu projenin, kültürel sermayenin mekân ve piyasaya bağlılığına odaklanan kuramsal çerçevesi ile göçmenlerin yabancı iş piyasalarındaki imkân ve tahditleri konusundaki ilk ampirik sonuçları sunulacaktır.

Okan, Ayşegül

ÇATIŞMA VE MÜCADELE İÇİNDE MUHACİRLER VE YEREL HALK

On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı İmparatorluğu toprakları milyonları aşan sayıda muhacirin akınına uğradı. Özellikle Kırım Savaşı, Çerkesler ile Rusya arasındaki çatışmalar, 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı ve 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı ile Kafkaslar'dan, Kırım'dan ve 1878 sonrası Balkanlar'dan pek çok insan, Osmanlı Devleti'ne aktı. Bunlar âni ve kitlesel nüfus hareketleriydi; ve göçmenlerin çoğu, sefalet ve fakirlik içindeydi. Osmanlı İmparatorluğu bu insanları başlangıçta hevesle karşıladı ve onların yeni "ev"i olmaya soyundu. Ancak, imparatorluğun çöken ekonomisi ile yoksul hazine ve imparatorluk içindeki nüfus dengeleri gibi nedenler yüzünden, yeni gelen muhacirlerin imparatorluk içindeki iskânları oldukça yorucu ve çetrefilli bir soruna dönüştü. "Babiâli," pek çok ciddi sorunla karşılaştı. Bu sorunların, göçmenlerin ve yerel halkın yaşamları üzerindeki yansıması, trajik bir boyut elde etti ve kimi zaman felakete dönüştü: Bu iki grup arasında düşmanlık, kısa sürede kendini gösterdi. Paylaşılamayan, üzerinde kavga verilen nesne, kimi zaman toprak, kimi zaman devletin yerel halkı muhacirle paylaşmak zorunda bıraktığı tohum, hayvan, ağaç ya da ekmekti. Bu bildiri, özellikle göçmenlerin ilk yerleşim yerlerinde yaşananları arşiv kaynakları üzerinden inceleyerek, muhacirlerle yerel halk arasındaki ilişkiyi ve devletin bu iki grup arasında takındığı tutumu ele alacaktır.

Önal, Feride

GÖÇÜN KENTLEŞME SÜRECİNE BAĞLI OLARAK MEKÂNSAL VE KÜLTÜREL DEĞİŞİMLERİ: İSTANBUL KAYIŞDAĞI - YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

İstanbul kentine 1960 yılından sonra gelen göçmenlerin büyük çoğunluğu “kent kırsalı” diye tanımlanabilecek alanlara yerleşirken, aynı dönemde ülkeye çok az sayıda, “iskânlı göçmen” kabul edilmiştir. Gelen göçmenlerin daha önce İstanbul’la göç etmiş yakınlarının bulunduğu yerleşim yerlerini tercih ettikleri gözlenmiştir. Bu tercihte istihdam ve kültürel yakınlık boyutlarının önem kazandığı bilinmektedir. İşsizlik ve ekonominin bozulması, göçün yol açtığı en temel sorunlar olarak görülmektedir. Göçler sonucu İstanbul’la gelenler, hem kentli nüfusun yerleşik sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını, hem de kentsel mekânı olumsuz etkilemektedir.

Göç yolu ile kentlere eklenen nüfusun yerleşmesi, gecekondu yoluyla kentin çevre alanlarına yayılırken; merkezlerde, mülkiyetin parçalanması sürecine bağlı olarak, yenilenme uygulamaları hızlanmıştır. İstanbul içinde, kentin gelişmiş ve gelişmemiş bölgeleri arasındaki yaşam standardında görülen büyük farklılıklar, göçün etkilerinin kentin mekânsal yapısına da yansıtıldığını göstermektedir.

İstanbul’un Anadolu yakasında yer alan Kayışdağı mahallesi, göç sürecine bağlı olarak oluşmuş bir yerleşimdir. Yerleşimin oluşum sürecinde, “kentlin kırsalı” durumunda bulunan bölge, kentleşmenin yanı sıra, Yeditepe Üniversitesi’nin bu alanda kurulmasıyla, mekânsal ve kültürel olarak değişime uğramıştır. Bildiri, Kayışdağı “yerleşimi”nde, Yeditepe Üniversitesi ile etkileşimine bağlı olarak oluşan, mekânsal ve kültürel değişimler tartışılacaktır.

Önder, Nuray

TOPLUMLARIN ORTAK YAZGISI: GÖÇ

İnsanlar, yüzyıllar boyunca, ekonomik, sosyal ve politik nedenlerle, bazen isteyerek, bazen de baskı altında oldukları için, yaşadıkları yerlerden ayrıлып bir başka yerde yaşamak durumunda olmuşlar / zorunda kalmışlardır. Kişilerin belli bir zaman boyunca yaşamış oldukları yerleri terk edip bir başka yerde yaşamaya başlamaları her zaman beraberinde zorluklar ve sıkıntılar getirmiştir. Yaşanılan yerin toprağına, iklimine, gelenek ve göreneklerine alışan bir toplumun bir başka yerde kök salıp, yerleşilen yerin koşullarına uyum sağlaması ve göç edilen toprağın insanların yeni gelenleri içine alması, hem zahmetli hem de acılı bir uğraşı beraberinde getirir.

Her toplumda olduğu gibi, Türk ve Amerikan toplumlarında da göçün getirdiği sıkıntılar yaşanmış ve bu sıkıntılar edebiyatlarına yansımıştır. Bu bildiride, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Girit adası alındıktan sonra o adaya yerleşen ama daha sonra, Osmanlı'nın son zamanlarına doğru, oradan göçe zorlanan bir ailenin dramı ile, ABD'de İç Savaş'tan sonra kuzeydeki çelik fabrikalarında yeni bir yaşam kurmaya çalışan siyahların gerçeğini yansıtan öyküler karşılaştırmalı olarak tanıtılacaktır.

Özden, Sezgin

Birben, Üstüner

ORMAN KÖYLERİNDE YAŞANAN GÖÇ OLGUSUNUN NEDENLERİ VE SONUÇLARI

6831 sayılı Orman Yasası'nın 31. ve 32. maddesi orman köylüsünü tanımlamaktadır. Bu maddeye göre, orman köylüsü ormanın içinde ve bitişiğinde kurulu köylerde yaşayan insandır. Ülkemizde yaklaşık 7,5 milyon civarında orman köylüsü, orman içinde ve bitişiğinde

bulunan ve sayısı 20 binden fazla orman köyünde yaşamaktadır. Milli gelirden en az payı alan grupta yer alan bu insanlar geçimlerini tarım, hayvancılık ve orman işçiliğinden sağlamaktadır. Ancak, tarım alanlarının yetersizliği ve niteliksizliği, hayvancılık ile ormancılığın uyumlu hale getirilememesi ve ülkenin birçok yerinde orman işçiliğinin orman köylülerine önemli bir katkı sağlamaması ile diğer sosyal, ekonomik ve kültürel nedenlerle, orman köylerinde yaşayan insanların sayısı, gittikçe artan bir hızla azalmaktadır. Bir başka deyişle, orman köylüsü orman köyünden göç etmektedir. Bu göçün sosyal, kültürel, ekonomik ve teknik sonuçları vardır. Bu bildiride bu sonuçlar üzerinde durulacak; ancak, orman alanının ve varlığının da artmasına neden olan bu göçün, daha çok ormancılık tekniği açısından oluşacak sonuçları üzerinde yoğunlaşılacaktır.

Özer, Yeşim

GÖÇ VE YABANCI DÜŞMANLIĞI: AMSTERDAM/HOLLANDA ÖRNEĞİ

Geçmiş MÖ 1000 yılına kadar giden göç olgusu, 1960 sonrası daha öncekilerden farklı bir yol izlemiştir. Özellikle Avrupa'da, bu dönemde gerçekleşmiş göçlerin kalıcı olmasının, yani göçmen olarak gelenlerin, geldikleri ülkede yerleşerek, zamanla Avrupa'nın sosyo-ekonomik ve politik düzenini etkileyen bir unsur haline gelmelerinin yansımaları bugün birçok farklı alanda karşımıza çıkmaktadır.

Bu bildiride, bu yansılardan biri olarak "yabancı düşmanlığı" olgusu, Hollanda'nın Amsterdam kenti örneği çerçevesinde ele alınacaktır. Öncelikle göç ve yabancı düşmanlığı teorik çerçevede incelenecek, daha sonra Amsterdam'daki göçmen profili, yabancı düşmanlığı ve Hollanda hükümetinin bu konudaki tutumu (çeşitli düzeylerde başlatılan diyaloglar, alınan önlemler ve son yasal düzenlemeler) üzerinde durulacaktır. Bildiride yabancı düşmanlığı ve *islamophobia* (İslâm korkusu) ilişkisine de dikkat çekilecektir.

Özgen, Neşe

BİR TAPUNUN PEŞİNDE KAFKASYA'DA GÖÇLERİN VATANDAŞLIK VE MÜLKİYET ÜZERİNE ETKİLERİ: ARDAHAN ÖRNEĞİ

Bu sunumda, Kafkasya'nın bir sınır ilindeki (Ardahan'daki) mülkiyet ve buna bağlı birikimlerin vatandaşlık üzerine etkilerini tartışacağım. (Bu sunum, Nisan-Aralık 2006 tarihlerinde, Dr. Lale Yalçın Heckmann [MPG-Almanya] başkanlığında yürütülen “Caucasian Boundaries and Citizenship from Below [Kafkas Sınırları ve Alttan Vatandaşlık]” başlıklı projeye bağlantılı olarak yaptığım çalışmanın alan bulgularını tartışma amacını taşıyor.)

Sunumda, vatandaşlığın temeli olarak egemenliğin, mülkiyet kalıplarıyla birlikte nasıl değişimler geçirmekte olduğuna, bu değişimlerde sınırın bir birikim aracı olarak oynadığı roller açısından bakılacak ve bu birikimlerin toplanma ve dağılma tarihleri ile nitelikleri dikkate alınacaktır. Ardahan'ın 1877'den itibaren Rus ve Osmanlı İmparatorlukları arasında, *bir o, bir bu tarafa ait olması'nın* hikâyesini, en iyi şekilde buradaki toprak mülkiyetindeki değişimler anlatmaktadır. Doğu Anadolu'nun Kafkas sınırında toprak-yurt, sadece insanların vatandan vatana savrulmalarıyla ya da vatan içinde göç etmeleriyle değil, toprakların da el değiştirmeleriyle tarihini çizmektedir; ancak bu tarih, yörenin de en benimsediği biçimiyle bir milli tarih anlatısı içine gömülmüştür. Bu zeminin üzerine, zaman ve mekândaki değişimlerle (göçlerle) mülkiyetin el değiştirme biçimlerine ve bunların yerel, ulusal ve küresel aktörlerle ilişkilerdeki pazarlı mekanizmalarına bakılmıştır. Bu değişmelerin mülkiyet ve egemenlik üzerinde yarattığı değişimleri incelemenin en iyi yolu, sınırlar üzerinde çalışmaktır. Sınırlar, hem mülkiyeti oluşturan esas birikim ajanlarından birisidir; hem de, vatandaşlığı belirleyen retorikler arasında en temel göstergeleri olan faillerdir.

Böylece süreçler için (zaman-mekân diyalektiğinde), 1) göçler (cumhuriyet öncesi tarihteki ve cumhuriyet boyunca); 2) artışın birikim mekanizmalarındaki değişimler (toprak, hayvan yetiştiriciliği,

ticaret ve sınır kaçakçılığı, sınırdan faydalanma); 3) artığın etkilediği siyasanın yerel ulusal ve uluslararası ile küresel bağlantılarla ilişkiye geçme ve cevap verme düğümleri; 4) bu durumları betimleyen metafor ve metonimler aracılığıyla, ideolojilerin değışme biçimleri ve kalıplarını araştırarak, mikro-kronik bir tarih okumasından ziyade, göçlerin mülkiyet ve birikimlerinin diyakronik zamanını algılayabilme ve izleme şansı yakalanmıştır.

Öztan, Ece

GÖÇ BAĞLAMINDA YURTTAŞLIK VE TOPLUMSAL CİNSİYET: AMSTERDAMLİ TÜRKİYE KÖKENLİ GÖÇMEN KADINLARIN SOSYAL AĞLARI VE SİVİL/SİYASAL KATILIM

Bu bildiride, göç bağlamında siyasal/sivil katılım ve entegrasyonun, toplumsal cinsiyet boyutu konu edinilmektedir. Toplumsal cinsiyet ve etnisite, kurumsal yapılar ve göçmen kadınlara ilişkin söylemlerle etkileşim içinde, katılım, entegrasyon ve yurttaşlık deneyimlerini şekillendiren analitik kategoriler olarak ele alınmaktadır. Kurumsal etnografya yaklaşımı ile, Amsterdam'daki göçmen mahallelerindeki Türkiye kökenli kadınların gündelik hayatlarından ve katılım deneyimlerinden yola çıkılarak, (göç ve entegrasyon politikaları, refah kurumları, iş piyasaları gibi) daha geniş sosyo-ekonomik ve söylemsel yapı ve süreçlerin bu deneyimlerle nasıl etkileşim içinde oldukları analiz edilmektedir. Göçmen kadınların, farklı bağlamlarda, ulusaşırı kimliklerini müzakere ederek farklı dahil olma stratejileri oluşturmaya çalışmalarına rağmen, onların, yaşadıkları toplumda eşit bir sosyal konumda yer almalarını güçleştiren yasal, söylemsel ve ideolojik engeller bulunmaktadır. Araştırma raporları ve çeşitli belgelerde, göçmen/etnik azınlık/Müslüman kadınlar genellikle bir problem kategorisi olarak ele alınmakta ve "kendi kültür ya da dinlerinin kurbanları" olarak homojenleştirilmektedir. Bu temsiller, göçmen kadınlarla ilgili kamusal imajları güçlendirerek, kadın bedeni aracılığıyla toplumlar arasındaki etnik/ırksal/kültürel farklılıkları

yeniden üretmekte ve Hollanda bağlamının kurumsal yapılarında ve siyasa düzeyinde de yankı bulan bir söylem inşa etmektedir.

Bu bildiride, mahallelerdeki katılım kanallarında (yani dernekler ve sosyal hizmet/refah kurumlarında) doktora tezi projemin bir parçası olarak yürütmekte olduğum nitel alan araştırmasına dayanarak, sadece kadınların ulusaşırı bağlamdaki rolleri değil, aynı zamanda “ev,” ulusal ve kültürel aidiyet ile siyasetin nasıl toplumsal cinsiyetlenmiş anlam sistemleri oluşturdukları incelenecektir.

Öztimur, Neşe

“BİZDEKİ ÖTEKİ, ÖTEKİDEKİ BİZ”: BURSA'DA BALKAN GÖÇMENLERİNİN TOPLUMSAL UYUM VE FARKLILIK STRATEJİLERİNİN “EVLENDİRME” VE “ASKERE UĞURLAMA” TÖRENLERİ İZLEĞİNDE ÇÖZÜMLENMESİ

Bu bildirinin temel amacı, Bursa'da yaşayan, (Arnavutluk, Bulgaristan ve Yunanistan'dan gelen) Balkan göçmenlerinin, Bursa toplumsal yaşamına dahil olurken, hangi uyum ve farklılık stratejilerini, nasıl hayata geçirdiklerini tartışmak; bu çerçevede, “kız isteme,” “kız verme,” “kına gecesi,” “düğün” ve “askere uğurlama” gibi toplumsal âdetlerin, söylemsel dayanaklarını çözümlenmesidir. Göç, Bursa kent yaşamının belirleyici öğelerindendir. Balkanlar'dan olduğu kadar, ülke içinden doğudan, güneydoğudan ve Karadeniz bölgesinden de göç alan Bursa kenti, son yıllarda eski Sovyet ülkelerinden gelen kadın göçmenlerin sayısının da artmasıyla “kozmpolit” bir karaktere bürünmüştür. Sanayi, üretim ve ticaret hacminin gelişim seyri, gelecek yıllarda da Bursa'nın, hem ülke içinden, hem de yurt dışından göç dalgalarına maruz kalabileceği projeksiyonunu yapmamıza olanak tanımaktadır.

Balkan göçmenlerinin, kendi aralarında kurdukları dayanışma ve işbirliği ilişkileri, kentin ekonomik ve sosyo-politik yaşamına katılım

düzeylelerini arttırıcı bir unsurdur. Dayanışma ilişkileri, bir taraftan, kent yaşamına uyum ve dahil oluş süreçlerini besleme işlevini görürken; diğer taraftan da, kendi farklı ve özgün gelenek ve göreneklerinin yaşatılması ile yeniden üretilip yeni kuşaklara aktarılması işlevini yerine getirmektedir. Bu minvalde, evlilikle ilgili âdetler, farklılıkların vurgulandığı, kendi geleneklerinin altının çizildiği uğraklar olurken; asker uğurlama törenleri, gelinen topraklara uyumun, adanmışlığın sergilendiği platformlar olmaktadır.

Yapılan araştırmanın metodolojik sınırları içinde, Balkan göçmenlerinden Arnavutluk, Yunanistan ve Bulgaristan'dan gelenler, varış tarihleri de göz önünde tutularak karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Böylelikle, hem grup içi, hem de gruplar arası farklılıklar ve benzerlikler ortaya çıkabilmiştir. Her gruptan farklı zaman dilimlerinde gelenler arasından örnekler seçilmiştir. Araştırma, katılımcı gözlemci yöntemiyle törenlerde yer alınarak sürdürülmüştür. Evlilik ve asker uğurlama törenlerinin ataerkil, heteroseksüel ve milliyetçi söylemlerden beslenen toplumsal cinsiyet algısını ve cinsiyetler arası ilişki biçimlerini yeniden üreten mevziler olduğunun tartışılması, bildirinin en önemli katkısı olacaktır.

Özülke, Candan Ilgın

KİMLİK ARAYIŞINDAKİ TÜRK KÖKENLİ ALMANLAR: BERLİN/KREUZBERG ÖRNEĞİ

Bilindiği gibi 1960'lı yıllarda Almanya, Türkiye'den işçi talebinde bulunmuştur ve Türkiye'nin neredeyse her bölgesinden Almanya'ya işçi göçü gerçekleşmiştir. Yirmi-otuz yaşlarında insanlar, memleketlerini bırakıp tanımadıkları, dillerini bilmedikleri bir ülkeye göç etmişlerdir. Çoğunlukla, önce erkekler, bir-iki sene kalıp, para biriktirip geri dönmeyi planlayarak gitmişlerdir. Ancak kırk senedir oradan ayrılmamışlardır. Artık amaçları, emekli olup vatanlarına gidip gelmektir. Türk kökenli Almanlar artık Türkiye'ye temelli geri

dönmeyi düşünmemektedir. Almanya'da, Berlin'in Kreuzberg semtinde, küçük Türkiye'yi oluşturmuşlardır.

2001'de Kreuzberg'te yapılan alan çalışmasında çoğu Türk kökenli Almanların kendilerini Kreuzberg'e ait hissettiklerini, ancak Almanya'yı kendilerine ait hissetmedikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca, alan çalışmasında, çoğu ikinci nesildeki kişilerde bir, ikili kimlik oluşumu ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Bu kişiler, kendilerini ne Türk ne de Alman olarak tanımlamaktadır. Bazıları, kendilerini hiçbir yere ait olarak görmemektedir. Burada kaybolmuş bir Türk kimliğinden söz edilebilir. Bazıları ise kendilerini "Türk kökenli Alman" olarak tanımlamaktadır. Birinci ve ikinci nesil arasında farklılıklar da tespit edilmiştir. Birinci nesil Türk göçmenleri, Almanya'da otuz-kırk yıl çalıştıkları halde, halen "vatan vatandır" demektedirler.

Kreuzberg'te yaşayan Türk kökenli Almanların, kimlik sorunları olduğu söylenebilir ve kimlikleri, dört sınıfa ayrılabilir:

1. Çift kimlik (Alman ve Türk kimliği);
2. Türk kimliği;
3. Türk kökenli Alman kimliği;
4. Kaybolmuş kimlikler (ne Alman ne Türk kimliğini kabullenenler).

İnsanlar, gittikleri yeni kültürel ortamlardan etkilenerek, bir aidiyet duygusu oluşturabilirler. Diğer kültürle etkileşimleri olmazsa, değişmemiş varolan çevreyi kendilerine ait kılamazlar. Sadece kendilerinin yeniden şekillendirdikleri yeni çevreyi benimsemektedirler. Çevre ise o kadar değişmektedir ki, Kreuzberg'te gezen Almanlar, kendilerini artık Almanya'da değil, yaz tatili için gittikleri Türkiye'de zannetmektedirler.

Parlak, Zuhal Güler

GAP VE ZORUNLU GÖÇ: KARAKAYA BARAJI NEDENİYLE AYDIN/DİDİM'E VE KONYA/YENİKENT'E YENİDEN İSKÂN

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında planlanan barajlardan biri olan Karakaya Barajı, Fırat Nehri üzerinde ve Diyarbakır ilinin Çüngüş ilçesi yakınlarındadır. Fırat Havzası Projeleri içinde yer alan enerji üretimi amaçlı Karakaya Barajı ve Hidroelektrik Santrali, GAP'ın önemli projelerinden biridir. Göl alanı 29.800 hektar olan Karakaya Barajı'ndan Diyarbakır, Elazığ ve Malatya'nın ilçelerine bağlı 105 köy etkilenmiştir. Bu rakamlar, barajdan etkilenen toplam nüfus olarak ifade edildiği zaman, 44.329 kişinin etkilendiği söylenebilir. Yerleşim yerleri su altında kalan ailelerden “devlet eliyle bölge dışında kırsal iskân” isteyenler Aydın/Didim Denizköy (115), Yalıköy (1), Konya/Sarayönü Kayıören Köyü (2) ve Konya Merkez Yenikent Köyü (132)'ne yerleştirilmişlerdir.

Bu bildiriye, “bölge dışına” yerleştirilen ailelerin, taşınma öncesi sosyal ve ekonomik yapıları/profilleri referans alınarak, taşınma sonrası oluşan sosyo-ekonomik yapının ortaya konulması ve bölge dışına iskân sonucu anılan ailelerin yeni toplumsal çevreyle bütünleş(e)me(me)lerinin ortaya çıkardığı kültürel dokunun özelliklerinin saptanması amaçlanmıştır. Başka bir deyişle, “bölge dışına” yerleştirilen ailelerin, taşınma öncesi ve sonrası sosyo-ekonomik profili karşılaştırmalı olarak incelenerek, yeniden yerleştirme olayının insanlar üzerindeki etkilerinin ve ayrıca yeniden iskânın, sosyal ve ekonomik dokuyu nasıl etkilediğinin irdelenmesi hedeflenmiştir.

Veriler, soru kağıdı, derinlemesine mülakat tekniği vs. kullanılarak derlenmiştir. Özellikle, kadınlarla, yeni yerleşim yerlerinin bağlı olduğu ilçelerin kaymakamlarıyla muhtarları ve eski yerleşim yerlerinde uzun süre yaşamış olan yaşlılarla vs. derinlemesine mülakat tekniği tercih edilmiş; hane halkı reislerine ise anket uygulanmıştır.

Polese, Abel

**MIGRATION AND IDENTITY IN THE FORMER OTTOMAN
EMPIRE: ODESSA AS A CASE STUDY**

This presentation wishes to explore the impact of immigration movements on the transformation of identity in Odessa, the former city of *Hacıbey* in the Ottoman Empire. Despite attempts to present it as a Russian city after its foundation in 1794, Odessa always hosted a number of nationalities that featured the city as unique. In particular, Turks were one of the main foreign presences in the city due their geographic proximity and their historical habits of trading in those lands. Except for an interruption during the Soviet period when the movement of people was strictly controlled, Odessa always witnessed the inflow and outflow of several nationalities. The opening up of the country allowed for new migration flows. The arrival of Turks, Arabs, Armenians, together with Ukrainians and Moldavians has radically changed the composition of the city, challenging the politics of Ukrainization imposed by Kiev since 1991.

The presentation wishes to analyze the situation resulting from the synergy of those two opposite phenomena: a force trying to nationalize the city, and a counterforce leading to its internationalization. The case study methodology shall combine primary sources—mainly collected during my PhD fieldwork between 2003 and 2006; and secondary ones—quantitative data on migration collected by the institute of geography.

Pusch, Barbara

TÜRKİYE'DEKİ YÜKSEK EĞİTİMLİ GÖÇMENLERİN İŞ PİYASASINA ENTEGRASYONU

Yüksek eğitimli göçmenler bilgi toplumlarının gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Yüksek eğitim görmüş olan göçmenlerin diplomaları kabul edilip, oturma ve çalışma müsaadeleriyle ilgili düzenlemeler iyileştirildikçe her toplum için yeni olanaklar geliştirilmektedir. Bütün dünyada daha fazla yüksek eğitimli işgücüne ihtiyaç vardır. Buna rağmen, sadece bir kaç ülkede yabancı üniversite mezunları kariyer yapabilmektedir.

Bu bildiri, Türkiye'deki yüksek eğitimli göçmenlerin iş piyasasına entegrasyonu hakkında bilgi verecektir. Bildiri, halen yapmakta olduğum ampirik bir araştırmaya dayanmaktadır. Bu araştırmada, Türkiye'de birkaç senelik çalışma deneyimine sahip, kırk beş yaşından genç olan yabancı uyruklu kadın ve erkeklerin çalışma koşulları incelenmektedir. Araştırmanın yöntemi, Türkiye'de yaşayan yüksek eğitimli göçmenlerle yapılan biyografik mülakatlar ile Bohnsack'in oluşturduğu "dokümanter yöntem" in kurallarına göre yapılan analizlerden oluşmaktadır. Tamamen niteliksel yöntemlere göre yapılan araştırma, göçmenlerin iş piyasasına entegrasyonuna ilişkin önemli noktalara ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda göçmenlerin mevcut "kültürel sermayeleri" (Bourdieu) ve oturma ile çalışma statüleri, önemli kategoriler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Roy, Kate

**E/IM/MIGRATION AND IDENTITIES IN PROCESS: WRITING
ASSEMBLED IDENTITY/IES IN TEXTS BY EMİNE SEVGİ
ÖZDAMAR**

Emine Sevgi Özdamar (1946-) is a well-established Turkish-German writer. Born in Turkey and living and writing in Germany, her texts (written in German) can be viewed as the products of em/im/migration. It would be easy to read these texts as the interplay of two intact cultures, and indeed Özdamar has been read either as a German writer or (more frequently) “ghettoized” as a foreigner writing in German. In fact, identity in Özdamar’s texts is not so clear-cut; in the words of Avtar Brah, it is “always plural and in process,” emerging from the textual universe of the works as a whole, and constructed around “referents.” Deleuze and Guattari’s theory of the “assemblage,” a rhizomatic, non-hierarchical structure that expands as it connects with other assemblages, is fundamental for demonstrating the manner I believe identities are “produced” in these texts, emerging through encounters. In examining how Özdamar negotiates “immigrant” identities (without ever labelling them thus) in a contemporary space, I also propose to re-read location in her texts as a flexible space which is intensive not extensive and has the ability to make connections. I argue that this approach will enable us to read identity in Özdamar’s “migrant” texts in a new way.

Saç-Yıldırımalp, Sinem

“ALAMANYALI” BEYLERİN TÜRKİYE’DEKİ FEDAKÂR EŞLERİ

Türkiye’den yurt dışına göçün yaklaşık kırk yıllık bir geçmişi bulunmaktadır. Söz konusu olgu, hem Türkiye hem de Almanya için önemli sosyo-ekonomik avantajları beraberinde getiren bir gerçek

olsa da, bireyleri hiç tanımadıkları yabancı bir ülkeye gitme kararını almaya yönelten somut ihtiyaçlar içerisinde, iş ve yaşam standardının özellikle hareket noktası olarak dillendirilmeleri, aslında bir ölçüde zorunluluğu ima etmektedir. Hiç bilinmeyen ve her şeyi ile yabancı olan bir memlekete gitmek, daha iyi yaşam elde etme hedefiyle yapılırsa da, birçok sıkıntılı “alan”ı içermektedir. Göç eden bireylerin geride kalan aileleri için ortaya çıkan durum da, sürecin başka bir boyutunu ifade etmektedir.

Sunulacak bildiri, bir araştırmanın sonuçlarını aktaracaktır. Araştırmada yurt dışına işçi göçünün getirdiği sorunlar genel olarak ele alınıyorsa da, temel amaç, erkeğin beraberinde eşini götürmemesi veya götürmemesi durumunda, ailesini Türkiye’de bırakmak zorunda bırakılınca, geride kalan ve eşinin de sorumluluklarını yüklenen “gurbetçinin eşi” kadınların yaşamını ortaya koymak olmuştur. Araştırma Sakarya ve Kocaeli’nde yaşayan, eşi yurt dışında çalışan kırk kadınla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak sözlü tarih kullanılmıştır.

Salman-Çevik, Naile

YER EDİNME/YERİNDEN EDİLME SORUNSALININ PLASTİK SANATLARDAKİ ETKİSİ VE FİKRET MUALLA ÖRNEĞİ

Göç olgusunu anlatmak için Batı dillerinde *migration/emigration* gibi kavramların Latince’de yer değiştirme anlamına gelen *migratio* sözcüğünden türetilmiş olduğu varsayılmaktadır. Türkçe’de kullanılan *göç* sözcüğü ise, Arapça, *hicret*’in karşılığı olan, eski Türkçe’deki *köç* sözcüğünden kaynaklanmaktadır. Bu konu çok genel bir çerçevede ele alındığı zaman, tartışmaların göçün tanımı ve göçe neden olan etkenler üzerinde odaklandığı görülmektedir. Göç, *isteğe bağlı yer değiştirme* olarak ele alındığı takdirde, temel sorun bu isteğin nereden kaynaklandığı noktasına bağlanmaktadır. Günümüzde modern/postmodern eleştiri açısından yorumlandığı zaman, toplumsal, kültürel, ekonomik ve hatta buna bağlı olarak

psikolojik nitelikteki yerinden edilmelerden söz edilebilir. Yer edinme/yerinden edilme kavramı, *yerle* ilişkili boyutuyla, mülkiyet, sürgün, göç ve sığınma biçimleri, sosyolojik ve tarihsel süreç göz ardı edilmeksizin, plastik sanatların modernizm hareketi içinde belirgin olarak ele alınmıştır.

Bu bildiride, Türk resmi için bir *deha* niteliği taşıyan Fikret Mualla'nın sanatı ve yaşamı üzerinde göçün psikolojik yansımalarının, sanatsal yaratıcılık sürecine etkileri incelenecektir. Göçmen sanatçı, gittiği yabancı ortamda ekonomik ve kültürel kazanımlar elde eder; öte yandan dilsel, dinsel, sosyal, fiziksel, psikolojik ve kültürel erozyona maruz kalır. Ancak, (nedenleri ne olursa olsun) gezi, göç ya da sürgün, sanatçı olarak onu üretime zorlayan, duygusal anlamda yoğun birikimini patlama noktasına getiren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum duygusal anlamda sanatçıyı mutsuz kılsa da, eserlerini zenginleştirmektedir.

Sami, Kamuran

ZORUNLU GÖÇLE YÜZLEŞİRKEN KENTSEL BAĞLAMDA ORTAYA ÇIKAN KÜLTÜREL VE TOPLUMSAL AYRIŞMA: DİYARBAKIR KENTİ ÖRNEĞİ

Bir gün, benim için her şeyden daha önemli olanın, kendimi ne dereceye kadar bir yabancı olarak tanımladığımı olduğunu fark ettim ... ve anladım ki, kırılğan biri olarak yabancıların güvenebileceği tek şey, başkalarının ona sunabileceği konukseverlikti. Tıpkı kelimelerin beyaz sayfaların kendilerine açtıkları yerlere ya da kuşların gökyüzünün koşulsuz sinelerine sığınmaları gibi.

Edmond Jabés

Türkiye bölgesel görünüm bağlamında, ekonomik, sosyal ve toplumsal yapı koşullarının yarattığı bölgeler arası çelişkilere sahip bir ülkedir. GAP Bölgesi'nde, toplumsal iradenin dışında ortaya çıkan zorunlu göç ve şiddet ortamı, tarihsel skala içinde var olan kent ve yerleşim sorunlarını daha da girift bir hale getirmiştir. Bölgenin, zorunlu göçten kaynaklanarak ortaya çıkan karmaşık sorunlarının temelinde; bölge içi toplumsal tabakalar arasındaki uyumsuzluklar ile bölgede son yirmi yıl içerisinde meydana gelen iç göçün yarattığı çok boyutlu tüzel ve sosyo-kültürel nedenler vardır. GAP Bölgesi kent(ler)inin en önemli sorunlarını tanımlayan kümenin sarmalında, zorunlu göç, konut, eğitim, sağlık, işsizlik, istihdam ve kadın(lar)ın itilmişliği ile öngörüsü net olmayan hükümet(ler)in politikaları başat olarak ortaya çıkmaktadır.

Bugün, ulusal ve yerel erki elinde tutan “karar vericiler”in yarattıkları çelişkilerin odağında, bu karar vericilerin bölgesel iç göçe maruz kalan insanların sosyo-kültürel eğilimleri ile yerel toplumsal belleklerini dikkate almadan yerleşim ve kentsel uyum sorunlarını salt anlık bir çözüm arayışı içinde bulmaları var. Hâlâ tanımsız kalmaya devam eden göç ile, bölgesel bir iç göçe maruz kalan Diyarbakır gibi kent(ler) “kentsel bellek”in yok oluşuna sürüklendikleri gibi, bu kent(ler) “ahlaki” ve “toplumsal ayrışma” sorunlarıyla yüz yüze kalmıştır.

1980'li yıllardan itibaren yüz binlerin yerinden edilmesine neden olan zorunlu göç ve terör sarmalı, GAP Bölge kent(ler)inin ontolojisini yaratan kentsel ve toplumsal yaşam kodlarını derin bir şekilde etkilemiştir. Terör olgusuyla birlikte bölgede yaşanagelen iç göç, Diyarbakır kentini, basit düzeyde bir barınma talebinin ötesinde etkileyerek, ülkenin sorunu haline getirmiştir. Kent yerleşim alanları ile kenti sarmalayan çöküntü bölgelerinde, ekonomik koşulların yetersizliğinden dolayı ilkel koşullarda barınmak zorunda kalan insan kümeleri, kentin birikmiş sorunlarını çözümsüz bir eğilimin içine sokmuştur. Diyarbakır ve benzeri GAP kentlerinde, göçle birlikte ortaya çıkan barınma sorunu, güncelliğini hâlâ koruyorsa, karar verme erkini elinde tutanların yeni çözümler üretmelerine acil

ihtiyaç vardır. Bu bildiriadaki temel amaç, zorunlu göç ve terör sonrası süreçlerde Diyarbakır kentinin toplumsal öngörüsünü belirleyecek olan kültürel/toplumsal ayrışma odağında, yeni siyasalar bağlamında “göç, konut, yerleşim, kent ve sosyal tabakalar” arasındaki ilişkilerin hangi boyutlarda olduğunu anket, gözlem, görüşme ve literatür gibi yöntem(ler)le ortaya koyabilmektir.

Schneider, Annedith

WRITING THE TRAUMA OF IMMIGRATION: TURKISH IMMIGRANT COMMUNITIES IN FRANCE

France has long been a country of immigration, with many of its immigrants arriving from Africa, in particular the former colony Algeria. They and other North African immigrants have become an integral part of the cultural life of most major French cities. In contrast, Turkish immigration to France is more recent and less numerous, and the culture production of this group correspondingly smaller. Despite apparent differences between these two immigrant communities, young people of Turkish origin born in France have also begun making their first forays into the world of French literature, cinema and music. Given that immigration involves as much cultural and linguistic disruption, as it does physical or economic displacement, the cultural production of an immigrant group can say much about their integration into the host country. Focusing on recent literary work by francophone writers of Turkish origin and taking a comparative approach with so-called “beur” literature of North African immigrants, this paper will consider in particular how the traumatic rupture of immigration is played out in the work of this relatively recent immigrant group.

Selçuk, Hikmet Aslı

TÜRK SİNEMASINDA İÇ VE DIŞ GÖÇ

Türk sinemasında 1960-2000 yıllarında iç ve dış göç olgusuna değinen çok sayıda önemli yapım gerçekleştirilmiştir. İç göçün ilk adımları 1950'lere uzansa da bu durumun sinemada sorgulanması ancak 1960'larda olmuştur. İlk olarak, başlamış olan iç göçün, gecekondulaşmanın ve göç edenlerin gündelik yaşamlarındaki geleneksel değer değişimlerinin temel nedenlerine eğilen çalışmalar gelir. Türk yönetmenler önce büyük kentlerdeki iç göç konusuna, ardından da Batı Avrupa'ya yapılan dış göçe yönelirler. 1960'dan 2000'lere kadar uzanan çalışmalarda (*Gurbet Kuşları*, *Bitmeyen Yol*, *Gelin*) kırsal kültürle kent kültürü arasındaki uçuk ilişkiler; kentli olmayanların kimlik bunalımları, içsel parçalanmaları, iki yaşam arasında sıkışmaları, sınıf atlama istekleri, daha iyi bir yaşama kavuşma umutları, tutunma çabaları, düş kırıklıkları; işsizlik; işverence sömürülme; yoksulluk; ailelerin dağılması; geleneklerin-göreneklerin yitişi; yozlaşma; uyumsuzluk; ve bilinçlenme gibi temalar işlenmiştir.

Sinemamızda dış göçle ilgili ilk örnekler 1970'lerin başında gelir. Bu çalışmalar (*Dönüş*, *Otobüs*, *Duvara Karşı*), Türk yönetmenlerin gözünden dış göç olgusu, yurtdışındaki Türk yönetmenlerin yorumuyla dış göç, yabancılara gözünden Türk göçmenler ve yurtdışında doğup büyüyen kuşağın bakışıyla göçmenlik olgusu olarak dört başlık altında toplanabilir. Her dört grubun temaları kimlik krizi, ırkçılık, Batı'nın kayıtsızlığı, dış göçün ikinci-üçüncü kuşakları oluşturması, anayurttan taşınan gelenek-görenekle güncel kültürün uyumsuzluğu, yabancılaşma, geride kalan yakınlar, kaçak çalışmak, beyaz evlilikler, göçün çocuklara etkisi, kuşaklar arası benzemezlik, bedensel tükeniş, iletişimsizlik, içe kapanma ve kendi yaşam alanlarını oluşturmaktır.

Serbest, Bürkan

BİR GÖÇMEN ÜLKESİ OLARAK İSRAİL'DE GÖÇÜN SİYASETE YANSIMALARI VE OLİM-VATİKİM ÇEKİŞMESİ

İsrail ileri derecede politize bir toplum yapısına sahiptir. Ülkede uygulanan seçim hukuku kadar, karmaşık toplum yapısı da ülke siyasetinde çok sayıda partinin doğmasına neden olmaktadır. Bir göçmen ülkesi olan İsrail'de Aşkenaz ve Sefarad ayrımı ile *Olim* (Yeni Göçmenler) ve *Vatikim* (Yerleşik Yurttaşlar) ayrımı siyasette yansımalarını göstermektedir. Genel olarak İsrail'de Yahudi toplumu etnik olarak iki ana gruba ayrılmaktadır. *Aşkenaz* ya da "Batılı" olarak adlandırılan Avrupa/Amerika kökenli Yahudiler birinci grubu oluştururken, *Sefarad* ya da "Doğulu" olarak adlandırılan Ortadoğu ya da Kuzey Afrika kökenli Yahudiler ikinci grubu oluşturmaktadır. İsrail'in kuruluşundan itibaren ülkede Aşkenaz kültürü, baskın ve egemen bir karakter taşımıştır. Yıllar içinde kültürel farklılıklar azalsa da, Aşkenazlar lehine sosyo-ekonomik plandaki uçurum kolay kapanmamıştır. İsrail'de söz konusu bu iki unsurun bütünleşmelerine yönelik üç temel teori mevcuttur. Ülkenin kurucularının Aşkenaz kökenli olmaları, ülke siyasetinde de Aşkenaz kökenli kişilerin egemen olmalarına yol açmıştır. Ülkenin kurucu siyasi kurumu sayılan İsrail İşçi Partisi ve bunun selefi kurumlar öteden beri Aşkenaz orta sınıfların partisi olarak ortaya çıkmıştır. İşçi Partisi, ilk kez son seçimler öncesi bu geleneği bozmuş, partinin başına Fas göçmeni bir ailenin çocuğu olan Amir Peretz'i getirmiştir. Aynı şekilde, son seçimlere kadar, uzun yıllar boyunca ülkenin diğer başat partisi konumunda olan Likud'da da, Aşkenaz kökenli yöneticilerin ağırlıkta olduğu gözlenmiştir. Hatta, bu iki partinin yönetim kadrosunun, uzun yıllar, Aşkenaz kökenlilerin de ötesinde, çok ağırlıklı biçimde Polonya-Ukrayna kökenli oldukları görülmektedir. Ülke tarihinde bugüne kadar tüm başbakanlar Aşkenaz kökenlidir. Buna karşın, daha sembolik bir makam olan Cumhurbaşkanlığı makamına gelenler, Doğu kökenli Yahudiler olmuştur. İsrail'in beşinci cumhurbaşkanı İzak Navon eski Kudüslü bir aileden gelmektedir. Gene son cumhurbaşkanı Moşe Katsav da

bir İnan Yahudisidir. Ülke siyasetinde Aşkenaz unsurun baskın biçimde egemenliği Sefarad kökenlilerde siyasetten dışlanmışlık hissi uyandırmaktadır. Nitekim Sefarad kökenlilerin toplandığı ultra-ortodoks bir dinci parti olan Şas partisine, dinci görüşler taşınamalarına karşı, pek çok Ortadoğu göçmeni Sefarad kökenli seçmen oy verebilmektedir. SSCB'nin dağılması da ülke siyasetinin dengelerinin değişmesinde önemli bir rol oynamış ve eski SSCB'den gelen *Olim* ve artık yerleşik olarak tanımlanan eski göçmen *Vatikim*'ler arasında da bir çekişme doğmasına yol açmıştır. Yeni göçmenlerin, özellikle Filistinlilere karşı radikal bir tutum alan aşırı milliyetçi görüşleri bulunmaktadır. Bununla birlikte, özellikle eski Sovyetler Birliği kökenli olmaları nedeniyle, diğer milliyetçi grupların tersine, laik karakterli seçmen grubu olarak tanımlanmaktadırlar. Bugün için, Yisrael Beitanu (Evimiz İsrail) partisi eski SSCB'den gelen göçmenlerin toplanma merkezi görünümündedir. Yisrael Beitanu, son seçimlerde büyük bir başarı yakalamış ve ülke genelinde Likud'dan sadece 116 oy eksik olarak Knesset'e 11 temsilci gönderme başarısını yakalamıştır. Partinin liderliğini, 1978'de İsrail'e göç etmiş Moldova kökenli Avigdor Lieberman yapmaktadır. Partinin büyük başarı yakalaması, eski SSCB kökenli yeni göçmenlerin siyaset sahnesinde önemli bir belirleyici faktör olarak ortaya çıktıklarını göstermektedir. Sonuç olarak, tam bir göçmen ülkesi olan İsrail'de siyasal hayatı anlayabilmenin en önemli parametrelerinden birini, İsrail toplumunu oluşturan unsurları göç olgusuyla birlikte değerlendirmek oluşturmaktadır.

Sevim, Yasemin

GÖÇ VE TÜRK TİYATROSUNA YANSIMASI

Modern kent yaşantısının getirdiği ekonomik ve toplumsal değişimler, köy yaşantısını önemli ölçüde etkilemiştir. Kentin getirdiği olanaklar bir zaman sonra köy için oldukça cazip hale gelirken, yavaş yavaş köy ile kent arasında ciddi bir hareketlilik göze çarpmaya başlar. Artık, göç kurtuluş ile aynı anlama gelmektedir. Tutunabilmek için

göç etmek dışında seçimi kalmayan insanlar, kendilerini neyin beklediğini bilmeden yeni yurtlar aramışlardır. Bu arayış içinde olan birey, "çark"a ayak uydurmaya çalışırken önce beklentilerini, arkasından değer yargılarını değiştirir. Düzene boyun eğmekten başka çaresi kalmayan birey, arada kalmışlığı yoğun bir biçimde yaşar.

1950'lilerin Türkiye'sinde ekonomik boyutu ağır basan göçler toplumsal bir harekete dönüştüğü zaman, toplum büyük bir travmaya da kucak açmış oldu. Göç eden, arkada bıraktığı toprakla, edinmeye çalıştığı yeni toprak arasında gelgitler yaşarken üst üste gelen kırılmaların içinde boğuldu. Yeni toprakların bireyi olmaya çalışırken, geride bıraktıkları dünyanın alışkanlıkları onları iç çatışmaların içine sürükledi.

Feodal kültürden gelen karakterlerin modern bir yaşamla karşılaşmalarıyla yaşadıkları travmalar, farklı sosyokültürel yapı içindeki yönelişleri, başka topraklardaki savruluşları, hayallerinin mekânı kentlerdeki çözümleri, dönemin oyun yazarlarına oldukça iyi malzeme olmuştur. Dönem içinde köyden kente göç ve başka ülkelerde aranan yeni umutlar yazılan oyunların temel eksenini oluşturur. Bu bildiride, Cevat Fehmi Başkut'un *Göç*; Bilgesu Erenus'un *El Kapısı*, *Misafir* ve *Ortak*; Orhan Kemal'in *İspinozlar*; Ülker Köksal'ın *Yollar Tükendi*, *Sacide* ve *Besleme*; ve Vasıf Öngören'in *Almanya Defteri* adlı oyunları, göç bağlamında dönemin sosyo-ekonomik yapısı göz önünde bulundurularak incelenecektir.

Subaşı, Necdet

AVRUPA'DA TÜRKLER: REFERANS ARAYIŞLARI, SÖYLEM VE TASAVVURLARI

Bu bildiride amaç, Avrupa'daki Türklerin dinsel yapılarını ve örgütlenme biçimlerini, Avrupa-merkezciliği ve İslâm bağlamındaki sorunlar(ın)a odaklanarak tespit etmek ve bu bağlamdaki arayışları

tartışmaktır. Bu bildirinin hedef grupları Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa ve Hollanda'da yaşayan Türklerdir. Bu ülkelerdeki Türk varlığı diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi ciddi kimlik sorunlarıyla karşı karşıyadır. Bu sorunlar asimilasyondan entegrasyona kadar sarkan bir dizi tartışmayla canlı tutulmaktadır. Bu nedenle bildiride, söz konusu tartışma etrafında kimlik beyanını sürdüren Türk vatandaşlarının dinsel yönelimleriyle kimlik göstergeleri arasındaki ilişkiselliğe odaklanılmıştır.

Susar, Filiz

BELGESEL SİNEMADA GÖÇ TEMALİ FİLMLER VE YÖNETMENLERİN YAKLAŞIMLARI

Belgesel sinema, tarihe tanıklık etme misyonunu yerine getirirken belki de en fazla insanların belleğine güvenerek bunu gerçekleştiriyor. Belgesel sinema, resmi tarih yazıcılığı ötesinde, bireysel ve toplumsal belleğe yolculuk yaparak, sözlü tarih tekniği ile farklı bir tarih yazıcılığına da hizmet ediyor.

Göç hikâyeleri, daima sinemanın ilgi konusu olmuştur. Özellikle belgesel sinemada pek çok göç hikâyesi işlenmiştir. Bu bildiride, göç konusunu konu edinmiş belgesel sinema örneklerinden hareketle, yönetmenlerin bu konuyu işleme nedenleri ve işleyiş biçimleri irdelenecektir. Belgesel sinema yönetmenlerinin göçe ilgi duymalarının altında yatan nedenler nelerdir? Toplumsal duyarlılık, konunun çekiciliği, aile geçmişinde göç hikâyelerinin olması gibi nedenlerin konu seçiminde oynadıkları rol nedir? “Sözlü tarih” tekniği ne ölçüde kullanılmaktadır? Bütün bu soruların cevapları, 1923 yılında imzalanan Lozan anlaşması sonucunda yaşanan Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi'ni işleyen filmler temel alınarak cevaplandırılmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda incelenecek filmlerin bazıları, *Ayrılgün Yurdu Hüzün: Kayaköy, Güzelyurt, Zamanın Durduğu Yer: Kaya Köyü* ve *Suyun İki Yakasının Hikâyesi* olacaktır.

Şanlier, Özgür İlke

ULUSAŞIRI MİLLİYETÇİLİKLER: AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE YAŞAYAN TÜRKİYELİ GÖÇMENLERİN GAZETE OKUMA ALIŞKANLIKLARI VE ULUSAŞIRI KİMLİK DÖNÜŞÜNE YANSIMALARI

Kimlikler, birer öz değil de, dinamik ilişkileri barındıran “süreç”ler olarak algılandığı zaman, “göç ve göçmenlik durumu” söz konusu süreci devam ettiren ya da bu sürece yön verebilen toplumsal olgulardan biri olarak özellikle dikkate değerdir. Bu “kimlikleştirme” sürecinin sembolik alanda tanımlanmasında medyanın rolünün ne olduğu, göçmenlerin medyayı kullanım pratiklerine bakarak anlaşılabilir. Ulusaşırı alanda medya, gerek anavatanından gerekse göç edilen ülkeden farklı, yeni bir ortak aidiyeti devam ettirmeyi sağlayan önemli araçlardan biri olagelmektedir. Bu bildiride, okunan gazetelerin, bu yeni ortak aidiyet alanının oluşmasını ve yeniden üretimini sağlayan mekanizmalardan biri olarak, nasıl işlediğinin anlaşılmasına çalışılacaktır.

ABD’de, “ulusaşırı topluluk” olarak tanımlanabilecek, New York ve New Jersey’de yaşayan Türkiyeli göçmenler, özellikle medyanın iletileriyle desteklediği, hayali bir aidiyet bilincini yaşamaya devam ederken, bir taraftan da Türkiye’den tamamen farklı dinamikleri ve ilişkiler ağı olan diyasporik mekânlar oluşturmaktadır.

Bu sınırsızlaştırılmış ilişkilerde, ulusaşırı aktörlerin milliyetçiliği yeniden ürettikleri sürece kitle iletişim araçlarının katkısı kaçınılmazdır. Yapılan çalışmada, ABD baskıları olan *Hürriyet* ve *Zaman* gazetelerinin bu baskıları ile Türkiye baskılarındaki haberler incelenerek söylem analizi uygulanmıştır. Gazete haberlerini çözümlmek, “anavatan”la ilişkilerin dönüşümünü anlamaya yardımcı olmaktadır.

Bildiride ABD’de yaşayan Türkiyeli göçmenlerin gazeteleri nasıl ve hangi sıklıkta kullandıkları; ABD versiyonları yayımlanan gazetelerle

Türkiye'deki orjinallerinin içerikleri ve söylemleri arasında fark olup olmadığı; varsa, bu farkların göçmenlerin “milliyetçi” kimliklerine nasıl katkıda bulunduğu sorularına yanıtlar aranmaktadır.

Şenay, Banu

ULUSLARARASI GÖÇ VE VATANDAŞLIK: AVUSTRALYA'DAKİ TÜRK GÖÇMENLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Türkiye'den Avustralya'ya yönelen, yaklaşık kırk senelik bir geçmişe sahip olan göç hareketi ve Türk kökenli göçmenlerin geleneksel olarak “göç ülkesi” olarak adlandırılan bu ülkede edindikleri deneyimler, uluslararası göç-vatandaşlık tartışmaları bağlamında önemli bir vaka olarak belirmektedir. Avustralya'daki Müslüman göçmenlerin ülke kamuoyunda çokça tartışılır hale geldiği böyle bir zamanda, Türk kökenli nüfusun konumu daha da önem kazanmaktadır. Öyle ki, bugün orta büyüklükte ve yerleşik özellikler taşıyan Avustralya'daki Türk topluluğu, ülkeye göç eden ilk Asyalı ve geniş oranda Müslüman nüfusu oluşturmuştur. İlk aşamada Avustralya'da geçici bir süre kalmayı hedefleyen, ancak ilerleyen zamanlarda kalıcı göçmenler haline gelen ve çeşitli entegrasyon sorunları yaşamış olan bu göçmen topluluğu, edindiği çifte vatandaşlık pratikleri bağlamında da incelenmeye değerdir.

Ampirik bir çalışmadan yola çıkan bu bildiri de Avustralya'daki Türk göçmenlerin, vatandaşlığı ve vatandaşlığın farklı boyutlarını, nasıl algıladıkları ve deneyimini yaşadıkları incelenmektedir. Bildirinin merkezinde iki temel sorunsal bulunmaktadır. İlk olarak, uluslararası göç bağlamında ulus-devlet ve vatandaş arasındaki teorik ve ampirik ilişki, birey olarak vatandaşların konumu üzerinden irdelenmektedir. İkinci olarak ise, birbiriyle son derece ilintili ve etkileşim halinde olan, vatandaşlığın farklı boyutlarının ifade oluş şeklinin, göç alan ülkede öncelikle nasıl değişik “form”lar kazandığı ve ardından da, tekrar birbirine nasıl eklenildiği tartışılmaktadır. Türk kökenli göçmenlerin Avustralya'daki sosyo-

ekonomik, siyasi ve kültürel konumlarını nasıl algıladıkları; bazı göçmenler çifte vatandaşlık elde ederken, bazılarının neden bu konuda çekimser davrandığı; çifte vatandaşlığa sahip Türk kökenli göçmenlerin Türk ve Avustralya vatandaşlığı üzerine düşünceleri; ve geldikleri ülkede kendilerini geçici ya da kalıcı göçmenler olarak görüp görmedikleri bildirinin odaklandığı temel sorular arasındadır. Bu sorulara Sidney şehrinde ikamet eden birinci ve ikinci nesilden Türk kökenli göçmenler ile derinlemesine mülakatlar yapılarak yanıt vermeye çalışılmıştır.

Şulha, Pelin

HALİDE EDİP ADIVAR'IN ANILARINDA GÖÇ

Bu bildiri de Halide Edip Adıvar'ın anılarını kaleme aldığı, Türkçe ve İngilizce yayımlanmış eserleri incelenecektir. Yazarın Osmanlı'dan Arap diyarına sığınması, Avrupa'ya ve ardından Amerika'ya sürgün niteliğindeki zorunlu göçü, yani Doğu-Batı yolculuğu irdelenmeye çalışılacaktır. Halide Edip ilk olarak Osmanlı toprağından 1909 yılında ayrılmıştır. Aldığı eğitimle dönemin aydın kadınları arasında yer alan Halide Edip, yazılarında sosyal, edebi ve düşünce içerikli konulara eğilerek parti siyasetinden uzak durmayı yeğlemesine rağmen, bağınazların ve İttihat ve Terakki karşıtlarının tepkisini çekerek 31 Mart Olayı üzerine Mısır'a kaçmak zorunda kalmıştır. Yazar, Osmanlı'dan ayrılmasından hemen önce kendisini "Ortaçağda sokakta parçalanan, yıkılan, ileri ideal soylusu insanların durumuna düşmüş gibi" görmektedir. Milli Mücadele'yi takip eden yıllarda düştüğü siyasi anlaşmazlık nedeniyle 1925-1939 yılları arasında hayatını yurtdışında sürgünde geçirmek zorunda kalmıştır. Bu bildiri de, yazarın seçilen otobiyografik eserlerinde sözü edilen dönemin ilk ağızdan panoraması çizilerek, gidilen topraklarla geride bırakılan toprakların sosyal ve kültürel şartlarının karşılaştırılması amaçlanmaktadır.

Timur, Taner

BATI SANAYİLEŞMESİ VE İSKÂN ALANI OLARAK OSMANLI TOPRAKLARI

Osmanlı Devleti tıpkı Batı Avrupa devletleri gibi Roma İmparatorluğu toprakları üzerinde bir göç devleti olarak kuruldu ve tüm yaşamı boyunca, farklı bağlamlarda, iç ve dış göç olgularıyla biçimlendi. Ne yazık ki Osmanlı tarih yazıcılığı (bir iki istisna dışında) bu olgunun önemini yeterince vurgulamamıştır. Bu bildiride bu eksikliğin önemini belirttikten sonra, altı yüz yıllık tarihinde Osmanlı Devleti'nin başlıca üç şekilde göç olgusuyla karşılaştığına işaret ediyorum. Bunlardan birincisi, biraz önce değindiğim gibi, Osmanlı Devleti'nin kuruluşudur. Osmanlı Devleti'nin kuruluşu bir yandan—Selçuklulardan itibaren—Anadolu ve Balkanlar Hıristiyan halklarının üstünde bir çeşit aristokratik zümre olarak “Evlad-ı Fatihan” Türklerin yerleşmesine yol açarken; öte yandan da, Osmanlı vakanüvislerinin “şenlendirme” dedikleri tehcir ve göçürmelerle, şehir ve kır hayatının aksamadan yürümesi için yapılan nüfus hareketlerine dayanmıştır.

XVI. yüzyıl sonları ile XVII. yüzyıl başlarından itibaren tumar sisteminin çökmeye başlamasıyla beraber Anadolu ve Balkanlar'da tanık olunan feodal anlamda “çiftlikleşme” süreci de, Batı Avrupa'daki sermaye birikiminin başlattığı ve tarihçilerin Doğu Avrupa için çözümledikleri “ikinci feodalite” süreciyle paralellik göstermektedir. Bu süreç, XIX. yüzyıl ortalarında Batı'nın, artan buğday ihtiyacı karşısında, Osmanlı topraklarını da potansiyel bir bölge olarak görmesine yol açmıştır. İngiltere'de buğday ithalatının serbest olması kavgası (The Anti-Corn Law League) bu gelişmeyi yansıtır. Aynı gelişme, Osmanlı topraklarında 1857 İskân Nizamnamesi'nin kabulüne yol açmış ve konu, Batı'da yazılan bir takım ciddi eserlerin ve Ali Paşa'ya atfedilen “Vasiyetname”nin gösterdiği gibi, büyük bir ilgi odağı olmuştur. Bu yolla tıpkı Amerika'da olduğu gibi bir kısım Avrupalıların Osmanlı tabiyetine girerek modern tarım işletmeciliğini başlatacakları ve askerlik de

yaparak Osmanlılaşacakları umuluyordu. Ne var ki, bir yandan kapitülasyonların yarattığı korkular, öte yandan da Osmanlıların bu dönemde sürekli yenilgileri sonucu, gerek Balkanlar'dan, gerekse Kafkasya ve Kırım'dan gelen Müslüman göçmen akımı, bu yolu tıkamış, 1878 ve Balkan Savaşları da bu trendi hızlandırmıştır. Fakat aynı süreç, ters yönde de daha çok Osmanlı Hıristiyanları arasından olmak üzere bir kısım Osmanlı vatandaşlarının da —başta Kuzey Amerika olmak üzere—Batı'ya göç etmelerine yol açmıştır. Tüm bu süreç, emperyalizmin de “balkanizasyon” adı altında çıkar çatışmaları ve kıskırtmaları ile iç içe, sonuç olarak Balkan ve Anadolu topraklarını (son halkasına, yakınlarda Yugoslavya'da tanık olduğumuz) etnik temizlik operasyonuna yol açmıştır.

Toktaş, Şule

GAYRİ-MÜSLİM AZINLIKLAR, DIŞ GÖÇ VE KÜLTÜR: TÜRKİYE'DEN İSRAİL'E YAHUDİLERİN GÖÇÜ VE SOSYO- KÜLTÜREL AÇILIMLARI

Modern Türkiye tarihi ve nüfusu, bir anlamda ülkeye ve ülke dışına yönelen göç dalgaları ile şekillenmiştir. Günümüz Türkiye toprakları, cumhuriyetin 1923 yılında ilanının öncesinde ve sonrasında kitlesel nüfus hareketlerine sahne olmuş, izlenen göç politikaları neticesinde nüfus özellikleri değişimler göstermiştir. Ülkeye yönelen göç bağlamında Sünni Müslümanlara öncelik tanınmış ve milyonlarca göçmenin, Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya'dan Türkiye'ye göç etmesine izin verilmiştir. Ülke dışına yönelen göç ise ağırlıklı olarak işgücü göçü olmakla birlikte, önemli oranda gayri-Müslim göçünü de kapsamaktadır. Nitekim cumhuriyetin ilk yıllarındaki Türk-Rum mübadelesi, İsrail'in 1948 yılında kuruluşunun ardından Yahudilerin toplu olarak göçleri ve özellikle 1970'li yıllardaki Ermeni göçleri rakamsal olarak ciddi hacimlerde gerçekleşmiştir. Kimi dönemlerde artış gösteren, kimi dönemlerde de durağan bir seyir izleyen gayri-Müslim göçü, Türkiye kaynaklı diğer göçler kadar üzerinde durulmuş

bir konu değildir. Avrupa'da ve özellikle Almanya'da yaşayan Türk topluluklar sıklıkla ele alınan bir konu olmasına karşın, gayri-Müslimlerin yurtdışına göçü, özellikle Yahudilerin göçü benzer akademik ilgiden mahrum kalmıştır.

Bu sunuşta Türkiye'den gayri-Müslimlerin göçü genel olarak ele alınacak, özelde de Yahudilerin göçü ayrıntılı bir şekilde analiz edilecektir. Sunuş üç alt başlık halinde gerçekleştirilecektir. Birinci bölümde, Türkiye'den yurtdışına azınlıkların göçü temel hatlarıyla ortaya konacaktır. İkinci bölümde, bu genel çerçeve içerisinde Yahudilerin göçünün açılımları, sonuçları, işaret ettiği sosyo-kültürel dönüşüm ve arz ettiği özellikler vurgulanacaktır. Üçüncü bölümde ise Türkiye'den İsrail'e göç etmiş göçmen topluluğu ele alınacak ve günümüz özelliklerine değinilerek kültürel bir değerlendirmesi yapılacaktır. İsrail göç politikaları ile Türkiye gayri-Müslim azınlık politikalarının hangi sosyokültürel açılımlara yol açtığı yine bu son kısımda özetlenmeye çalışılacaktır.

Tolay-Sargnon, Juliette

TÜRKİYE'NİN GÖÇ POLİTİKASINDA BİR DÖNÜM NOKTASI: ÖZGÜN MODEL OLUŞUMU VE AVRUPA MODELİ

Türkiye'deki anlamıyla “göç,” Avrupa'daki tanımından oldukça farklı bir yapıya sahiptir. Avrupa'da “göçmen” genel olarak farklı kültüre sahip “yabancı” olarak kabul edilirken, Türkiye'de göçmen “herhangi bir şekilde Türk kültürüyle bağı bulunan” ve Türk yurduna gelen kişi olarak görülmektedir. Bu sosyo-kültürel bakış, mevcut göç politikasına da yansımaktadır. Türkiye'nin göç konusundaki düzenlemeleri Türk kültürüne bağlı kişiler için öngörülmüş ve bu kişilerin durumunu güvence altına almıştır. Kültürel bağlılığı bulunmayan yabancılar hakkında ise ya yasaklayıcı düzenlemeler getirilmekte, ya da konu tamamıyla düzenleme dışı bırakılmaktadır. Düzenlemelerdeki bu boşluk nedeniyle, toplum karşı karşıya bulunduğu durumu algılayamamaktadır. Ancak, mevcut görüş son

dönemde sorun yaşamaktadır. Bir taraftan, 1980'li yıllardan bu yana Türkiye'de meydana gelen göç hareketlerinde, göçmenlerin büyük çoğunluğunun Türk kültürüne bağlı bulunmayan (İran, Irak, Rus kökenli, vs.) yabancılardan oluşması; diğer taraftan, AB üyeliği nedeniyle uyulması gerekli bulunan AB “göç-standartları,” Türkiye'nin göçe bakışımı zora sokmaktadır. Sonuç olarak, göç konusunda Türkiye pozisyonunu yakın gelecekte yeniden şekillendirmek zorunda kalacaktır; ya Avrupa'daki kimlik arayışına bağlı olarak (AB ile ortak düzenleme ve objektif yaklaşımla) “Avrupalılaşacak,” ya da “kültürel istisna” bakışına dayalı yeni ve özgün bir model ortaya çıkaracaktır.

Tozzi Di Marco, Anna

RURAL MIGRATION TO CAIRO'S CITY OF THE DEAD DURING THE LAST OTTOMAN ERA

This paper discusses the contribution of rural migration in the formation of Cairo's City of the Dead. This Muslim graveyard's uniqueness consists of its being an inhabited site while at the same time serving as a burial ground. The cohabitation between the living and the dead has always been banned, even though without significant results. Ottoman rulers tried to limit the use of this necropolis for the sole purpose of burial. Nevertheless, during the last decades of their empire in Egypt, the migration that took place from the rural south of the country to Cairo increased the population of the City of the Dead extensively. The archaic customs and beliefs of these rural people were an additional element of their discrimination by the orthodox religious authorities and the elite classes of the country.

Today, both local and Western approaches view the City of the Dead as a relic that has survived from ancient times, and its character as a reflection of the superstitious and ignorant rurals, considered to be the urban poor. However, in my view the City of the Dead embodies a

cultural response, that of the subaltern classes trying to make sense of life and death. The symbolical construction and fruition of the sacred characterizes the City of the Dead, which is a historical and cultural product in a dialectical relationship among the ideology of the establishment, the archaic cultural heritage, and globalization forces.

Trix, Frances

ALBANIAN BEKTASHI BABA JOURNEYS WEST: FROM RUMELI TO MICHIGAN

“*İstek mi çıkar, toprak mı çeker*”—this was the way Recep Baba described the perspective of Bektashis setting out to establish new *tekkes* in distant lands. In this paper I will present the migrations of three generations of Albanian Bektashis: Ali Baba Elbasani (1827-1907), Selim Baba Elbasani (1869-1944), and Recep Baba Ergerili (1901-1995), with particular focus on that of Recep Baba in three continents. All these *babas* were closely associated with the *tekke* of Asım Baba Üsküdarlı in southern Albania near the Ottoman town of Ergeri, known now as Gjirokaster. My knowledge of the migrations of these *babas* comes from extensive dialogues with Recep Baba in Rumelian Turkish at this *tekke* in Michigan. In the important article, “Refugees and Exiles: From Refugee Studies to the National Order of Things” (1995), Malkki called for conceptualizing the anthropological study of displacement in new ways. Often the spiritual aspect of displacement and migration studies is ignored. In the case of the three generations of Bektashi *babas*, I will emphasize spiritual migration in the context of political change.

Tuzcu, Pınar

ALMANYA VE FRANSA'DA TÜRK GÖÇMEN OLMAK: GÖÇMEN KİMLİĞİNİN OLUŞUM SÜRECİNDE ORTAK YÖNLERİ OLAN İKİ FARKLI ÖRNEK

Kimlik, insanoğlunun “ben kimim” sorusuna yanıt aramasıyla ortaya çıkan, insanın her uzun erimli yer değiştirmesinde, özellikle de farklı kimlikler ile yan yana kaldığında, yeniden tanımlanma ihtiyacı ile tekrar güncellenen bir olgudur. Bu güncellenmenin ortaya çıkardığı göçmen kimliği, bütünleşme ve asimilasyon gibi süreçlerle yeniden üretilir. Değinilen kimlikleşme sürecini Avrupa'nın en fazla göç alan iki ülkesinde, Almanya ve Fransa'da, farklı biçimlerde gözlemlemek mümkündür. Almanya'da yurttaşlık, kan bağı ilkesine dayalıyken; Fransa'da toprak bağı ilkesine dayanır. Almanya'da yaşayan göçmenler için yurttaşlık statüsünü elde etmek oldukça zordur. Almanya'daki göçmenler, Alman ulusunun dışında bir cemaat olarak yaşarlar. Öte yandan, Fransa'da geçerli olan yurttaşlık ilkesi, Fransa'nın göçmenleri ile ilgili politikasını belirlemiştir. Göçmenlerin ekonomik, sosyal ve uzun vadede de siyasal yaşama katılmalarını öngören bu ülke, göçmenleri birkaç kuşak içinde yurttaşa dönüştürmeyi de öngörür. Bu bağlamda Fransa'da yaşayan göçmen çocukları için Fransız vatandaşı olmak oldukça kolaydır. Buna karşın, göçmen cemaatleri hiçbir şekilde devlet tarafından tanınmaz ve cemaatçi özel haklardan yararlanmazlar. Bu göçmen kimliği oluşum süreci aynı şekilde Türk göçmenler için de geçerlidir.

Bu bildiriye, göçmen kimliğinin ortaya çıkmasında etken olan nedenler ve anlayışlar, Almanya ve Fransa'daki göçmen ve yurttaşlık anlayışları üzerinden irdelenecektir. İngilizce literatürdeki *acculturation*, *adaptation*, *insertion*, *naturalization* (kültürleşme, uyum sağlama, eklenme, vatandaşlığa kabul edilme) kavramları ışığında, bir yandan farklı göçmen kimlikleşmesi süreçleri tartışılırken; öte yandan, *yurttaş*, *ulusötesi vatandaş* ve *cemaat* gibi kimlik modelleri çerçevesinde, göç alan ülkenin göçmen kimliğine sahip çıkmasının mı, yoksa göçmen kimliğinin ortaya çıkmasını

engelleyecek mekanizmalar geliştirmesinin mi, “göçmen sorunu”na nihai çözüm olacağı sorusuna yanıt aranacaktır. Bu sorulara verilecek yanıtlar ise, özeld e Türk göçmen kimliğinin oluşum süreci ele alınarak ortaya konulacaktır.

Tüfekçioğlu, Zeynep

EMİNE SEVGİ ÖZDAMAR’IN ESERLERİNDEKİ KİMLİK VE UZAM İLİŞKİSİ

Bu bildiriadaki amaç, Emine Sevgi Özdamar’ın eserlerindeki kimlik ve uzam kavramlarının ilişkisel doğasını araştırmaktır. *Das Leben ist eine Karawanserei hat zwei Türen aus einer kam ich rein aus der anderen ging ich raus* (Hayat Bir Kervansaray), *Der Hof im Spiegel* (Aynadaki Bahçe [Avlu]) ve *Mutterzunge* (Ana Dil) başlıklı üç ana eserinde de, Özdamar, okura karakterlerin kimlikleri ve muhtelif konumları arasındaki ilişkiyi hatırlatır. Anlatıcının etnik “köken”inin, onun kim olduğunun temel belirleyicisi olmadığını gösterir. Aksine, kişinin başkaları tarafından algılanmasının bulunduğu yere göre değişmekte olduğunu vurgular. Bu metinlerde, karakterlerin kimlikleri, buldukları yer ve geldikleri yerle sürekli bir ilişki içindedir. Bu yüzden, Almanya’da geçen metinlerde, yalnızca bölgesel değil, aynı zamanda ulusal farklılıklar da kimliklerinin belirleyicileri haline gelir. Özdamar’ın karşı çıktığı bu etnik ve ulusal işaretlerdir.

Özdamar’ın eserleri, etnisitenin özcü anlayışının karşısında durur ve konumu göz önüne almaksızın zaman boyunca sabit kalan bir kimlik fikrini eleştirir. Uzam ifadesi yoluyla, yani farklı şehirleri anlatarak ve uzamsal benzetmeleri kullanarak, kimlik konusunu düşünürken başvurulacak alternatif bir yol sunar. Bunları yaparken, Özdamar kendisini, sadece sürgünde bir “Türk” yazar olarak tanımlanmaya karşı çıkan, kozmopolit ve çokkültürlü bir kişilik olarak yansıtır.

Türkeş, Merzuka Selin

SUYUN İKİ YANINDA MİLLİ KİMLİK YAPILANDIRILMASI: TÜRK VE YUNAN ROMANLARINDA MÜBADELE

Tarih, sadece meydana geliş biçimiyle değil aynı zamanda hatırlanış biçimiyle de toplum üzerinde etkili ve belirleyicidir. Bu bildiri, 1923 Lozan Anlaşması'nın zemininde Türkiye ve Yunanistan arasında gerçekleşen Müslüman-Ortodoks toplulukların zorunlu göçünün seçici bellekteki yerini üç farklı roman incelemesiyle tahlil etmektedir. Saba Altınsay'dan *Kritimü/Girit'in Benim*, Dido Sotiriü'dan *Benden Selam Söyle Anadolu'ya* ve Yaşar Kemal'den *Fırat Suyu Kan Akıyor Baksana*, sırasıyla Türk göçmen, Rum göçmen ve Türk yerli belleklerinde mübadelenin bıraktığı izleri inceleme ve karşılaştırma fırsatı vermektedir. Bildiride üç farklı bakış açısından yazılan bu üç romanın söylemlerindeki benzerlik ve farklılıklar üzerinde yoğunlaşarak, mübadelenin tarafların belleklerinde bıraktığı izlere ışık tutmaya çalışılacaktır. 1923 mübadelesine dair Türk literatürüne hakim olan sessizliğin, ancak 1980'lerde bozulduğu ve Türkiye'deki mübadillerin, onların çocukları ve/veya torunlarının biraraya gelip dernek kurmalarının 1999 yılına bulduğu göz önünde bulundurulursa, böylesi bir çalışmanın günümüzdeki önemi göze çarpacaktır.

Uğrasız, Bülent

TÜRK-YUNAN NÜFUS MÜBADELESİ VE REBETİKO

Lozan Konferansı sırasında Türkiye ile Yunanistan arasındaki insani sorunlar iki konu etrafında odaklanmıştır: Nüfus Mübadelesi ve Patrikhane. Bu çalışmanın konusu sadece Nüfus Mübadelesi ile sınırlandırılmıştır. Türk devletini uluslararası platformda kabul ettirmek üzere Lozan'a giden Türk heyetinin Ankara'dan aldığı kesin talimat, Türkiye'deki Ortodoks Rumlar ile Yunanistan'daki

Müslümanların mübadelesidir. Yunan askerlerinin Anadolu'dan ve Trakya'dan çekilmeleri sırasında yaklaşık bir milyon Rum Yunanistan'a göç etmiştir. Bununla birlikte, müttefiklerin denetiminde olan İstanbul'da, önemli miktarda Rum nüfus varlığını korumuştur. Lozan'a giden Türk heyeti ulus-devletin vazgeçilmez koşulu olan türdeş ulusu oluşturabilmek için mübadelenin sınırını mümkün olduğunca geniş tutmak istemiştir. Oysa Yunanistan zaten o döneme kadar çok sayıda göç aldığı için ağır ekonomik ve toplumsal sorunlar yaşamaktadır. Bu nedenden dolayı mübadelenin sınırını dar tutmak arzusunda olmuştur.

Türk topraklarından Yunanistan'a göç eden Anadolu Rumları Yunanistan'da büyük zorluklarla karşılaşmıştır. Anadolu Rumları Osmanlı İmparatorluğu'nun çok kültürlü yapısından etkilenmiş olduklarından, Yunan kültüründen farklı bir yapı içerisindeydiler. Bu farklı duruş, müzik alanında "Rebetiko" göçmen müziğinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Yunanistan'a göç etmek durumunda bırakılan Anadolu kökenli Rumların ortaya çıkardığı bu zor yaşam koşullarının müziği, Yunanistan'da çeşitli evrelerden geçerek varolan Yunan müzik anlayışını da etkilemiştir. Bu bildiride ortaya atılan tez şudur: Nüfus mübadelesinin Yunan toplumsal ve siyasi hayatını derinden etkilediği ve bu göçün müziği olan Rebetiko'nun Yunan kültür hayatı üzerinde vazgeçilemez bir etkisi olduğu. Bu amaçla, bildiride Yunan siyasi hayatındaki gelişmelere paralel olarak Rebetiko müziğinin geçirdiği evreler üzerinde durulacak ve örnekler verilecektir.

Üçok, Gülnur

ATATÜRK'ÜN DAVETİYLE GÖÇ: SADRİ MAKSUDİ ARSAL (1878-1957) VE HAYATI

Bu bildiride, erken cumhuriyet dönemi ulus inşa sürecine katkıda bulunan devlet adamlarından, düşünür ve bilim adamı Ord. Prof. S.M. Arsal'ın fotoğraflarla sunulacak hayatı yoluyla, Atatürk'ün

bizzat yönlendirdiği bir göçün arka planı ve ayrıntıları irdelenecektir. “Türlere Türklüğü öğrettiler” denilen “Dış Türklere”den olan, Çarlık Rusyası içinde Kazan *guberniya*’sının başkenti Kazan’ın dışında Taşsu’da, Sadreddin Nizameddinoviç Maksudov olarak doğan, Paris’te yüksek öğrenim gördükten sonra II. ve III. Duma’da *deputat* seçilerek hem kendi ulusunu, hem de genelde “Rusya Müslümanları”nı Sen-Petersburg’da temsil eden Arsal, 1917’de Rus Devrimi’nden sonra da, Ufa’da kurulan “İç Rusya ve Sibirya Türk-Tatar Milli-Medeni Muhtariyeti”nin Milli Meclisi’nin ve Milli İdaresi’nin başkanlığına seçilmiştir. Ancak 1918’de Bolşevikler bu özerk devlete son verip topraklarında Sovyet rejimi kurunca, Arsal ulusunun davasına, başta Versay Barış görüşmeleri olmak üzere, Avrupa devletleri nezdinde çare arar. Fakat hiçbir devletten yardım görmez. Arsal, artık Paris’e yerleşmiş ve Sorbon’da Türk kavimleri tarihi dersi vermeye başlamışken, 1924 yılında Türkiye’de yaptığı bir konferans dizisi sonucu Atatürk tarafından yeni kurulan cumhuriyete hizmete çağrılır. Arsal, 1925’te geldiği Ankara’da Atatürk’ün sofrasının müdavimlerinden olacak; hukuk, tarih ve dil alanlarında çeşitli katkılarda bulunacak; üç kez milletvekilliği yapacak; çeşitli eserler yayımlayacak ve İstanbul’da hayata gözlerini yumacaktır.

Ünlüsoy, Mehmet

ALMANYA’DA TÜRK GÖÇMENLERİN OLUŞTURDUĞU “GÖÇMEN YAZINI”

Almanya’da 1960 yıllardan beri Türk göçmenler yaşamaktadır. Bunlardan Aras Ören ve Yüksel Pazarkaya’dan tutun da, Emine Sevgi Özdamar ve Feridun Zaimoğlu’na gelinceye kadar, bir kısmı, içinde bulunduğu topluma yazınsal katkıda bulunmuştur. “Almanya’da Türk göçmenlerinin oluşturduğu 'göçmen yazını’” konusu zaman içerisinde çok değişime uğramıştır. İlk yıllarda yapıtlar göçmenlerin sorunlarından yola çıkıp yalnızca bu konuları yansıtıyordu. Günümüzde, özellikle Bachmann Edebiyat Ödülünü

alan Emine Sevgi Özdamar ve onun yanında Akif Pirinççi ve Feridun Zaimoğlu artık başka konulara eğilmekte ve Almanya'da bu yazarlar kesinlikle Alman yazınının bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Bu bildiride bu evreye dünden bugüne nasıl ve kimlerle (Türk kökenli hangi yazar ve şairlerle) geldiği irdelenecektir.

Üre, Pınar

1877 - 1878 OSMANLI-RUS SAVAŞI'NIN BULGARİSTAN MÜSLÜMANLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Siyasi ve diplomatik sonuçlarının dışında, “93 Harbi” (1877–1878 Osmanlı-Rus Savaşı), Bulgaristan'ın demografik yapısı üzerinde de kalıcı izler bırakmıştır. Savaştan önce Bulgaristan nüfusunun üçte birinden fazlasını oluşturan Müslümanlar, savaş esnasında ve savaş takip eden yıllarda yoğun bir şekilde Osmanlı hâkimiyetinde olan topraklara göç etmişlerdir. 1877'de Edirne ve Tuna vilayetlerindeki Müslüman nüfusu 1.500.000 civarında olduğu halde, savaştan sonra, 1881 sayımına göre bu nüfusun sadece 500.000 kadarı Bulgaristan'da kalmıştır. Bulgar milliyetçiliğinin yükselişi ve etnik olarak homojen bir Bulgar devleti kurma fikri Bulgaristan'da yaşayan Müslümanlara karşı yürütölen şiddeti tetiklemiş, bunun sonucu olarak da Bulgaristan'dan Müslüman göçü, savaş sonrasında sürekli bir fenomen haline gelmiştir. Yüzlerce yıl boyunca siyasi ve kültürel bakımdan hâkim unsur olduktan sonra, Bulgar kültürünün egemen olduğu yeni Bulgar devletinde azınlık statüsünde bulunmak, elbette Müslümanlar üzerinde önemli psikolojik etkiler bırakmıştır. Bunun yanında, yasaların sınırları çerçevesinde de olsa Müslümanlara yönelik ayrımcılık, mülkiyet meselelerinin çözümünde taraflı davranan mahkemeler, askerlik yükümlölüğü, artan vergi yükü, siyasi hayatta yeterli temsil hakkı tanınmaması da, Müslümanların Bulgaristan'dan göç etmesi için sebep teşkil etmiştir. Sonuç olarak, bir zamanlar Müslümanların hem kültürel, hem demografik olarak hâkim unsur olduğu bu bölge, süreç içerisinde, Müslümanların ancak azınlık olarak anıldığı günümüz Bulgaristanına dönüşmüştür.

1877–1878 Osmanlı-Rus Savaşı bu bağlamda önemli bir dönüm noktası teşkil etmektedir.

Yanıkkaya, Berrin

De Kloet, Jeroen

SEZEN AKSU AND GENDERED NEGOTIATIONS OF TURKISH-NESS

It is hard to underestimate the importance of Turkish pop diva Sezen Aksu. Since the late 1960s, different generations of Turkish people grew up with her melancholic music in which traces of *arabesk* conflate with the sound of pop. Her music and image, we will argue, articulate a melancholic structure of feeling—*hüzün*. Our paper will, first, present an analysis of both her career and her work—focusing in particular on negotiations of locality, gender and modernity. The second part of the paper will involve a reception analysis among middle-aged (Dutch-) Turkish middle-class women living in Istanbul and Amsterdam. We will single out three different music videos of Aksu, one from the 1980s, one from the 1990s and one that is contemporary, in order to trace how she is ingrained into the life histories of these women. We wish to show how both groups appropriate the star-text of Aksu into their everyday lives to negotiate their gendered cultural identity.

Yetişkin, Ebru

“GÖÇ”Ü FİLM ARACILIĞIYLA FARKLILAŞTIRMAK

Bu bildiri, gelenekler ve kültürel önyargılar gibi normatif sınıflandırmaları dönüştürme potansiyeli taşıyan “göçün dinamik süreci”ni vurgulayacaktır. Göç kavramının tartışılmasına ve farklılaştırılmasına katkıda bulunmak amacıyla göç-veren, göç-alan

ve göç eden bireylerin dahil olduğu üç grup arasında bir ayırım yaparak, sürekli değişen ve dönüşen görüşler ve davranış çeşitlilikleri üzerinde durulacaktır. Bu tartışma çizgisi farklılaştırma kuramının yanı sıra, Gilles Deleuze'ün "oluş," "fark" ve "tekrar" kavramları ekseninde geliştirilecektir. Sinema bir farklılaştırma aracı olarak kullanılacak, Fatih Akın'ın, yer/değiştirme, kimlik, gelenek, din, cinsellik, evlilik hakkındaki mevcut görüş ve davranışları sorgulayan *Duvara Karşı* adlı filmi analiz edilecektir. Söz konusu filmde metin, Almanya'da yaşayan ikinci nesil Türk göçmenlerinden iki başoyuncunun etrafında kurgulanmıştır. Bu iki kişi İstanbul ve Hamburg'da yeni bir hayat keşfetmek ve kendilerini bulmak üzere yola çıkarlar. "Arada olma" halinin ulusal kimlik, cinsiyet ve karşı duruş eylemleri ile günlük hayatta üretildiği bir mekanizma ile işleyen süreç, romantizm, ironi ve komedi unsurları ile zenginleştirilmiştir. Farklılaştırma eylemini, sinema aracılığı ile temsilden ziyade, tekrar ile ortaya koyan Akın, klasik Yunan tragedyasından ve epik tiyatro anlayışından beslenmiştir. Sonuç olarak, bu bildiri göç kavramının tanımının yeterli olmadığı bir dönemde, kavramın kendisini beyaz perdeden yeniden okumaya çalışacaktır.

**Yetkin-Cılızoğlu, Gamze
Karagöz, Emel**

HEMŞEHRİ DERNEKLERİNİN TOPLUMSAL DÖNÜŞÜM VE DEĞİŞİM SÜRECİNDEKİ İŞLEVLERİ: İZMİT YERELİNDEKİ HEMŞEHRİ DERNEKLERİNİN YAZILI BASINDA YER ALMA ORANLARI VE ANALİZİ

Bilgi toplumuna geçiş süreci sırasında toplumsal yapıda meydana gelen değişimlerin, özellikle iç göçün yoğun olarak yaşandığı kentlerde daha da hızlı gerçekleştiği görülmektedir. Bilindiği gibi, bu sürece aracılık eden teknolojik yenilikler, toplumda kitle iletişim araçlarının kullanımına ve dolayısıyla bilginin dolaşımına etki

etmektedir. İç göç ise, toplumsal yapı içinde, farklı bilgi donanımı ve paradigma yaklaşımlarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. İç göçün beraberinde getirdiği en önemli örgütlü yapılar ise, hemşehri dernekleridir. Bu örgütsel yapıların en temel amacı, iç göç ile mekân değiştiren kişilerin, yeni yerleşim alanlarına uyum sağlama süreçlerini kısaltmak ve değişime, adaptasyona katkı sunabilmektir. Bu bildirinin amacı, hemşehri derneklerinin, demografik ve sosyo-kültürel anlamda farklılıkları olan kişilerin yeni yaşam alanlarına süreç içinde uyumlarını sağlamak ile, yaşamsal alanda değişime eşlik etmelerine katkı sunabilecek örgütsel yapılar olmak görevlerini, ne oranda yerine getirebildiklerini saptamaktır. Hemşehri derneklerinin, göçmenlerde göç nedeniyle oluştuğu görülen bilgi açığını, en aza indirgeme konusunda, işlevselliklerini ne oranda topluma aktarabildiklerini ortaya çıkarmak, bildirinin genel hedefidir.

Bu bağlamda İzmit'in bir sanayi kenti olması ve iç göçe maruz kalması sonucunda sayıları artan hemşehri dernekleri bakımından zengin olan örneklem dahilinde, bu örgütsel yapıların kente uyumu sağlayabilmek ve göç eden kitlede bilgi açığını gidermek konusunda, ne oranda varlık gösterebildikleri araştırılacaktır. İzmit'te yayımlanmakta olan yerel gazetelerde de, ne oranda ve ne tür çağrışımlarla yer aldıkları araştırma kapsamındadır. Hemşehri derneklerinin yazılı basında ne tür faaliyetlerle yer alarak, kendi kitlelerinde ne oranda ortak bilgi düzeyi geliştirebildikleri araştırılacaktır. Böylece, bu örgütsel yapıların misyonlarına uygun faaliyetlerle varlık gösterip gösteremedikleri ve göçe maruz kalan kitlede bilişsel dönüşüm ve değişime ne oranda aracılık ettikleri incelenecektir.

Yıldız, Esra

1970 SONRASI KADIN SANATÇILARIN ÇALIŞMALARINA GÖÇÜN YANSIMASI

Bu bildiri, köyden kente ya da dış göçe, Türkiye'nin sosyal, siyasal yapısından olduğu kadar kendi kişisel tarihlerinden yola çıkarak göndermede bulunan/değinen 1970 sonrası dönemi kadın sanatçıların çalışmaları incelenecektir. 1970'lerden itibaren etnolojik ve antropolojik araştırmaların biçimlendirdiği çalışmalar yapan Nil Yalter'in, Niğde'deki göçmenlerden yola çıkarak gerçekleştirdiği *Topak Ev* (1973) yerleştirmesi; *Rahime, Femme Kurde de Turquie* (1979) adlı video filmi ve 1974-1992 arası Avrupa'daki göçmen işçilerle ilgili diğer video çalışmaları; Gülsün Karamustafa'nın 1970'lerin ikinci yarısından 1980'lere kadar olan dönemde gerçekleştirdiği, köyden kente göçün yarattığı sosyo-kültürel değişimi yansıtan tabloları ve sonraki yıllarda göçün etkilerini farklı katmanlarda araştırdığı video ve yerleştirmeleri; İpek Duben'in *Şerife* (1982) dizisi ile; 1990'lı ve 2000'li yıllarda küreselleşmenin getirdikleriyle beraber göçü konu edinen Esra Ersen ve Şükran Moral gibi kadın sanatçıların çalışmaları üzerinde durulacak, göçün kadın sanatçıların kendi cinslerine ve toplumun farklı kesimlerine olan etkisi, sanat çalışmaları üzerinden gösterilecektir.

Yılmaz, Hale

ERKEN CUMHURİYET TÜRKİYESİ'NDE SÜRGÜN VE SÜRGÜNE TEPKİLER

Bu bildiri, erken cumhuriyet döneminde ülke içi sürgün olgusunu, bir yandan, devletin uluslaştırma ve sekülerleştirme siyasalarının bir aracı olarak; öte yandan da, bireylerin sürgüne tepkileri ve sürgün tecrübeleri süreci bağlamında incelemektedir. Çalışma, "Dahiliye Vekaleti" arşivlerinde dosyalanmış bir dizi vakadan yola çıkmakta ve

özellikle Malatya'da Kadiri tarikatından Şeyh Osman Nuri Ölmertoprak ve ailesinin sürgüne yollanması olayına dayanmaktadır.

Cumhuriyetin kuruluş yılları ile Cumhuriyet Halk Fırkası iktidarı döneminde zorunlu göç hareketlerini inceleyen çalışmalar, genellikle göçü belli etnik, dilsel ya da dinsel grupların ortak tecrübesi bağlamında değerlendirirken, bu bildiri, daha çok, zorunlu göçün bireysel, ailevi ve yerel yönleriyle ilgilenmektedir. Bildiri, özellikle Halk Fırkası'nın taşra mensuplarıyla yerel güvenlik ve istihbarat birimlerinin sürgün sürecindeki rolüne dikkat çekmektedir. Bu yetkililer, yerel ve bölgesel ölçekte seküler milli kültüre tehdit teşkil edebilecek kişileri tespit ederek, sürgün mekanizmasının başlamasında önemli bir rol oynamışlardır.

Bildiride ele alınan önemli bir tema da, göçe tabi tutulan ailelerin tepki ve direnmeleridir. Bu bildiri, genel kanının aksine, vatandaşların zaman zaman Ankara'daki siyasi liderlere ısrarla dilekçe yazmak gibi kanalları kullanarak sürgün kararını iptal ettirmeyi başardıkları tezini savunmaktadır. Sonuç olarak bu bildiri, sürgünün, otoriter bir rejimin uysal ve itaatkâr bir topluma empoze ettiği bir uygulama olmanın ötesinde, vatandaşlarla yerel ve merkezi hükümet birimleri arasında karmaşık bir ilişkiler ağı içeren, siyasi ve kültürel bir fenomen olarak anlaşılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Yücel, Hakan

SIRADIŞI MAHALLE, SIRADIŞI KİMLİK: KUŞAKSAL-MEKÂNSAL BİR KİMLİK OLARAK GAZİ MAHALLELİ KİMLİĞİ

Adı kamuoyunca 1995 yılında yer alan olaylar sonucunda duyulmuş olan Gazi mahallesi, İstanbul'da, Alevî kökenli göçmen topluluklarının yoğun olarak bulunduğu ve 1970'lerden itibaren, birçoğu kentsel hareketler sonucu oluşmaya başlayan ve günümüz toplumbilim literatüründe *varoş* terimiyle adlandırılan, "ikinci kuşak" gecekondü yerleşim alanları arasında, temsil edici özellikleri olan bir

kentsel yerleşimdir. Söz konusu mahalle, oluşumu ve gelişimindeki özellikleri dışında, kolektif bellekte önemli bir yer işgal ederek ve mekâna simgesel bir anlam yükleyerek, mekânsal aidiyet duygusu yaratan Gazi olayları deneyiminin etkisiyle, özellikle gençleri kapsayan ve “Gazi mahallelilik” olarak adlandırabileceğimiz bir kentsel kimlik oluşturmasıyla, “sıradışı mahalle” özelliği kazanmıştır. “Gazi mahallelilik” olarak adlandırdığımız bu kimlik, “makro olay” kavramıyla açıklayabileceğimiz, mekânda ortaya çıkan ortak toplumsal deneyim olan Gazi olaylarından hareketle oluşan, mekâna dayalı bir “toplumsal kuşak” şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Mekânsal ve kuşaksal özelliklerin bir “makro olay”la kesişmesi sonucunda oluşan ve medyayla çeşitli toplumsal grupların dolaylı etkisini de taşıyan söz konusu kimlik, sıradışı bir mahalle ve sıradışı bir toplumsal grubu imlemektedir.

Bildiride, bu kuşaksal-mekânsal kimliğin oluşumunda, mahallenin bir mekân olarak fiziksel ve simgesel özellikleriyle, mahalle içindeki ve dışındaki toplumsal aktörlerin etkisi tartışılacağı gibi; bu kimlik hareketinin kentsel gerilim ve bir toplumsal kimlik bağlamında gençliğin 1980 sonrası değişen konumuyla olan ilişkisi ele alınacak; ve sözkonusu kimliğin kentsel kimlik niteliği tartışılacaktır.

Yüksel, Fethi Ahmet

PAKİSTAN'DA DOĞU TÜRKİSTANLI KAZAK MUHACİRLER DERNEĞİ'NİN KURULMASI VE TÜRKİYE-İSTANBUL'A GÖÇ

19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında Ruslar ve Çinliler Türkistan'ı paylaşma politikaları geliştirmişler ve bu coğrafyanın yeraltı servetlerine göz dikmişlerdir. Türkistan'ın batısı Ruslar tarafından sömürülürken, doğusu Çinlilerin insafına kalmıştır. Çin, Doğu Türkistan'ı sürekli Çinli valiler tarafından yönetmiş, halkını maddi ve manevi açıdan ezmiş ve yeraltı kaynaklarını sömürme politikası izlemiştir. Yaşadığı toprakların isminin değişmesi ve kültür ile medeniyetinin silinmek istenmesi üzerine, inanç, ahlak ve yaşam

geleceğinin yok olmasına izin vermek istemeyen Doğu Türkistan halkının bir kısmı, atalarının toprağından göç etmeye karar verirler. Kafileler halinde on binlerce kişi ve binlerce aile, değişik zamanlarda özgürlüğe göç ederler. Hindistan'a bin bir güçlkle ulaşan bu göçmen kafileleri, daha sonra Pakistan'ın devlet olmasına şahit olmuşlardır. Doğu Türkistanlı Kazak Türkleri, Pakistan'da Doğu Türkistanlı Kazak Muhacirler Derneği adlı bir sivil toplum örgütü kurarak Türkiye'ye, İstanbul'a göç etmişlerdir.

SEMPOZYUMA KATILANLAR

Adların sonundaki sayı, ilgili oturumun numarasıdır.

GO = Genel Oturum

- Abadan-Unat, Nermin** - Boğaziçi Ü. - GO1, 1
Abdelgawad, Alaa - Assiut Ü. - 19
Ağış, Derya - Hacettepe Ü. - 25
Ağırdr, Bekir - KONDA - 4
Akalın, Ayşe - California Ü. - 20
Akbulut, Hasan - Kocaeli Ü. - 28
Alexandrov, Vladimir - Yale Ü. - 24
Alkan, Elif Olçum - Doğu Ü. - 1
Altan, Mübeyyin Batu - Kırım Tatarları Araştırma Bilgi Merkezi - 17
Altan, Zeynep - Maltepe Ü. - 6
Altuntaş, Nezahat - Hacettepe Ü. - 1
Apaydın, Gökçen - Muğla Ü. - 31
Arabacı, Hacı Murat - Dumlupınar Ü. - 22
Aras, Bülent - Işık Ü. - GO6
Arık, Sabire - Ankara Ü. - 31
Arıkanlı-Özdemir, Maya - Mimar Sinan Ü. - 18
Aslan, Şükrü - Mimar Sinan Ü. - 18
Ateş, Nuray Hilal - Erciyes Ü. - 27
- Bacık, Çiçek** - Philipps Ü. - 32
Bakay, Gönül - Bahçeşehir Ü. - 35
Bal-Uzun, Özgür - Orta Doğu Teknik Ü. - 31
Balım, Çiğdem - Indiana Ü. - 10, GO3
Bali, Rifat - GO3, 39
Baştürk-Akca, Emel - Kocaeli Ü. - 28
Beltan, Sude Bahar - Toronto Ü. - 35
Bıçakcı, Salih - Işık Ü. - 6

Biehl, Kristen Sarah - Boğaziçi Ü. - 24
Birben, Üstüner - İstanbul Ü. - 29
Blagojevic, Gordana - Belgrad Ü. - 3
Bozkulak, Serpil - Muğla Ü. - 18
Bruckmayr, Philipp - Viyana Ü. - 19

Celep, Ödül - Işık Ü. - 15
Ceyhan, Nesime - Gaziosmanpaşa Ü. - 11

Çağlayan, Savaş - Muğla Ü. - 17
Çakırer, Yasemin - İstanbul Teknik Ü. - 6
Çelikel, Mehmet Ali - Yüzüncü Yıl Ü. - 5, 12
Çoban-Döşkaya, Füsun - Dokuz Eylül Ü. - 12

Dağdelen, Görkem - Orta Doğu Teknik Ü. - 31
Danış, Didem - Galatasaray Ü. - 34
De Kloet, Jeroen - Amsterdam Ü. - 36
Demirel, Molla - Kaktüs Radyo - 5
Depeli, Gülsüm - Hacettepe Ü. - 15
Deveci-Bozkuş, Yıldız - ASAM - 11
Dilli, Şirin - Bilgi Ü. - 23
Diñçer-Durmuş, Oya - Muğla Ü. - 27
Doğan, Ahmet Atilla - Anadolu Ü. - 16

Efeler, Kadir - Işık Ü. - 1
El Hissy, Maha - Beyrut Ü. - 13
Emiroğlu, Öztürk - Varşova Ü. - 12
Erdem, Tarhan - KONDA - 4
Erder, Sema - Marmara Ü. - 3, GO6, GO7

Erdoğdu, Teyfur - Yıldız Teknik Ü. - 23, 31
Eren, Nihan - Yeditepe Ü. - 27
Erengözgin, Serin - Goethe Ü. - 23
Erkayhan, Şafak - İstanbul Teknik Ü. - 9
Erman, Tahire - Bilkent Ü. - GO3, 26, GO7
Ertenü, Behice - Marmara Ü. - 7
Eruysal, Nesrin - Orta Doğu Teknik Ü. - 5

Gavriilidis, Akis - Aristoteles Ü. - 3
Gezici-Yalçın, Meral - Philipps Ü. - 16
Gökçümen, Ömer - Pennsylvania Ü. - 29
Göker, Ayşe Aybil - Londra Ü. - 38
Göktuna, Filiz - Anadolu Ü. - 33
Gözgü, Fahriye - Adnan Menderes Ü. - 29
Güler, Müzeyyen - Mimar Sinan Ü. - 39
Gündüz, Eran - Maine Ü. - 37
Güner, Zekai - Zonguldak Karaelmas Ü. - 10
Gürsoy-Dipşar, Yaprak - Sabancı Ü. - 10
Gürsoy, Dilek - Wuppertal Ü. - 8

Hakyemez, Serra - Bahçeşehir Ü. - 23
Haydari-Pakkan, Nazan - Maltepe Ü. - 13, 39
Hayır, Meryem - Sakarya Ü. - 6
Hendrich, Beatrice - Philipps Ü. - 16, GO4
Hersant, Jeanne - EHESS - 34
Hüseyin, Ali - Batı Trakya YT. - 14

İçduygu, Ahmet - Koç Ü. - GO2, 20, GO7
İkizler, Can - Beykent Ü. - GO4
İncirlioğlu, Emine - Bilkent Ü. - GO3

- Kara, Mustafa** – Yönetmen - GO5
Karagöz, Emel - Kocaeli Ü. - 26
Karakaya, Serdar - Muğla Ü. - 32
Karakaya-Polat, Rabia – Işık Ü. - 8
Karakılıç, Zeynep İlhan – Orta Doğu Teknik Ü. - 20
Karpat, Kemal - Wisconsin- Madison Ü. - GO2, 12, GO7
Kaştan, Yüksel - Zonguldak Karaelmas Ü. - 20
Kaya, Bülent - İsviçre Göç ve Nüfus Araştırma Enst. - 20
Kaytaz, Mehmet - Işık Ü. - GO2
Keser, Ulvi - Kara Harp Okulu - 2
Kıbrıs, Güldeniz - Leiden Ü. - 2
Kılıçbeyli, Elif Hatun - Çukurova Ü. - 22
Kirişçi, Kemal - Boğaziçi Ü. - 7, GO4, GO7
Kolukırık, Suat - Süleyman Demirel Ü. - 38
Konyar, Hürriyet - Kocaeli Ü. - 28
Koparanoğlu, Hafize Gül - Dokuz Eylül Ü. - 10
Krase, Jerome - Indiana Ü. - 30
Kulenovic, Melita - Trinity College - 13
Kurtişoğlu, Belma - İstanbul Teknik Ü. - 21
Kurtişoğlu, Bülent - İstanbul Teknik Ü. - 21
Kutluer, Filiz - Bielefeld Ü. - 9
Kuwahara, Kuldip - North Carolina Ü. - 19
- Lai, Pei-ying** - Chiao-Tang Ü. - 36
Littler, Margaret - Manchester Ü. - 8
Lozanovska, Mirjana - Deakin Ü. - 30
- Maral, Alper** - Yıldız Teknik Ü. - 21
Matara, Birsal - Dokuz Eylül Ü. - 2
Memiş, Ekrem - Afyon Kocatepe Ü. - 14, GO6
Mojsieva-Guseva, Jasmina - Cyril ve Methadius Ü. - 36

Mutioğlu, Halil - Adnan Menderes Ü. - 29
Mylonas, Harris - Yale Ü. - 3

Nocera, Lea - Napoli Ü. - 13
Nohl, Arnd-Michael - Helmut-Schmidt Ü. - 7

Okan, Ayşegül - Boğaziçi Ü. - 38
Okman, Cengiz - Işık Ü. - GO1

Önal, Feride - Yıldız Teknik Ü. - 6
Önder, Nuray - Dokuz Eylül Ü. - 1, 37
Özden, Sezgin - Ankara Ü. - 29
Özer, Yeşim - İstanbul Ü. - 14
Özgen, Neşe - Ege Ü. - 26, 33, GO7
Öztan, Ece - Amsterdam Ü. - 37
Öztimur, Neşe - Serbest Araştırmacı - 35
Özülke, Candan - Serbest Araştırmacı - 9

Parlak, Zuhal Güler - Uludağ Ü. - 21, 29
Polese, Abel - EHESS - 24
Pultar, Eren - KONDA/Kültür Araştırmaları Derneği - 4
Pultar, Gönül - Kültür Araştırmaları Derneği - GO7
Pusch, Barbara - Orient Institut - 7, 32

Roy, Kate - Manchester Ü. - 8

Saç-Yıldırımalp, Sinem - Sakarya Ü. - 37
Salman-Çevik, Naile - Selçuk Ü. - 15

Sami, Kamuran - Dicle Ü. - 26
Schneider, Annedith - Sabancı Ü. - 8, 24
Selçuk, Hikmet Aslı - Yıldız Teknik Ü. - GO5, 33
Serbest, Burkan - Kafkas Ü. - 25
Sevim, Yasemin - Dokuz Eylül Ü. - 5
Subaşı, Necdet - Muğla Ü. - GO4, 17
Susar, Filiz - Maltepe Ü. - 33

Şanlıer, Özgür İlke - Anadolu Ü. - 39
Şenay, Banu - Macquaire Ü. - 32
Şulha, Pelin - Dokuz Eylül Ü. - 5

Timur, Taner - Yıldız Teknik Ü. - 11, GO6
Toktaş, Şule - Işık Ü. - 25, GO7
Tolay-Sargnon, Juliette - Delaware Ü. - 7, 36
Tozzi Di Marco, Anna - 30
Trix, Frances - Indiana Ü. - 3
Tuzcu, Pınar - Kocaeli Ü. - 16
Tüfekçioğlu, Zeynep - Bremen Ü. - 11
Türkeş, Selin Merzuka - Sabancı Ü. - 10

Uğrasız, Bülent - Dokuz Eylül Ü. - 10

Üçok, Gülnur - 22
Ünlüsoy, Mehmet - Orta Doğu Teknik Ü. - 9
Üre, Pınar - Bilkent Ü. - 17

Vogli, Elpida - Aristoteles Ü. - 3

- Yanikkaya, Berrin** - Yeditepe Ü. - 36
Yetişkin, Ebru - Mimar Sinan Ü. - 33
Yetkin-Cılızoğlu, Gamze - Kocaeli Ü. - 26
Yıldız, Esra - İstanbul Teknik Ü. - 15
Yılmaz, Hale - Southern Illinois Ü. - 14
Yücel, Hakan - Galatasaray Ü. - 18
Yüksel, Fethi Ahmet - İstanbul Ü. - 34